

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικής Πολιτικής
Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας
Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών

Έργο

Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, Σύνταξη Προεδρικών Διαταγμάτων Προστασίας και Σχεδίων Διαχείρισης για τις Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (Έργο ΕΠΜ)

Μελέτη 3

Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)

ΕΠΜ 1^{ης} Ομάδας Περιοχών NATURA

Τεύχος Μελέτης ΜΒ

Κεφάλαιο 5

GR1210002 (ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ), GR1250001 (ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ),
GR1250002 (ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ), GR1250003 (ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ), GR1320002
(ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ), GR1340006 (ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ
ΒΙΤΣΙ)

Ανάδοχος:

Μαυρομματαίων 15, Αθήνα 10434
Τ: 2108843267 E: fra@otenet.gr

Σύμβουλοι - Μελετητές
Ανάπτυξης & Υποδομών

Πλ. Ιπποδρομίου 7, Θεσσαλονίκη 54621
Τ: 2310250601 E: yetos@otenet.gr

Έκδοση 2^η, 10/10/2025

Το παρόν εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Μελέτης 3 «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)», με Αναθέτουσα Αρχή το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ), και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας

Το έργο είναι ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020 (ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ)” και συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΕΤΠΑ).

Η πλήρης αναφορά στο παρόν κείμενο είναι:

Μπούσμπουρας Δ., Μ. Βραχνάκης, Σ. Μπουρδάκης, Λ. Γεωργιάδης, Π. Τσιτούρα, Ι. Καζόγλου, Λ. Σιδηρόπουλος, Ε. Navarrete, Η. Στραχίνης, Ο. Πετρίκη, Κ. Βιδάκης, Λ. Κώτσιος, Γ. Ρακκάς, Α. Σπυρίδης, Β. Κουτάλου 2025. "Μελέτη 3 Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)". Τεύχος Μελέτης ΜΒ: Κεφ. 5 Διαχείριση προστατευτέου αντικειμένου για τις περιοχές GR1210002 (ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ), GR1250001(ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ), GR1250002 (ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ), GR1250003 (ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ), GR1320002 (ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ), GR1340006 (ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ). Ανάδοχος: Plas Α.Ε. - ΥΕΤΟΣ Α.Ε., Φορέας Ανάθεσης: ΥΠΕΝ/ Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής/ Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας/ Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών, Αθήνα, 74 σελ. + Πίνακας μέτρων.

This document may be cited as follows:

Bousbouras D., M. Vrachnakis, S. Bourdakakis, L. Georgiadis, P. Tsitoura, I. Kazoglou, L. Sidiropoulos, E. Navarrete, H. Strachinis, O. Petriki, K. Vidakis, L. Kotsios, G. Rakkas, A. Spiridis, V. Koutalou 2025. "Study 3 Preparation of Special Environmental Studies and Management Plans for the NATURA 2000 sites of Western Macedonia (part: Regional Authorities of Kozani, Kastoria, Florina, Grevena) and Central Macedonia (part: Regional Authorities of Pella, Imathia, Pieria)". Study Volume MB: Protected Area Management Plan for sites GR1210002 (STENA ALIAKMONA), GR1250001(OROS OLYMPOS), GR1250002 (PIERIA ORI), GR1250003 (OROS TITAROS), GR1320002 (KORYFES OROUS GRAMMOS), GR1340006 (OROS VERNON - KORYFI VITSI). Consultant: PLAS S.A. & YETOS S.A. Contracting Authority: Ministry of Energy and Environment/ General Directorate of Environmental Policy/ Directorate of Biodiversity and Natural Environment Management/ Department of Protected Areas, Athens, 74 p. + Table of Measures.

Μελέτη 3 "Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) και Σχεδίων Διαχείρισης (ΣΔ) για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περ. Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)"

ΕΠΜ 2ης Ομάδας Περιοχών NATURA Τεύχος Μελέτης ΜΒ

Κεφάλαιο 5: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

GR1210002 (ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ)
GR1250001 (ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ)
GR1250002 (ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ)
GR1250003 (ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ)
GR1320002 (ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ)
GR1340006 (ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ)

Ανάδοχος:

PLAS I. ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ - Α. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ & ΣΥΝ/ΤΕΣ Α.Ε.
ΥΕΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Αριθμός Πρωτοκόλλου Ανάδοχου:		
Ηλεκτρονική Υπογραφή -Για τη σύμπραξη-		
Αντώνιος Φραντζεσκάκης, Νόμιμος εκπρόσωπος		
Υπεύθυνος Σύνταξης	Υπεύθυνος Ελέγχου	Υπεύθυνος Έγκρισης
Δημήτρης Μπούσμπουρας	Δημήτρης Μπούσμπουρας	Μασίκα Κωνσταντίνα Αμαλία Μητσόπουλος Ιωάννης Δρακουλάκος Ιωάννης
Κωδικός παραδοτέου	Παρατηρήσεις	Ημερομηνία:
		10-10-2025

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όνομα	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Μπούσμπουρας Δημήτρης	Βιολόγος	Συντονιστής Μελέτης
Βραχνάκης Μιχάλης	Δασολόγος, Ph.D.	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στη χλωρίδα / τύπους οικοτόπων
Μπουρδάκης Στρατής	Δασολόγος	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στην ορνιθοπανίδα
Γεωργιάδης Λάζαρος	Βιολόγος	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στην πανίδα (πλην ορνιθοπανίδας)
Τσιπούρα Παρασκευή	Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος, MSc.	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στη χλωρίδα / τύπους οικοτόπων
Καζόγλου Ιωάννης	Γεωπόνος, Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χλωρίδα / τύποι οικοτόπων)
Σιδηρόπουλος Λαυρέντης	Οικολόγος, M.Res.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ορνιθοπανίδα)
Navarrete Barranco Elisabeth	Βιολόγος, Περιβαλλοντολόγος M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ορνιθοπανίδα)
Στραχίνης Ηλίας	Βιολόγος	Μέλος Ομάδας Μελέτης (αμφίβια / ερπετά)
Πετρίκη Όλγα	Δασολόγος, Ph.D. Ιχθυολόγος	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ιχθυοπανίδα)
Λαζαρος Παμπέρης	Εντομολόγος	Συνεργάτης για την καταγραφή των λεπιδόπτερων
Σπυρίδης Άνθιμος	Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός, M.Sc., Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (υδρολογία / γεωλογία / ποιότητα νερών/ υποδομές)
Βιδάκης Κώστας	Δασοπόνος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χλωρίδα / τύποι οικοτόπων)
Λάζαρος Κώσιος	Δασολόγος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (δάση)
Κουτάλου Βασιλική	Γεωλόγος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (υδρολογία / γεωλογία / ποιότητα νερών/ υποδομές/ Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)
Ρακκάς Γεώργιος	Κοινωνιολόγος, Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χωροταξία / οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα)
Σπυρίδης Ιορδάνης	Ειδικός GIS	Μέλος Ομάδας Μελέτης (Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)
Ταμτάκου Σοφία	Ειδικός GIS	Μέλος Ομάδας Μελέτης (Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ Β: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ	1
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	2
5.1 Στόχοι διαχείρισης	2
5.1.1 Οργάνωση στόχων διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου	2
5.1.2 Στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών ανά περιοχή NATURA 4	4
<i>5.1.2.1 Τύποι οικοτόπων και είδη προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων</i>	<i>4</i>
Α) ΠΠΒ Στενά Αλιάκμονα.....	8
Β) Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	11
Γ)ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος	21
Δ) ΠΠΒ Όρος Γράμμος	29
Ε) ΠΠΒ Όρος Βέρνον.....	38
<i>5.1.2.2 Ξενικά χωροκατακτητικά είδη</i>	<i>41</i>
5.1.3 Αντιμετώπιση πιέσεων και πρόληψη απειλών	43
Α) ΠΠΒ Στενά Αλιάκμονα.....	44
Β) Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	46
Γ)ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος	49
Δ) ΠΠΒ Όρος Γράμμος	52
Ε) ΠΠΒ Όρος Βέρνον.....	56
5.1.4 Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και αντιμετώπισης κινδύνων και βιώσιμης ανάπτυξης	59
5.2 Πρόταση Μέτρων Διαχείρισης	60
5.3 Πρόταση κατάλληλου προγράμματος παρακολούθησης ειδών και τ.ο.	63
Σχέδιο Δράσης των μέτρων διαχείρισης	65
Σχέδιο δράσης παράμετροι και οργάνωση	65
Πρόγραμμα παρακολούθησης του προστατευτέου αντικειμένου και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης	67
Φύλλα Περιγραφής μέτρων διαχείρισης	68

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 5.1. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Στενά Αλιάκμονα	8
Πίνακας 5.2. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	11
Πίνακας 5.3 Στόχοι διατήρησης ενδιαιτημάτων ειδών ορνιθοπανίδας, για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	19
Πίνακας 5.4. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος – υποενότητα Πιέρια	21
Πίνακας 5.5 Τύποι οικοτόπων και είδη προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος – υποενότητα Τίταρος	26
Πίνακας 5.6. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρος Γράμμος	29
Πίνακας 5.7. Στόχοι διατήρησης ενδιαιτημάτων ειδών ορνιθοπανίδας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρος Γράμμος	36
Πίνακας 5.8. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρος Βέρνον	38
Πίνακας 5.9. Κωδικοί μέτρων διατήρησης σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή κωδικοποίηση	68

ΠΙΚΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Συντομογραφία	Επεξήγηση
ΑΦΠ	Αδιατάρακτη Φυσική Περιοχή
ΕΖΔ	Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
ΕΠ	Εθνικά Πάρκα
ΕΠΜ	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη
ΖΑΠΦ	Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
ΖΒΔΦΠ	Ζώνη Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων
ΖΔΟΕ	Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών
ΖΕΠ	Ζώνες Ειδικής Προστασίας
ΖΠΦ	Ζώνη Προστασίας της Φύσης
ΚΑΖ	Καταφύγια Άγριας Ζωής
ΜΔΠΠ	Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
ΟΧΕ	Οικοσυστημική Χωρική Ενότητα
ΠΑΔ	Περιοχή Άνευ Δρόμων
ΟΦΥΠΕΚΑ	Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΠΒ	Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας
ΠΤ-ΠΦΣ	Προστατευόμενα τοπία και Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί
τ.ο.	Τύποι Οικοτόπων
ΤΕΔ (SDF)	Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων περιοχής Natura 2000
Τεύχος ΜΒ	Τεύχος μελέτης (δεύτερο τεύχος μελέτης - δεύτερη ενότητα περιοχών)
Τεύχος ΤΠΒ	Τεύχος παράθεσης στοιχείων τεκμηρίωσης του τεύχους ΜΒ της μελέτης

ΤΕΥΧΟΣ Β: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το Σχέδιο Διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής (ΠΠ) αποτελεί το επιχειρησιακό έγγραφο που προσδιορίζει τους τρόπους και τα μέσα για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για την προστασία και διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων της περιοχής.¹

Οι προστατευόμενες περιοχές δεν ταυτίζονται απολύτως με το δίκτυο Natura. Η επικάλυψη ΕΖΔ και ΖΕΠ και η γειτνίαση περιοχών του δικτύου Natura 2000 και άλλα ζητήματα που αφορούν την διατήρηση των ειδών οδηγούν στην συγκρότηση προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 4685/2020.

Υπάρχει συνεπώς υποχρέωση συνδυασμού των μέτρων που να αφορούν συγκεκριμένες περιοχές Natura αλλά και της συνένωσης αυτών σε ΠΠ. Θα πρέπει δηλαδή τα προτεινόμενα μέτρα να αναφέρονται τόσο στις ΠΠ, όσο και σε εκάστη των τόπων Natura. Είναι απολύτως απαραίτητο όμως να υιοθετηθούν οι υποχρεώσεις περί διαχείρισης των τόπων του δικτύου Natura 2000.

Οι υποχρεώσεις περί διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 απορρέουν από τα άρθρα 6 και 7 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και τα άρθρα 3 και 4 της Οδηγίας για τα Πτηνά. Τα εν λόγω άρθρα περιέχουν διατάξεις που διέπουν τη διατήρηση και τη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και που καθορίζουν στον μεγαλύτερο βαθμό τη σχέση μεταξύ της διατήρησης και άλλων κοινωνικο-οικονομικών δραστηριοτήτων. Ήδη στο προοίμιο, η Οδηγία των Οικοτόπων δηλώνει ότι «σε κάθε χαρακτηρισμένη ζώνη, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα αναγκαία μέτρα σε σχέση με τους στόχους διατήρησης που έχουν οριστεί». Οι στόχοι διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών σε επίπεδο τόπου πρέπει να είναι μετρήσιμοι, ενδεδειγμένοι για την κάθε ΕΖΔ, περιεκτικοί και συνεκτικοί και να λαμβάνουν πλήρως υπόψη:

- Τις οικολογικές απαιτήσεις για τα είδη & τους τύπους οικοτόπων που παρατίθενται στο τυποποιημένο έντυπο δεδομένων Natura 2000 (δηλ. που απαντώνται στον τόπο, εκτός από εκείνα των οποίων η παρουσία είναι μη σημαντική σύμφωνα με το ΤΕΔ),
- την τοπική, περιφερειακή, εθνική κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών,
- τη συνολική συνοχή του δικτύου Natura 2000 και

¹ Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020: τα Σχέδια διαχείρισης περιλαμβάνουν :

αα. Τους στόχους διατήρησης και την πιθανή ιεράρχηση προτεραιοτήτων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής,

ββ. διαχειριστικές δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα που είναι απαραίτητα για να επιτευχθεί ή να διατηρηθεί η ικανοποιητική διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου. Οι σχετικές δράσεις και τα σχετικά μέτρα δύναται να εξειδικεύονται για επιμέρους στοιχεία του προστατευτέου αντικειμένου ανάλογα με τις οικολογικές τους απαιτήσεις, τον βαθμό διατήρησής τους και τις πιέσεις ή απειλές που αντιμετωπίζουν,

γγ. την εξειδίκευση των όρων και περιορισμών άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων που είναι απαραίτητα για την ικανοποιητική διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου καθώς και, όπου είναι αναγκαίο, τις ειδικότερες μελέτες που πρέπει να εκπονηθούν για την εξειδίκευση ή/και οριστικοποίηση του περιεχομένου προτεινόμενων διαχειριστικών δράσεων και μέτρων και

δδ. τις κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες για την υλοποίηση έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία, διαχείριση και αποκατάσταση των αντικειμένων που προστατεύονται κατά περίπτωση, καθώς και τα κατάλληλα προγράμματα παρακολούθησης του προστατευτέου αντικειμένου και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης.

Στα σχέδια διαχείρισης περιλαμβάνονται σχέδια δράσης, στα οποία εξειδικεύονται τα αναγκαία μέτρα, δράσεις, έργα και προγράμματα, οι φάσεις, το κόστος, οι πηγές και οι φορείς χρηματοδότησής τους, καθώς και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους και οι φορείς εφαρμογής τους.

² https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_EL.pdf

- το υψηλότερο επίπεδο στόχων διατήρησης σε εθνικό/βιογεωγραφικό επίπεδο και τη συμβολή του τόπου σε αυτούς.

Ειδικότερα:

- Το **άρθρο 6 παράγραφος 1** προβλέπει τον καθορισμό των αναγκαίων μέτρων διατήρησης, εστιάζοντας σε θετικά και προληπτικά μέτρα για την επίτευξη των στόχων διατήρησης που έχουν τεθεί σε κάθε περιοχή με σκοπό τη διατήρηση ή την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και των ειδών των Παραρτημάτων Ι και ΙΙ της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και των ειδών του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας για τα πτηνά και τα μεταναστευτικά πτηνά με τακτική διέλευση.
- Το **άρθρο 6 παράγραφος 2** προβλέπει τη λήψη μέτρων για την αποφυγή τόσο της υποβάθμισης των οικοτόπων και των ενδιαιτημάτων των ειδών, όσο και των σημαντικών ενοχλήσεων που έχουν επιπτώσεις στα είδη. «Τα μέτρα αυτά υπερβαίνουν τα μέτρα διαχείρισης που είναι απαραίτητα για σκοπούς διατήρησης, δεδομένου ότι τα τελευταία καλύπτονται ήδη από το άρθρο 6 παράγραφος 1». Η φύση των μέτρων πρέπει να είναι προληπτική και «δεν είναι αποδεκτό να λαμβάνονται μέτρα αφού προκύψει υποβάθμιση ή ενοχλήσεις (υπόθεση C-418)». Οι πρόνοιες της παραγράφου 2 εφαρμόζονται στις ΕΖΔ, στους ΤΚΣ και στις ΖΕΠ, αναφορικά με την εκτέλεση όλων των συνεχιζόμενων παρελθόντων, τρεχουσών ή μελλοντικών δραστηριοτήτων (όπως η γεωργία, η αλιεία, η διαχείριση των υδάτων), ή προβλέψιμα συμβάντα προκαλούμενα από τον άνθρωπο ή τη φύση.
- Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 6 δεν αφορούν την καθαυτό διαχείριση των περιοχών του δικτύου Ν2Κ, αλλά καθορίζουν τις διαδικαστικές και ουσιαστικές εγγυήσεις που διέπουν τα σχέδια και έργα τα οποία είναι δυνατόν να επηρεάζουν σημαντικά έναν τόπο Natura 2000.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

5.1 Στόχοι διαχείρισης

5.1.1 Οργάνωση στόχων διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου

Οι Στόχοι Διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής αποτελούν το πλαίσιο αρχών για την συνύπαρξη φυσικού περιβάλλοντος και ανθρώπου στην προστατευόμενη περιοχή, όπου αυτό συμβαίνει.

Οι Στόχοι Διαχείρισης της περιοχής πρέπει να προκύπτουν από το σκεπτικό και τη φιλοσοφία της πρότασης οριοθέτησης και ζωνοποίησης της περιοχής και του προστατευτέου αντικειμένου (κεφ. 4 της ΕΠΜ), και να ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των προστατευτέων αντικειμένων που έχουν αναγνωριστεί ως «πολύ σημαντικά». Θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών της περιοχής, καθώς και τις περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες σύμφωνα με το άρθρο 2 της οδηγίας 92/43/ΕΚ.

Συνεπώς οι Στόχοι Διαχείρισης πρέπει να:

- ο ανταποκρίνονται στις οικολογικές ανάγκες του προστατευτέου αντικειμένου, διασφαλίζοντας τις αναγκαίες συνθήκες για την ικανοποιητική διατήρησή του,

- ο υποστηρίζουν – εξειδικεύουν τους γενικούς θεσμικούς όρους και περιορισμούς που έχουν προταθεί (Κεφάλαιο 4),
- ο στοχεύουν στην άρση ή τουλάχιστον στον μετριασμό των κύριων πιέσεων/απειλών, στις οποίες υπόκειται το προστατευτέο αντικείμενο,
- ο συνεκτιμούν την ύπαρξη ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, τις ανάγκες διαβίωσης των τοπικών πληθυσμών και τις δυνατότητες αξιοποίησης συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών.

Κατά σειρά προτεραιότητας και σημασίας οι κατηγορίες των στόχων διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής είναι οι εξής:

I. Στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών (μεμονωμένα ή κατά ομάδες) ανά τόπο NATURA.

Αποτελούν μία δέσμη συγκεκριμένων στόχων που πρέπει να επιτευχθούν σε έναν τόπο NATURA προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο τόπος αυτός θα συμβάλλει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην επίτευξη της Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης στο κατάλληλο επίπεδο (εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, λαμβανομένης υπόψη της φυσικής κατανομής των εν λόγω ειδών ή τύπων οικοτόπων). Οι Στόχοι Διατήρησης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και, στο βαθμό που είναι εφικτό, να ενσωματώνουν τους ειδικούς στόχους διατήρησης και τις επιθυμητές τιμές αναφοράς, όπως αυτά έχουν εκτιμηθεί από το έργο της Εποπτείας 2014-2015 ή υπό το φως νέων δεδομένων ή σχετικής πείρας που αποκτήθηκε μετά το έργο της Εποπτείας 2014-2015.

Οι στόχοι διατήρησης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΕ πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο εξειδικευμένοι και με ποσοτικά χαρακτηριστικά είτε αυτά αφορούν σε έκταση (π.χ. ενός τ.ο., παρουσία πληθυσμών ενός είδους) είτε σε μεγέθη πληθυσμών, συνδεδεμένα κατά το δυνατόν με τις Επιθυμητές Τιμές Αναφοράς που έχουν προσδιορισθεί για το είδος. Σε κάθε περίπτωση οι στόχοι διατήρησης πρέπει να είναι απολύτως συνδεδεμένοι με τους τύπους οικοτόπων και τα είδη που συνθέτουν το προστατευτέο αντικείμενο ενός τόπου Natura και στο πλαίσιο αυτό να υπηρετούν τη διατήρησή του σε ικανοποιητικό επίπεδο.

II. Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και αντιμετώπισης κινδύνων (π.χ. διάβρωση, πλημμύρες).

Οι εν λόγω στόχοι διαχείρισης θα πρέπει να συνδέονται με τα προστατευτέα αντικείμενα κάθε περιοχής και διασφαλίζουν:

- α) την άσκηση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων με τρόπο ώστε να πάψουν να αποτελούν πιέσεις ή απειλές μέσω της πρόληψης ή αντιμετώπισης των σημαντικών επιπτώσεων αυτών στα προστατευτέα αντικείμενα,
- β) την αειφόρο διαχείριση των οικοσυστημάτων, των φυσικών πόρων, του πολιτιστικού πλούτου και των τοπίων με τρόπο που διατηρείται η ακεραιότητα των συστημάτων,
- γ) την αντιμετώπιση των κινδύνων καταστροφών και την επίτευξη κατάλληλης προσαρμογής, αναφορικά με συμβάντα που μπορούν να προβλεφθούν (π.χ. ατυχηματική ρύπανση, πλημμύρες, διάβρωση).

Στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων έχουν κανονιστικό χαρακτήρα ως προς τη ρύθμιση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και κατ' εφαρμογή της ιεραρχικής σχέσης μεταξύ Προεδρικού

Διατάγματος (χαρακτηρισμού, ζωνοποίησης και προσδιορισμού χρήσεων της προστατευόμενης περιοχής) και Υπουργικής Απόφασης (Σχέδιο Διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής).

III. Στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών

Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης εστιάζουν στην βελτίωση της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης των προστατευόμενων περιοχών, στο πλαίσιο που θέτουν οι στόχοι διαχείρισης των δύο προηγούμενων κατηγοριών στην συγκεκριμένη προστατευόμενη περιοχή.

Θα πρέπει να υπηρετούν αφενός την κοινωνική ευημερία και αφετέρου τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και των παρεχόμενων αγαθών και υπηρεσιών τους. Η ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού πλούτου των περιοχών αποτελεί κύριο εργαλείο για την επίτευξή τους. Σημαντική παράμετρος είναι η αξιοποίηση ανανεώσιμων φυσικών πόρων και η ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών και πόρων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπονομεύονται οι στόχοι διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.

5.1.2 Στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών ανά περιοχή NATURA

5.1.2.1 Τύποι οικοτόπων και είδη προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων

Οι στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών ανά τόπο NATURA είναι σύμφωνα με τις ανάγκες των ειδών και διατυπώνονται με γενικότερο σκοπό να συμβάλλουν:

- στην επίτευξη της ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών,
- στην ακεραιότητα της περιοχής μελέτης και στην αειφόρο χρήση των πόρων της,
- στην συνοχή του δικτύου Natura.

Δυστυχώς δεν έχει υπάρξει μεγάλη εξειδίκευση των στόχων διατήρησης στο έργο της εποπτείας 2014-2015 για τους τ.ο. και τα είδη. Στην πραγματικότητα ήταν το πρώτο έργο με συστηματικές καταγραφές και δεν υπήρχε μεγάλη εμπειρία για το ζήτημα στους ερευνητές. Για πολλά προστατευτέα είδη και τ.ο. υπάρχει αναφορά μόνο σε Γενικούς στόχους διατήρησης όπου υπάρχει αναφορά:

- σε «διασφάλιση του Βαθμού διατήρησης» αν έχει αποδοθεί ο βαθμός Α,
- η «διατήρηση του του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα» και «η επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαιτίες» αν έχει αποδοθεί ο βαθμός Β,
- στην περίπτωση όπου ο Βαθμός Διατήρησης έχει αξιολογηθεί ως C προτείνεται να είναι η επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα.

Περιλαμβάνονται επίσης για ορισμένα, λίγα, είδη αναφορές στην Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς (ETA) πληθυσμού και εύρους εξάπλωσης σε τοπικό επίπεδο. Τα δεδομένα αυτά έχουν παρουσιαστεί στο πρώτο τεύχος της μελέτης, στους πίνακες του κεφαλαίου 2.2. Είναι επιτακτικό να προσδιοριστούν με μεγαλύτερη σαφήνεια οι ETA και οι Στόχοι Διατήρησης για τ.ο. και είδη σε τοπικό επίπεδο³. Αυτό θα γίνει

³ Υπάρχει σύγχυση σχετικά με τους όρους. Σύμφωνα με νεότερες τάσεις για τον όρο ETA αυτός προτείνεται να χρησιμοποιείται σε βιογεωγραφικό επίπεδο ή σε επίπεδο χώρας ή ευρύτερης περιοχής και σε τοπικό επίπεδο

από το ΥΠΕΝ μετά την ολοκλήρωση του επόμενου κύκλου της παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης τ.ο. και ειδών. Η πρόσφατη επίσημη έκδοση των στόχων διατήρησης αφορά τ.ο. και είδη μόνο σε επίπεδο χώρας⁴, ενώ δεν έχουν διατυπωθεί ακόμη στόχοι διατήρησης για όλα τα είδη και καθόλου για ασπόνδυλα και για την ορνιθοπανίδα.

Σύμφωνα με την Υπουργική απόφαση οι ορισμοί έχουν ως εξής:

Α) Η κατάσταση διατήρησης ενός φυσικού τύπου οικοτόπου (που αναφέρονται στην απόφαση) θεωρείται ικανοποιητική όταν:

- α) η περιοχή της φυσικής κατανομής του και οι εκτάσεις που περιέχει μένουν σταθερές ή αυξάνονται,
- β) η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για την μακροπρόθεσμη συντήρησή του υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον και
- γ) η κατάσταση της διατήρησης των χαρακτηριστικών ειδών κρίνεται ικανοποιητική.

Για τους φυσικούς τύπους οικοτόπων (που αναφέρονται στην απόφαση) οι ποσοτικοί στόχοι διατήρησης σε εθνικό επίπεδο καθορίζονται ως προς την έκτασή τους. Η έκταση που καταλαμβάνει ένας φυσικός τύπος οικοτόπου ορίζεται ως το σύνολο της επιφάνειας που καλύπτει στις περιοχές / θέσεις όπου εμφανίζεται, εντός και εκτός του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000.

Β) Η κατάσταση διατήρησης ενός είδους (που αναφέρεται στην απόφαση) κρίνεται ως ικανοποιητική όταν:

- α) τα δεδομένα τα σχετικά με την πορεία των πληθυσμών του οικείου είδους δείχνουν ότι το είδος αυτό εξακολουθεί και μπορεί να εξακολουθεί μακροπρόθεσμα να αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο των φυσικών οικοτόπων στους οποίους ανήκει,
- β) η περιοχή της φυσικής κατανομής του είδους αυτού δεν φθίνει ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί κατά το προβλεπτό μέλλον και
- γ) υπάρχει και θα συνεχίσει πιθανόν να υπάρχει ένας οικότοπος σε επαρκή έκταση ώστε οι πληθυσμοί του είδους να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα.

Για τα είδη χλωρίδας και πανίδας του (που αναφέρονται στην απόφαση) οι ποσοτικοί στόχοι διατήρησης σε εθνικό επίπεδο καθορίζονται ως προς τρεις παραμέτρους:

- α) το μέγεθος του πληθυσμού (ο οποίος ορίζεται ως αριθμός ατόμων ή έκταση),
- β) την εξάπλωση (η περιοχή της φυσικής κατανομής του είδους σε κελιά παρουσίας),
- γ) το ενδιαίτημα (η έκταση που καταλαμβάνει το είδος, οριζόμενη από βιοτικούς και αβιοτικούς χαρακτηριστικούς παράγοντες, στην οποία ενδιαίταται το είδος σε οποιοδήποτε από τα στάδια του βιολογικού του κύκλου).

προτείνεται η χρήση του όρου Στόχος διαχείρισης (ως προς τον πληθυσμό, την πυκνότητα πληθυσμού, το εύρος εξάπλωσης κλπ)

⁴ Υπ. Απόφαση: Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης φυσικών τύπων οικοτόπων και ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος. (ΦΕΚ 1375 Β 21/04/2021)

Η έλλειψη ΕΤΑ ειδικά για τους πληθυσμούς για τα περισσότερα είδη είναι ένα σοβαρό ζήτημα διότι αυτές οδηγούν με σαφήνεια στην διατύπωση ειδικών στόχων ανά περιοχή. Αντιθέτως για τους τ.ο. είναι μικρότερο το πρόβλημα καθώς ο ειδικός στόχος σε κάθε περίπτωση είναι η διατήρηση καλής κατάστασης ή η βελτίωσή της και η διατήρηση στην έκταση όπου είχαν καταγραφεί εξ αρχής. Η γνώση της δομής και λειτουργίας των τ.ο. μπορεί να οδηγήσει σε ειδικούς στόχους για κάθε τόπο NATURA και σε σαφώς προσδιορισμένα (και εντοπισμένα στον χώρο) μέτρα. Για τα είδη, αν και δεν υπάρχουν διατυπωμένοι στόχοι στην μεγάλη πλειοψηφία, η γνώση της βιολογίας τους μπορεί να οδηγήσει σε ορισμένες περιπτώσεις σε προτάσεις βάσει της σημερινής κατάστασης και των ιστορικών δεδομένων σε κάθε τόπο NATURA.

Στην αξιολόγηση που παρουσιάστηκε στο Κεφάλαιο 3.1.1 της μελέτης επιλέχθηκαν, με τις μέχρι σήμερα πληροφορίες και επίσημες αξιολογήσεις, οι τ.ο. και τα είδη με υψηλή προτεραιότητα για λήψη διαχειριστικών μέτρων διατήρησης. **Εννοείται ότι επιβάλλεται η προστασία συνολικά της βιοποικιλότητας και ιδίως των ειδών που προστατεύονται βάσει της νομοθεσίας. Τα είδη προτεραιότητας όμως καλύπτουν και τις ανάγκες των υπολοίπων ειδών.** Ορισμένοι τύποι οικοτόπων, μπορεί να μην ιεραρχήθηκαν ως υψηλής προτεραιότητας ώστε να επιβάλλεται η προστασία τους. Θα πρέπει όμως να διαχειρίζονται ως ενδιαίτημα των ειδών, π.χ. οι καλαμιώνες αυτοί καθαυτοί δεν αξιολογούνται ως σημαντικοί ως τ.ο. αλλά θα πρέπει να διαχειρίζονται με τρόπο κατάλληλο για τη διατήρηση ορισμένων ειδών που καταφεύγουν σε αυτούς, τρέφονται ή αναπαράγονται.

Ακολουθούν πίνακες των τ.ο. και ειδών που έχουν ιεραρχηθεί ως υψηλής προτεραιότητας για τη λήψη διαχειριστικών μέτρων για τη διατήρησή τους και οι κύριες ΟΧΕ όπου είναι σήμερα παρόντα τα είδη. Παρατίθενται επίσης οι διαθέσιμοι σαφείς στόχοι διαχείρισης (γενικοί ή ειδικοί - οι πιο εξειδικευμένοι όπου υπάρχουν). Σε παρένθεση παρατίθενται σχόλια όπου κρίθηκε απαραίτητο. Δεν αναφέρονται οι ΕΤΑ που αναφέρονται με γενικό τρόπο στην κατανομή σε γενικό επίπεδο εκτάσεων 10X10 Km ή σε πιθανότητα παρουσίας κατά τις δειγματοληψίες. **Επιλέχθηκε δηλαδή να παρουσιαστούν τα στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν σε όσο γίνεται πιο σαφή μέτρα. Οι στόχοι για τ.ο. και είδη εκτός ορνιθοπανίδας αναφέρονται αποκλειστικά στις εκτάσεις των ΕΖΔ.**

Για την ορνιθοπανίδα δεν έχουν θεσμοθετηθεί στόχοι διατήρησης σε επίπεδο χώρας. Το αποτέλεσμα του έργου της εποπτείας δεν ήταν επαρκές. **Για την αντιμετώπιση διατυπώνονται, για τις ανάγκες αυτού του έργου, στον πίνακα (σε παρένθεση) μερικοί βασικοί στόχοι για ορισμένα είδη που προκύπτουν από τα ιστορικά δεδομένα για την παρουσία των ειδών και τη γνώση για τα κρίσιμα ενδιαίτηματα, όπου υπάρχει.** Πρόκειται για στόχους μάλλον αυτονόητους αλλά σαφείς που μπορούν να διατυπωθούν λόγω της σχετικά καλής γνώσης των περιοχών και της παρουσίας αυτών των ειδών σε αυτές. **Αυτά διατυπώνονται για είδη για τα οποία κρίνεται κρίσιμη η παρέμβαση την επόμενη πενταετία.** Στην συνέχεια, μετά από καλύτερη γνώση για τα είδη στις περιοχές, θα πρέπει να διατυπωθούν σαφείς μετρήσιμοι στόχοι ώστε να χρησιμοποιηθούν ως βάση για την εφαρμογή μέτρων στην επόμενη διαχειριστική περίοδο. Σημειώνεται ότι στόχοι διατήρησης για την ορνιθοπανίδα διατυπώνονται μόνο για τις δύο ΖΕΠ. Τα είδη ορνιθοπανίδας παρατίθενται και στους πίνακες των ΕΖΔ για να λαμβάνονται υπόψη στην περίπτωση που κάποιοι στόχοι από τ.ο. ή είδη είναι σε μεγάλη αντίθεση με την διατήρησή τους στην περιοχή. Για τον Όλυμπο προτείνονται και μέτρα επανεισαγωγής για είδη που έχουν εξαφανιστεί από την περιοχή, όπως ο γυπαετός – το μοναδικό είδος χαρακτηρισμού της ΖΕΠ.

Οι ακριβείς στόχοι διατήρησης, όπως και όπου έχουν διατυπωθεί στο έργο της εποπτείας (του 2015) τ.ο. και ειδών, παρατίθενται στο ΠΤΑ (πίνακες 2.2-3). Στους πίνακες που ακολουθούν παρατίθενται:

- Οι γενικοί στόχοι για τ.ο. και είδη στον αντίστοιχο τόπο Natura.
- Οι ειδικοί στόχοι διατήρησης για τ.ο. και είδη στον αντίστοιχο τόπο Natura σύμφωνα με το έργο της εποπτείας (2014- 2015). Όπου αναφέρονταν χρόνος επίτευξης του στόχου , αυτός μεταφέρεται

κατά έξι χρόνια στην περίπτωση που δεν έχει εφαρμοστεί κάποια δράση (με πλάγια στοιχεία). Όπου οι στόχοι διατήρησης ήταν πολύ περιγραφικοί και στην ουσία περιείχαν γενικά στοιχεία, αυτά έχουν περικοπεί και αναφέρονται μόνο τα ουσιαστικά ως προς την διαχείριση. Οι στόχοι όπως είχαν διατυπωθεί από το έργο της εποπτείας αναφέρονται στο αντίστοιχο κεφάλαιο 2.2 του ΤΤΒ.

- Σε παρένθεση πρόσθετα στοιχεία που προκύπτουν από τις αναλύσεις αυτής της μελέτης, σύμφωνα με την γνώμη των ειδικών.
- Για την ορνιθοπανίδα διατυπώνεται η πρόταση στόχων διατήρησης σύμφωνα με το διαθέσιμο προσχέδιο του έργου «LIFE IP 4 NATURA – Integrated Actions for the Conservation and Management of NATURA 2000 Sites, Species, Habitats and Ecosystems in Greece» και την δράση «Δράση C.7: Καθορισμός Στόχων Διατήρησης για ΕΖΔ και ΖΕΠ». Αυτά σημειώνονται με πλάγια γράμματα στο αντίστοιχο πεδίο του πίνακα. Σημειώνεται ότι δεν έχουν οριστεί ΕΤΑ για όλα τα είδη από το έργο, λόγω έλλειψης δεδομένων και έχει προταθεί τριετής παρακολούθηση των πληθυσμών τους.
- Για την ορνιθοπανίδα αναφέρονται επίσης οι στόχοι διατήρησης για τα ενδιαιτήματα της ορνιθοπανίδας σύμφωνα με το προσχέδιο του προαναφερόμενου έργου.

Όταν δεν υπάρχει διατυπωμένος Ειδικός Στόχος Διατήρησης για το είδος στον τόπο Natura, ο Γενικός Στόχος Διατήρησης είναι η βελτίωση κατά μία βαθμίδα του υφιστάμενου βαθμού διατήρησης, όταν αυτός έχει διατυπωθεί.

Σημειώνεται ότι οι στόχοι διαχείρισης διακρίνονται σε: *βραχυπρόθεσμους* (έως 3 έτη), *μεσοπρόθεσμους* (4 έως 6 έτη) και *μακροπρόθεσμους* (7 έως 12 έτη).

Α) ΠΠΒ Στενά Αλιάκμονα

Πίνακας 5.1. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Στενά Αλιάκμονα

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Είδος	TAM: Ταμειυτήρες και παρυδάτια βλάστηση	PEM: Ρέματα με παρόχθια βλάστηση πλατάνων	ΔΠΑ: Μωσαϊκό δασών δρυός με αγρούς	ΔΛΠ: Δάση και λοιπά πλατύφυλλα	BPA: Βραχώδεις εκτάσεις σε ζώνη σειφύλλων πλατυφύλλων	ΘΑΠ: Θάμνοι Πυκνοί σειφύλλων πλατυφύλλων	ΘΠΑ: Θάμνοι και πλατύφυλλα	ΘΑΡ: Θάμνοι αραιοί και αγροί	ΘΛΑ: Θάμνοι με λοιπά πλατύφυλλα και αγρούς	ΠΑΡ: Πάρκο πεύκων	ΟΙΚ: Οικισμοί	ΑΥΤ: Αυτοκινητόδρομος Εγνατία	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
	5420	Φρύγανα με <i>Sarcopoterium spinosum</i>													1		Διατήρηση έκτασης. Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	91M0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ													1		Διατήρηση έκτασης. Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α (Ρύθμιση των υλοτομιών στα πρεμνοφυή δάση, σε θέσεις με καλή ποιότητα τόπου και καλή δομή των συστάδων. Θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για χειρισμού που θα οδηγήσουν στην ανόρθωσή τους)
	9280	Δάση με <i>Quercus frainetto</i>													1		Διατήρηση έκτασης. Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα (Ρύθμιση των υλοτομιών στα πρεμνοφυή δάση, σε θέσεις με καλή ποιότητα τόπου και καλή δομή των συστάδων. Θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για χειρισμού που θα οδηγήσουν στην ανόρθωσή τους)
	92C0	Δάση <i>Platanus orientalis</i> και <i>Liquidambar orientalis</i> (<i>Platanion orientalis</i>)													2		Διατήρηση έκτασης. Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα
	9530	(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα													2		Διατήρηση έκτασης. Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα
I	1032	<i>Unio crassus</i>	1	2											1	v	
I	1093	<i>Austropotamobius torrentium</i>	1	2											1	v	
F	5261	<i>Barbus balcanicus</i>	1	1											1		Διατήρηση ενδαιτημάτων (διαβίωσης και εξασφάλισης επικοινωνίας). Μετριέται με καταγραφή ενδαιτημάτων διαβίωσης/ εμποδίων στην επικοινωνία. Ο ειδικός στόχος είναι οι «θετικές καταγραφές του είδους και παρουσίας ενδαιτηματος σε ποσοστό ≥50% της θεωρητικής εξάπλωσης του είδους»
F	5330	<i>Romanogobio elimeius</i>	1	1											1		Διατήρηση ενδαιτημάτων (διαβίωσης και εξασφάλισης επικοινωνίας). Μετριέται με καταγραφή ενδαιτημάτων διαβίωσης/ εμποδίων στην επικοινωνία. Ο ειδικός στόχος είναι οι «θετικές καταγραφές του είδους και παρουσίας ενδαιτηματος σε ποσοστό ≥50% της θεωρητικής εξάπλωσης του είδους»
F	5340	<i>Rhodeus meridionalis</i>	1	1											1		Διατήρηση ενδαιτημάτων (διαβίωσης και εξασφάλισης επικοινωνίας). Μετριέται με καταγραφή ενδαιτημάτων διαβίωσης/ εμποδίων στην επικοινωνία. Ο ειδικός στόχος είναι οι «θετικές καταγραφές του είδους και παρουσίας ενδαιτηματος σε ποσοστό ≥50% της θεωρητικής εξάπλωσης του είδους»
F	5093	<i>Barbus macedonicus</i>	1	1											3		
F		<i>Squalius vardarensis</i>	1	1											3		
F		<i>Alburnus thessalicus</i>	1	1											3		
F		<i>Chondrostoma vardarense</i>	1	1											3		
F		<i>Vimba melanops</i>	1	1											3		
A	1193	<i>Bombina variegata</i>		1											1		

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Είδος	TAM: Ταμιευτήρες και παρυδάτια βλάστηση	PEM: Ρέματα με παράθλα βλάστηση πλατάνων	ΔΠΑ: Μωσαϊκό δασών δρυός με αγρούς	ΔΛΠ: Δάση και λοιπά Πλατύφυλλα	ΒΡΑ: Βραχύδεις εκτάσεις σε ζώνη αειφύλλων πλατυφύλλων	ΘΑΠ: Θάμνοι Πυκνοί αειφύλλων πλατυφύλλων	ΘΠΑ: Θάμνοι και Πλατύφυλλα	ΘΑΡ: Θάμνοι αραιοί και αγροί	ΘΛΑ: Θάμνοι με λοιπά πλατύφυλλα και αγρούς	ΠΑΡ: Πάρκο πεύκων	ΟΙΚ: Οικισμοί	ΑΥΤ: Αυτοκνητόδρομος Εγνατία	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
R	1217	Testudo hermanni	1	1	2	2	1	2		1	1	2			1		
R	1218	Testudo marginata	1	1	2	2	1	2		1	1	2			1		
M	1355	Lutra lutra	1	2											3		Ενδιαίτημα: Το κατάλληλο ενδιαίτημα να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10X10 της εξάπλωσης του είδους (>50%). Ποιότητα ενδιαιτήματος: Βλ. Γενικούς στόχους διατήρησης. Πυκνότητα πληθυσμών: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/35 τετρ.χλμ. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος Natura 2000: Να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 3 κελιά 5x5km.
M	1335	Spermophilus citellus			3					3					1	v	Ενδιαίτημα: Το είδος απαντάται σε λιβαδικές και γεωργικές εκτάσεις, σε χαμηλό υψόμετρο. Προτιμά βοσκότοπους με χαμηλό χορτάρι. η διατήρηση κατάλληλου ενδιαιτήματος σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000. Εξάπλωση: Η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000. Πυκνότητα πληθυσμών: Η αύξηση αριθμού καταμετρούμενων λαγουμιών ανά μονάδα μήκους δειγματοληπτικής λωρίδας, σε σύγκριση με προηγούμενες δειγματοληψίες. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος Natura 2000: Να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 1 κελί 5x5 km στην εν λόγω περιοχή Natura 2000. (Το είδος εντοπίζεται εκτός της ΕΖΔ, δυτικά του ταμιευτήρα αναρρύθμισης της Αγίας Βαρβάρας. Έχει προταθεί η ένταξη της εξάπλωσής του σε περιφερειακή ζώνη της ΠΠΒ).
M	1354	Ursus arctos			2	1	1	2	2	2	1				1		Ενδιαίτημα: Το είδος απαντάται σε ορεινές περιοχές με δάση, διάκενα και καρποφόρα είδη (Quercus κ.ά.). η διατήρηση κατάλληλου ενδιαιτήματος σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000. Εξάπλωση: η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000. Πυκνότητα πληθυσμών: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/31 km2. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000: να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 1 κελί 5x5 km. (Εντοπίζεται μόνο περιστασιακά. Η περιοχή είναι σημαντική για την επικοινωνία των πληθυσμών και την κίνηση προς τα Πιέρια.)
M	1352	Canis lupus		1	2	1	1	1	1	2	1				3		
M		Capreolus capreolus		2	2	1	1	1	1	2	2				3		
B	A224	Caprimulgus europaeus		Φ2	Φ1, T1	T2	Φ1, T1	Φ2, T2	Φ2, T2	Φ1, T1	Φ1, T1	T2			2		
B	A667-B	Ciconia ciconia	T1		T1					T1	T1	K2	Φ1		1		
B	A030-B	Ciconia nigra	T1	T1, Φ2		T3, K2	Φ1					K2			2		

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Είδος	TAM: Ταμιετήρες και παρυδάτια βλάστηση	PEM: Ρέματα με παρόχθια βλάστηση πλατάνων	ΔΠΑ: Μωσαϊκό δασών δρυός με αγρούς	ΔΛΠ: Δάση και λοιπά Πλατύφυλλα	ΒΡΑ: Βραχόδεις εκτάσεις σε ζώνη αειφύλλων πλατυφύλλων	ΘΑΠ: Θάμνοι Πυκνοί αειφύλλων πλατυφύλλων	ΘΠΑ: Θάμνοι και Πλατύφυλλα	ΘΑΡ: Θάμνοι αραιοί και αγροί	ΘΛΑ: Θάμνοι με λοιπά πλατύφυλλα και αγρούς	ΠΑΡ: Πάρκο πεύκων	ΟΙΚ: Οικισμοί	ΑΥΤ: Αυτοκνητόδρομος Εγνατία	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
B	A080	<i>Circaetus gallicus</i>		Φ2, Κ2	Φ1, Τ1	Φ1	Κ1, Τ1			Τ1	Τ1				3		
B	A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>		Τ3, Φ1	Τ1		Τ1 [Φ1]			Τ1	Τ1				2		
B	A709	<i>Falco peregrinus</i>	Τ1	Τ2	Τ2	Τ2	Φ1	Τ2	Τ2, Φ3	Τ2	Τ2	Τ2			3		
B	A092	<i>Hieraatus pennatus</i>		Φ2, Κ2	Τ1	Φ1	Τ1			Τ1	Τ1				1		
B	A339	<i>Lanius minor</i>			Φ1, Τ1		Φ2, Τ2			Φ1, Τ1	Φ1, Τ1				2		
B	A338	<i>Lanius collurio</i>		Φ2	Φ1, Τ1					Τ1, Φ2	Τ1, Φ2				1		
B	A020	<i>Pelecanus crispus</i>	Τ1, Κ1												3		
B	A072	<i>Pernis apivorus</i>		Τ1, Φ2	Φ2	Φ1	Τ2, Φ2		Τ2	Τ1	Τ1				2		

Β) Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Πίνακας 5.2. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορενά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμειωτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
	4060	Αλπικοί και βόρειοι ερεικώνες																1		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διατήρησή του είναι αποτέλεσμα των αβιοτικών παραγόντων που επικρατούν στις θέσεις εμφάνισής του, καθώς η βόσκηση είναι μόνο από άγρια πανίδα, επομένως μόνο η προστασία από τη διακίνηση των ανθρώπων είναι απαραίτητη. Αυτή πρέπει να περιοριστεί μόνο στα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διατήρησή του είναι αποτέλεσμα των αβιοτικών παραγόντων που επικρατούν στις θέσεις εμφάνισής του, καθώς η βόσκηση είναι μόνο από άγρια πανίδα. Επομένως μόνο η προστασία από τη διακίνηση των ανθρώπων είναι απαραίτητη. Αυτή πρέπει να περιοριστεί μόνο στα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	6170	Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διακίνηση των ανθρώπων πρέπει να περιοριστεί στα υπάρχοντα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	6230	Χλωώδεις διαπλάσεις με <i>Nardus</i> , ποικίλων ειδών, σε πυριπούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διατήρησή του είναι αποτέλεσμα των αβιοτικών παραγόντων που επικρατούν στις θέσεις εμφάνισής του, καθώς η βόσκηση είναι μόνο από άγρια πανίδα. Στα χαμηλότερα υψόμετρα υπάρχει βόσκηση από αγελάδες, που πρέπει όμως να περιοριστεί. Επίσης ο τύπος οικοτόπου είναι ιδιαίτερα ευάλωτος από τη διακίνηση των ανθρώπων. Αυτή πρέπει να περιοριστεί μόνο στα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διακίνηση των ανθρώπων πρέπει να περιοριστεί στα υπάρχοντα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρηνή με χασμοφυτική βλάστηση																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διακίνηση των ανθρώπων πρέπει να περιοριστεί στα υπάρχοντα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	9130	Δάση οξυάς της Asperulo-Fagetum																1		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α.

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμειυτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκας	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
																				Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)
	9150	Μεσοευρωπαϊκά ασβεστόφιλα δάση οξυάς Cephalanthero-Fagion																3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)
	91M0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ																3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις παράνομες υλοτομίες που γίνονται κατά μήκος δασικών οδών. (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεων – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές.)
	92C0	Δάση <i>Platanus orientalis</i> και <i>Liquidambar orientalis</i> (<i>Platanion orientalis</i>)																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και η βελτίωση της δομής του» Μπορεί να γίνονται ελαφριές παρεμβάσεις με σκοπό την υποβοήθηση της αναγέννησης του κυρίαρχου είδους.
	9340	Δάση με <i>Quercus ilex</i> και <i>Quercus rotundifolia</i>																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Κινδυνεύει, κατά τη διάρκεια ξηρών και θερμών καλοκαιριών από πυρκαγιές. Για αυτό πρέπει να λαμβάνονται κάθε καλοκαίρι ιδιαίτερα μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης πυρκαγιών.
	9530	(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις παράνομες υλοτομίες που γίνονται κατά μήκος δασικών οδών. (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	TAM: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΔΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
	95A0	Ορο–Μεσογειακά δάση πεύκης μεγάλων υψομέτρων (<i>Pinus heldreichii</i> ή <i>Pinus peuce</i>)																3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις παράνομες υλοτομίες που γίνονται κατά μήκος δασικών οδών. (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)
P	6996	<i>Dactylorhiza kalopissii</i> subsp. <i>kalopissii</i>		1	1	1		2	2		2		2						v	(Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδιαιτημάτων του είδους. Τα ενδιαιτήματα αυτά τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)
P	6927	<i>Himantoglossum jankae</i>		3					3			3	1	1	1	3			v	
P	1590	<i>Viola delphinantha</i>	1	2				2	3	3									v	Εξάπλωση: Εξάπλωση του είδους να είναι μεγαλύτερη της Επιθυμητής Τιμής Αναφοράς (ETA) ή τουλάχιστον ίση με αυτή, ήτοι ≥ 3κελιά 10x10 km. Πληθυσμός Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων προκειμένου να γίνει αξιόπιστη εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού του είδους. Ενδιαίτημα: Το ενδιαίτημα του είδους είναι πετρώδεις και βραχώδεις θέσεις σε ανοίγματα δάσους <i>Pinus heldreichii</i> και <i>Pinus nigra</i> , σε απότομους κρημνούς και φαράγγια, σε ασβεστόλιθο. Οι πλησιέστεροι κωδικοί τύπων οικοτόπων που το χαρακτηρίζουν είναι οι 8210 και 9530 (και συγκεκριμένα το είδος απαντάται σε ανοίγματα αυτών).
P		<i>Achillea ambrosiaca</i>	1	3				3												
P		<i>Allium heldreichii</i>		3				1	1	2	2	1	3		2					
P		<i>Alyssum handellii</i>	1	2				3												
P		<i>Aquilegia ottonis</i> subsp. <i>amaliae</i>			1			1	1		3	2		1	2					
P		<i>Asperula muscosa</i>		2				1	1	3	2	2								
P		<i>Aubrieta thessala</i>	1	1				1	1			2	3	2	2					
P		<i>Beta nana</i>	1	3				3												
P		<i>Brassica nivalis</i>	1	2				1				2								
P		<i>Campanula oreadum</i>	1	2				1	2	2	3	2								
P		<i>Centaurea grbavacensis</i>		2					1		3	1	2	1	2					
P		<i>Centaurea grisebachii</i> subsp. <i>transiens</i>	1	1				2	1			2	2	1	2					
P		<i>Centaurea incompleta</i>							2	3		1	2	1	1					
P		<i>Centaurea litochorea</i>		1					1			3	2	1	1	3				
P		<i>Cephalaria tenuiloba</i>		1				2	1	2		2	3	3	3					
P		<i>Cerastium theophrasti</i>	1	3				3												
P		<i>Corydalis blanda</i> subsp. <i>olympica</i>	1	2				2												

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	TAM: Ταμιευτήρας	ΔΑΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκας	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
P		<i>Dactylorhiza iberica</i>			1			2	3	2	2	2	2							(Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδιαιτημάτων του είδους. Τα ενδιαιτήματα αυτά τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)
P		<i>Epipactis degenii</i>		1				1	1		2	2								
P		<i>Epipactis olympica</i>							2	1	1	1								
P		<i>Erysimum olympicum</i>	3	1				1	1	3		3	3	3	3					
P		<i>Festuca olympica</i>	1	2				3												
P		<i>Genista sakellariadis</i>		3				3	1			3	3	3	3					
P		<i>Heliosperma pusillum subsp. chromodontum</i>	1	2	2			2	2		3	2		3	3					
P		<i>Hieracium gracilifurcum</i>	2	1				2	3	1	2	2								
P		<i>Hieracium graecum subsp. szilyanum</i>	1	2				2												
P	1740	<i>Jankaea heldreichii</i>			2			1	1	3	2	2	3							
P		<i>Ligusticum olympicum</i>	1					3												
P		<i>Minuartia setacea subsp. olympica</i>	1	1				1	1			2								
P		<i>Poa dolosa</i>	1	2				3												
P		<i>Potentilla deorum</i>	1	2				1	2	3		2								
P	1739	<i>Ramonda serbica</i>		2				3	1	3	3	2	2	1	2					
P		<i>Sedum stefco</i>		2					3	1			1		1					
P		<i>Silene oligantha</i>						1	1		2	1	1	3	3					
P		<i>Silene parnassica subsp. dionysii</i>	3	2				1	1	3	2	2								
P		<i>Stachys recta subsp. olympica</i>	1	2				1	2											
P		<i>Taraxacum deorum</i>	1																	
P		<i>Taraxacum lingulilobum</i>							1		3	3		1	2					
P		<i>Taraxacum olympicola</i>							1		3	3		1	2					
P		<i>Taraxacum reffectum</i>							1		3			1	2					
P		<i>Taraxacum thessalicum</i>	1	2																
P		<i>Teucrium chamaedrys subsp. olympicum</i>		1				1	1	2	3	2	3	3						
P		<i>Veronica thessalica</i>	1	3				3												
P		<i>Viola pseudograeca</i>	1	1				1	1		3	2								
P		<i>Viola striis-notata</i>	1	3				2												
I	1085	<i>Buprestis splendens</i>						1	1	2	1	1	1	1	1			1		Σταθεροποίηση και προστασία του πληθυσμού και αναστολή περεταίρω κατακερματισμού των κατάλληλων ενδιαιτημάτων και ταυτόχρονη συνένωση των ήδη κατακερματισμένων.
I	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>						1	1	2	1	1	1	1	1				v	
I	1083	<i>Lucanus cervus</i>						1	1	2	1	1	1	1	1			1	v	
I	6908	<i>Morimus asper funereus</i>						1	1	2	1	1	1	1	1			1	v	
I	6966	<i>Osmoderma eremita</i>						1	1	2	1	1	1	1	1			1	v	
I	1087	<i>Rosalia alpina</i>						1	1	2	2	2	2	2	1			1	v	

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμειυτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκας	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΔΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
I	1057	<i>Parnassius apollo</i>	1	1														3	✓	
I	4042	<i>Polyommatus eroides</i>	1	1														1		
I		<i>Nymphalis xanthomelas</i>			1													3	✓	
I	1093	<i>Austropotamobius torrentium</i>			1													1	✓	
F	5261	<i>Barbus balcanicus</i>			1													1		
A	5364	<i>Triturus macedonicus</i>				1												1		Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση. Για τον πληθυσμό απαιτείται συλλογή περισσότερων στοιχείων μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Το είδος εντοπίστηκε σε μία μόνο θέση εκτός ΕΖΔ/ΖΕΠ στην ζώνη επέκταση των ορίων μελέτης της ΕΠΜ και εξελίσσεται έργο αποκατάστασης. (Σύμφωνα με το έργο της παρακολούθησης, που υλοποιεί η ΜΔΠΠ, το ενδιαίτημα καταστρέφεται από αγελάδες που πίνουν το νερό στο λιμνίο, πριν να προλάβουν οι γυρίνοι να μεταμορφωθούν σε ώριμα άτομα ανεξάρτητα από το νερό. Απαιτείται διατήρηση της θέσης αναπαραγωγής και η διαμόρφωση άλλων θέσεων για τις αγελάδες και δημιουργία και άλλων θέσεων αναπαραγωγής για τους τρίτωνες).
A	1193	<i>Bombina variegata</i>			2	3												1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1279	<i>Elaphe quatuorlineata</i>			2								2	2	2	2		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς . Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1293	<i>Elaphe situla</i>		3	2				2	2			1	1	1	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1217	<i>Testudo hermanni</i>			3	2				3	3			1	1	1	1		1	Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαιτήματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο
R	1218	<i>Testudo marginata</i>				2							2	1	1	1			1	Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαιτήματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκας	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΔΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
																				προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο
M	1342	<i>Dryomys nitedula</i>			2			1	1	1	1	1	1	1	1	3				
M	1341	<i>Muscardinus avellanarius</i>			2						1	2	1	1	2	3				
M	1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1310	<i>Miniopterus schreibersii</i>	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1321	<i>Myotis emarginatus</i>	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3		
M	1307	<i>Myotis blythii</i>	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1324	<i>Myotis myotis</i>	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2		
M	1371	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>	1	1				1	1	1	1	1	1	1	1			3		Ενδιαίτημα: Εξάλειψη απειλών στα κατάλληλα ενδιαίτηματα εντός της γεωγραφικής εξάπλωσης του είδους και να διατηρηθεί έκταση ενδιαιτήματος τουλάχιστον ίση με 184,8 km2. Εξάπλωση: Παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους Πυκνότητα πληθυσμών: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/3,5 km2. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος : Μόνιμη παρουσία τουλάχιστον 200 ατόμων του είδους στην περιοχή.
M	1328	<i>Nyctalus lasiopterus</i>			1	1	1				1	1	1	1	1					
M	1322	<i>Myotis nattereri</i>	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2				
M	1354	<i>Ursus arctos</i>			1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1	v	
M	1352	<i>Canis lupus</i>		2	1			3	2	2	2	1	1	1	1	2		3		
M		<i>Capreolus capreolus</i>		2	2			1	1	1	1	1	1	1	1	3		3		
B	A402	<i>Accipiter brevipes</i>		T1	Φ2								Φ2	Φ3	T1	T1		2		
B	A223	<i>Aegolius funereus</i>							Φ3				Φ3	Φ3				2		
B	A247	<i>Alauda arvensis</i>	Φ2	Φ1														1		
B	A878	<i>Alectoris graeca</i>		Φ1											Φ1	Φ2		1		
B	A255	<i>Anthus campestris</i>	Φ1 T1	Φ2 T1												T2		2		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 3 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο είναι σταθερή η ETA ορίστηκε στο ελάχιστο της εκτίμηση του υφιστάμενου πληθυσμού στην ΖΕΠ. Σημειώνεται ότι ποσοστό 86% των επικρατειών του είδους εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.
B	A091	<i>Aquila chrysaetos</i>	T1	T1											T2			1		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 3 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, η ETA ορίστηκε όση ο πληθυσμός που έχει καταγραφεί ιστορικά, λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει μείωση αλλά υπάρχουν κατάλληλα ενδιαίτηματα τροφοληψίας εντός και περιφερειακά της ΖΕΠ.
B	A104	<i>Bonasa bonasia</i>																		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 3 ζ. Η ETA ορίστηκε ως ο ελάχιστος πληθυσμός που πρέπει να επανεγκατασταθεί για να υπάρξει στην συνέχεια βιώσιμος πληθυσμός. Υπήρξε πρόσφατη επανακαταγραφή του είδους στον Όλυμπο.
B	A215	<i>Bubo bubo</i>		T1									T2		T2	T1		2		
B	A243	<i>Calandrella brachydactyla</i>														Φ2		2		

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμειυτήρας	ΔΑΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκας	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
B	A224	Caprimulgus europaeus		Φ1											T1	T1		2		
B	A030	Ciconia nigra			Φ1 T1		T2											1		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ETA ορίστηκε στο ελάχιστο της εκτίμησης του υφιστάμενου πληθυσμού, λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν κατάλληλα ενδιαιτήματα τροφοληψίας περιφερειακά της ΖΕΠ αλλά εντός του Εθνικού Πάρκου.
B	A080	Circaetus gallicus	T2	T1											T2	T2		1		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 4 ζ. Καθώς η τάση είναι σταθερή σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ETA ορίστηκε όσο η ελάχιστη εκτίμηση στην ΖΕΠ. Υπολογίστηκε στο έργο της εποπτείας ότι ποσοστό 50% των επικρατειών των ζευγαριών εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.
B	A239	Dendrocopos leucotos								Φ1	Φ1							1		
B	A429	Dendrocopos syriacus												Φ1				2		
B	A236	Dryocopus martius						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1						2		
B	A379	Emberiza hortulana	Φ2	Φ1														2		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ETA ορίστηκε στο ελάχιστο της εκτίμησης του υφιστάμενου πληθυσμού στην ΖΕΠ. Στο έργο της εποπτεία υπολογίστηκε ότι ποσοστό 97% των επικρατειών του είδους εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.
B	A248	Eremophila alpestris	Φ1															1		
B	A103	Falco peregrinus	T1	T2						T2					T2	T2		2		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 5 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, ως ETA ορίστηκε όσο το μέγιστο της καταγραφής στην ΖΕΠ. Σημειώνεται ότι ποσοστό 13% των επικρατειών εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.
B	A092	Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)		T2					Φ2	Φ2			T1		T2			1		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 2 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης η ETA ορίστηκε όση ο ελάχιστος ιστορικός πληθυσμός εντός της ΖΕΠ.
B	A338	Lanius collurio	Φ2	Φ1											Φ1			1		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 25 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, ETA ορίστηκε όσο το μέγιστο της καταγραφής στην ΖΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη ότι ποσοστό 90% των επικρατειών του είδους εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.
B	A339	Lanius minor		Φ1														1		
B	A868	Leiopicus medius								Φ1			Φ1					2		
B	A246	Lullula arborea	Φ2	Φ1														2		
B	A072	Pernis apivorus		T2					T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2			2		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 6 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ETA ορίστηκε όσο η εκτίμηση του υφιστάμενου πληθυσμού.
B	A234	Picus canus			Φ1				Φ2		Φ2	Φ2	Φ2					2		
B	A326	Poecile montana								Φ1	Φ1							1		
B	A317	Regulus regulus						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1					1		
B	A210	Streptopelia turtur											Φ1	Φ1				1		

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδεσμης πεύκας	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΔΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
B	A079	<i>Aegypius monachus</i>																		Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 5 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, η ΕΤΑ ορίστηκε όση ο πληθυσμός που έχει καταγραφεί. Φώλιαζε στον Όλυμπο και τρέφονταν στον Όλυμπο, τον Κάτω Όλυμπο και την Όσσα. Συνεπώς προτείνεται επανεισαγωγή του είδους.
B	A101	<i>Falco biarmicus</i>																		Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς υπάρχει μείωση και το είδος δεν καταγράφεται πρόσφατα ενώ σε εθνικό επίπεδο η τάση είναι σταθερή ως ΕΤΑ ορίστηκε το ελάχιστο βάσει των ενδiciaτημάτων φωλεοποίησης και τροφοληψίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι στην ΖΕΠ υπάρχουν κατάλληλες θέσεις φωλιάσματος, αλλά οι εκτάσεις τροφοληψίας εκτείνονται και εκτός της ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.
B	A076	<i>Gypaetus barbatus</i>																		Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 2 ζ. Η ΕΤΑ ορίστηκε με την προϋπόθεση της επανεισαγωγής του είδους χαρακτηρισμού της ΖΕΠ. Το είδος φώλιαζε στον Όλυμπο μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90.
B	A707	<i>Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)</i>																		Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, η ΕΤΑ ορίστηκε σε ένα ζευγάρι που μπορεί να επαναποικίσει στα χαμηλότερα υψόμετρα δεδομένου του διαειδικού ανταγωνισμού με τον χρυσαετό.
B	A346	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>																		Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 30 ζ. Από την μείωση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο προκύπτει η ανάγκη αποκατάστασης. Η ΕΤΑ ορίστηκε όσο ένα μικρό σμήνος. Η δυνατότητα επαναποικισμού είναι μεγάλη στον Όλυμπο εφόσον ο Εθνικός πληθυσμός ανακάμψει.

Πίνακας 5.3 Στόχοι διατήρησης ενδιαιτημάτων ειδών ορνιθοπανίδας, για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Όνομα ενδιαιτήματος	Έκταση στη ΖΕΠ (ha)	Παράμετρος	Μέτρηση	Τιμή-στόχος (Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς)	Διατήρηση/ Αποκατάσταση	Σχόλια	Ομάδα ειδών ή/ και συγκεκριμένο είδος
Αρόσιμη γη	48	Ακαλλιέργητα περιθώρια και φυτοφράχτες	%	2,5	Αποκατάσταση	Προτείνεται η διατήρηση φυτοφραχτών και ακαλλιέργητων περιθωρίων σε 2,5% της έκτασης του ενδιαιτήματος.	Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	1482	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση του καθεστώτος των συστάδων ή λοχμών που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	1482	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης ώριμα και υπερώριμα δένδρα, άτομα στρεβλά, κακόμορφα, κουφαλερά, διχαλωτά, νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα (σύμφωνα με την ΚΥΑ 8353/276/Ε103-2012). Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	1482	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση των συστάδων που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ε κτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Διάκενα στο δάσος	Ποσοστό % διακένων	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται η διατήρηση των διακένων ως χώρων αναζήτησης τροφής για τα αρπακτικά πουλιά και είδη των αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων (σύμφωνα με την ΚΥΑ 8353/276/Ε103-2012 ορίζεται για τα δασικά διαχειριστικά σχέδια η διατήρηση όλων των υφιστάμενων διακένων που δεν έχουν προκύψει από βίαιες αιτίες (π.χ. πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση).	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Παρόχθια δάση	8	Έκταση	ha	8	Διατήρηση		
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	10994	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση των συστάδων που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	10994	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά

Όνομα ενδιαιτήματος	Έκταση στη ΖΕΠ (ha)	Παράμετρος	Μέτρηση	Τιμή-στόχος (Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς)	Διατήρηση/ Αποκατάσταση	Σχόλια	Ομάδα ειδών ή/ και συγκεκριμένο είδος
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	10994	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μεσογειακά σκληροφυλλικά δάση	898	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Λειμώνες	3449	Έκταση	ha	3449	Διατήρηση		Γερακοειδή; Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; <i>Alectoris graeca</i>
Θάμνοι και χερσότοποι	251	Έκταση	ha	251	Διατήρηση	Προτείνεται διατήρηση της έκτασης και αποτροπή δάσωσης με διατήρηση της βόσκησης.	Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή; Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; <i>Alectoris graeca</i>

Γ)ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος

Πίνακας 5.4. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος – υποενότητα Πιέρια

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΑΔΡ: Μωσαϊκό αρόσιμων καλλιεργειών και συστάδων δρυών	ΑΠΑ: Πλατύφυλλα, θάμνοι αειφύλλων πλατυφύλλων και αγροί	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΚΑΣ: Δάση καστανιάς	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μούρης πεύκης	ΔΔΠ: Δάση δασικής πεύκης	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Ταμιευτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
	6220	Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά από Thero-Brachypodietea												2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	6230	Χλοώδεις διαπλάσεις με <i>Nardus</i> , ποικίλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)												2		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	62Α0	Ξηρές χλοώδεις διαπλάσεις της ανατολικής Μεσογείου (<i>Scorzonetalia villosae</i>)												1		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες.
	6420	Υγροί μεσογειακοί λειμώνες με υψηλές πόες από <i>Molinio-Holoschoenion</i>												1		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες.
	9110	Δάση οξυάς της <i>Luzulo-Fagetum</i>												2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες.
	9130	Δάση οξυάς της <i>Asperulo-Fagetum</i>												2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και η επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	91CA	Πευκοδάση (<i>Pinus sylvestris</i>) Ροδόπης και Οροσειράς του Αίμου												1		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες. (Λόγω του κινδύνου περαιτέρω νεκρώσεων εξαιτίας του μύκητα και εντόμων θα πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα που έχουν προταθεί από ειδική έρευνα στο πλαίσιο έργου LIFE για τα δάση δασικής πεύκης Πιερίων από τους Β. Χρυσοπολίτου και Σ. Ντάφης 2014. Ως τέτοια προτάθηκαν : η άμεση απομάκρυνση των νεκρών ή νεκρούμενων ατόμων δασικής πεύκης κάθε έτος (έκτακτες εξυγιαντικές καρπώσεις) και όχι κάθε δέκα, διάστημα που έχει ορισθεί ως χρόνος περιφοράς στα δασικά διαχειριστικά σχέδια Ευνόηση μικτών συστάδων δασικής πεύκης με ελάτη και οξιά, όπου οι σταθμικές συνθήκες το επιτρέπουν κ.ά).
	91M0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ												2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες.
	9260	Δάση καστανιάς												2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και η επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες.
	9270	Ελληνικά δάση οξυάς με <i>Abies borisii-regis</i>												2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες.
	9280	Δάση με <i>Quercus frainetto</i>												1		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	92C0	Δάση <i>Platanus orientalis</i> και <i>Liquidambar orientalis</i> (<i>Platanion orientalis</i>)												2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9530	(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα												2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
P	6927	<i>Himantoglossum jankae</i>	3	1	1	3		3						3		
P		<i>Dactylorhiza baumanniana</i> subsp. <i>baumanniana</i>				3	2		1	3		2				(Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδιαιτημάτων του είδους. Τα ενδιαιτήματα αυτά

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΑΔΡ: Μωσαϊκό αρόσιμων καλλιεργειών και συστάδων δρυών	ΑΠΛ: Πατιύφυλλα, θάμνοι σειφύλλων πλατυφύλλων και αγροί	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΚΑΣ: Δάση καστανιάς	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΔΠ: Δάση δασικής πεύκης	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Τσιμευτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
																τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)
P		<i>Epilobium vernonicum</i>					3	3	1	3	3	1				
P		<i>Epipactis pontica</i>			3	2	1	1				2				
P		<i>Viscaria asterias</i>					2	1	1		3	1				
I	1083	<i>Lucanus cervus</i>			1	1	1	1	1					3	v	
I	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	1		1	2	2	2	2					1	v	
I	6966	<i>Osmoderma eremita</i> Complex	1		1	2	2	2	2					1	v	
I	4053	<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>	2							1				1	v	
I	4042	<i>Polyommatus eroides</i>	2	2						1		3	3	1	v	Μέγεθος πληθυσμού: επίτευξη της Επιθυμητής Τιμής Αναφοράς (ΕΤΑ) πληθυσμού, ήτοι τουλάχιστον 30 ενήλικα άτομα. Επίτευξη αυξητικής πληθυσμιακής τάσης. Εύρος Εξάπλωσης: Διατήρηση της ΕΤΑ εύρους εξάπλωσης στα σημερινά επίπεδα – 162,16 km2. Έκταση κατάλληλου ενδιαιτήματος: Αύξηση της έκτασης. Διατήρηση λιβαδιών, φυσικών όχθεων ρεμάτων, θαμνώνων και λιβαδικών ξεφώτων δάσους. Οικολογικές απαιτήσεις είδους: Διαθεσιμότητα φυτών – ξενιστών. Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για τη γνώση των φυτών-ξενιστών. Έχει αναφερθεί το είδος <i>Genista depressa</i> (B. Ελλάδα, Μακεδονία) και χρήζει επιβεβαίωσης.
I		<i>Nymphalis xanthomelas</i>									3	1		1	v	
I	4055	<i>Stenobothrus eurasius</i>	2							1					v	
I	1093	<i>Austropotamobius torrentium</i>										1			v	
F	5261	<i>Barbus balcanicus</i>									2	1		1		(Διατήρηση ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης. Μετρίεται με καταγραφή νεαρών και ενήλικων ατόμων/ενδιαιτημάτων διαβίωσης. Ο στόχος είναι οι θετικές καταγραφές του είδους και παρουσίας ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης σε ποσοστό ≥50% της θεωρητικής εξάπλωσης του είδους)
F	5197	<i>Sabanajewia balcanica</i>									2	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
A	1193	<i>Bombina variegata</i>		3	3	3	2	3	3	2	3	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση.

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΑΔΡ: Μωσαϊκό αρόσιμων καλλιεργείων και συστάδων δρυών	ΑΠΛ: Πλατύφυλλα, θάμνοι αειφύλλων πλατυφύλλων και αγροί	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΚΑΣ: Δάση καστανιάς	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΔΠ: Δάση δασικής πεύκης	ΟΛΙ: Ορενά λιβάδια	ΛΙΜ: Τσιμευτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
																Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση. Για τον πληθυσμό απαιτείται συλλογή περισσότερων στοιχείων μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης.
A	5364	<i>Triturus macedonicus</i>									2	2		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαιτήματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο. (Λίγες ευάλωτες θέσεις για το είδος. Απαιτείται η δημιουργία και άλλων θέσεων αναπαραγωγής)
R	1217	<i>Testudo hermanni</i>	1	2	2	3	3	3	3		3	2		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των Επιθυμητών Τιμών Αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1279	<i>Elaphe quatuorlineata</i>	1	2	2	3	3	3	3		3	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1293	<i>Elaphe situla</i>	2	1		2	2	3	1	2	3	2	2			
M	1335	<i>Spermophilus citellus</i>	3											1	v	<i>Ενδιαίτημα:</i> απαντάται σε λιβαδικές και γεωργικές εκτάσεις, σε χαμηλό υψόμετρο. Προτιμά βοσκότοπους με χαμηλό χορτάρι. η διατήρηση κατάλληλου ενδιαιτήματος σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής. <i>Εξάπλωση:</i> παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους <i>Πυκνότητα πληθυσμών:</i> η αύξηση αριθμού καταμετρούμενων λαγουμιών ανά μονάδα μήκους δειγματοληπτικής λωρίδας, σε σύγκριση με προηγούμενες δειγματοληψίες. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000:</i> μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 3 κελιά 5x5 km
M	1342	<i>Dryomys nitedula</i>	3	3	1	2	1	1	1			2	3			
M	1341	<i>Musccardinus avellanarius</i>	3	3	1	2	1					2				
M	1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	2	3	1	1	1	1	1	3	2	2	3		v	<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10X10 της εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής (>50%).

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΑΔΡ: Μωσαϊκό αρόσιμων καλλιεργειών και συστάδων δρυών	ΑΠΛ: Πλατύφυλλα, θάμνοι σειφύλλων πλατυφύλλων και αγροί	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΚΑΣ: Δάση καστανιάς	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΔΠ: Δάση δασικής πεύκης	ΟΛΙ: Ορενά λιβάδια	ΛΙΜ: Τσιμευτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
																Ποιότητα ενδιαίτηματος: Το είδος απαντάται σε ώριμα δάση και σε όρια δασών και καλλιεργειών. Σχηματίζει θερινές αποικίες σε γέρικα δέντρα ώριμων δασών και - στη βόρεια Ευρώπη - σε κτίρια (εκκλησίες, κ.α.), ή - στη νότια - και σε βραχώδεις σχισμές. Διαχειμάζουν σε δέντρα και υπόγεια καταφύγια. Εξάπλωση: Διατήρηση-Καταγραφή παρουσίας σε κάθε κελί 10x10km εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος : να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 4 κελιά 5x5km εντός της εν λόγω περιοχής.
M	1355	<i>Lutra lutra</i>									1	1		3		Ενδιαίτημα: το κατάλληλο ενδιαίτημα να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10X10 της εξάπλωσης του είδους (>50%). Εξάπλωση: παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους. Πυκνότητα πληθυσμών: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/35 τετρ.χλμ. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος : μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 6 κελιά 5x5 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής.
M	1354	<i>Ursus arctos</i>	2	2	1	1	1	1	1		3	2		1	v	(Η περιοχή αποτελεί σημαντικό τμήμα του βιοτόπου της αρκούδας στον ορεινό άξονα Βερμίου - Πιερίων - Ολύμπου ως ζώνη επανεμφάνισης της αρκούδας. Η διατήρηση του δάσους και ανεπηρέαστων ζωνών είναι απαραίτητη σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της οικολογικής συνέχειας στο σύνολο του ορεινού άξονα).
M	1352	<i>Canis lupus</i>	1	1	1	2	2	2	2		2	2				
M		<i>Capreolus capreolus</i>	2	2	1	1	1	1	1			3		1		
B	A402	<i>Accipiter brevipes</i>	Φ1, T1	Φ2, T1	Φ2	Φ3	Φ3	Φ3	Φ3	T2	T3	Φ1	T2			
B	A247	<i>Alauda arvensis</i>	Φ2	Φ2, T1						Φ1, T1						
B	A465	<i>Alectoris graeca</i>	T2	T2			Φ1, T1		Φ1, T1	Φ1, T1				2		
B	A091	<i>Aquila chrysaetos</i>	T3	Φ1, T1	T3	T3	T3	Φ2, T2	T2	T1	T3	T3	T3	1		
B	A089	<i>Aquila pomarina</i>	T1	T1	Φ2					T3	T1	Φ2		1		
B	A403	<i>Buteo rufinus</i>	T1	Φ1, T1						T1				1		
B	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Φ2, T2	Φ1, T1	T3	T3	T3	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	T3	T3	T2	3		
B	A030-B	<i>Ciconia nigra</i>	Φ2	Φ2	Φ2		Φ2	Φ2	Φ2		T1	Φ1, T1		3		
B	A080	<i>Circaetus gallicus</i>	Φ2, T1	Φ2, T2	Φ2		Φ2	Φ2	Φ2	T1	T2	Φ2		3		
B	A231	<i>Coracias garrulus</i>	Φ1, T1	Φ1, T1								Φ2		1		
B	A238	<i>Dendrocopos medius</i>	Φ2	Φ2	Φ1	Φ1	Φ2					Φ1, T1		3		

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΑΔΡ: Μωσαϊκό αρόσιμων καλλιεργειών και συστάδων δρυών	ΑΠΛ: Πλατύφυλλα, θάμνοι σειφύλλων πλατυφύλλων και αγροί	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΚΑΣ: Δάση καστανιάς	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΔΠ: Δάση δασικής πεύκης	ΟΛΙ: Ορενά λιβάδια	ΛΙΜ: Τριμυτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
B	A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ2, T2	Φ2, T2						Φ2, T2	T2	3		
B	A240	<i>Dendrocopos minor</i>	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T2	T3	T3			Φ2, T2	T3	3		
B	A236	<i>Dryocopus martius</i>	T3	T3	T2	Φ2, T2	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	T3*	T3			3		
B	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>			Φ2, T2	Φ2, T2	Φ1, T1	Φ2, T2	Φ2, T2			Φ2, T2		1		
B	A709	<i>Falco peregrinus</i>	T2	T2	T2	T2	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ2, T2	T2	T3	T3	T3	3		
B	A338	<i>Lanius collurio</i>	Φ1	Φ1	Φ3	Φ3	Φ3	Φ2	Φ2	Φ1	T3		Φ3	3		
B	A246	<i>Lullula arborea</i>			Φ3	Φ3	Φ2	Φ2	Φ2	Φ1				3		
B	A210	<i>Pernis apivorus</i>	Φ3, T1	Φ3, T1	Φ1, T1	Φ2, T1	Φ1, T1	Φ2, T2	Φ2, T2	T1	T2	Φ2, T2		3		
B	A210	<i>Streptopelia turtur</i>	Φ1	Φ1	Φ3	Φ3					T3	Φ1	Φ3	3		

Πίνακας5.5 Τύποι οικοτόπων και είδη προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος – υποενότητα Τίταρος

Ομάδα ειδών	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΚΛΔ: Καλλιέργειες, λιβάδια και δάση λιβαδίου	ΚΑΛ: Ορεινές Καλλιέργειες Λιβαδίου	ΛΙΜ: Ταμιευτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικ	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
	5210	Δενδροειδή <i>Juniperus</i> spp								2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	6230	Χλωώδεις διαπλάσεις με <i>Nardus</i> , ποικίλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)								1		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	9110	Δάση οξυάς της <i>Luzulo-Fagetum</i>								1		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	9130	Δάση οξυάς της <i>Asperulo-Fagetum</i>								3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	91M0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ								2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	92C0	Δάση <i>Platanus orientalis</i> και <i>Liquidambar orientalis</i> (<i>Platanion orientalis</i>)								2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
P	6996	<i>Dactylorhiza kalopissii</i> subsp. <i>kalopissii</i>	2						1		v	(Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδαιτημάτων του είδους. Τα ενδαιτήματα αυτά τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)
P	6927	<i>Himantoglossum jankae</i>			2	3				3		
P		<i>Dactylorhiza incarnata</i>	3					3	1			(Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδαιτημάτων του είδους. Τα ενδαιτήματα αυτά τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)
I	1083	<i>Lucanus cervus</i>	1	1						1	v	
I	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	1	1						1	v	
I		<i>Nymphalis xanthomelas</i>						3	1		v	
I	1093	<i>Austropotamobius torrentium</i>							1	1	v	
F	5261	<i>Barbus balcanicus</i>						2	1	1		
F	5197	<i>Sabanajewia balcanica</i>						2	1	1		(Διατήρηση ενδαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης. Μετρίεται με καταγραφή νεαρών και ενήλικων ατόμων/ενδαιτημάτων διαβίωσης. Ο στόχος είναι οι θετικές καταγραφές του είδους και παρουσίας ενδαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης σε ποσοστό ≥50% της θεωρητικής εξάπλωσης του είδους)
A	1193	<i>Bombina variegata</i>	3	3		3	3	1	1	3		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
A	5364	<i>Triturus macedonicus</i>	2					2	2	2		(Σύμφωνα με το έργο της παρακολούθησης του πληθυσμού από την ΜΔΠΠ υπάρχει πολύ μεγάλος πληθυσμός- μάλλον η μεγαλύτερη πυκνότητα στην χώρα. Απαιτείται ενημέρωση διότι πρόκειται για τεχνητά λιμνία και υπάρχει κίνδυνος από εισαγωγές ψαριών)

Ομάδα	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΚΛΔ: Καλλιέργειες, λιβάδια και δάση Λιβαδίου	ΚΑΛ: Ορεινές Καλλιέργειες Λιβαδίου	ΛΙΜ: Ταμιευτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	Προτεραιότη τα Διαχείρισης Διαχειριστικ	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότη τα η συλλογή	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
R	1217	<i>Testudo hermanni</i>	2	1	1	2	1	1	2	1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαίτηματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο.
R	1218	<i>Testudo marginata</i>	3	3	3	3	3	3	3	1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαίτηματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο.
M	1342	<i>Dryomys nitedula</i>	1	1					3			
M	1341	<i>Muscardinus avellanarius</i>	1						3			
M	1355	<i>Lutra lutra</i>						1	1	1		<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10Χ10 της εξάπλωσης του είδους (>50%). <i>Εξάπλωση:</i> Στόχος είναι η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους <i>Πυκνότητα πληθυσμών:</i> Μέση πυκνότητα 1 άτομο/35 τετρ.χλμ. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης.
M	1371	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>	3	3	3					1		<i>Ενδιαίτημα:</i> η εξάλειψη απειλών στα κατάλληλα ενδιαίτηματα εντός της γεωγραφικής εξάπλωσης του είδους και να διατηρηθεί έκταση ενδιαίτηματος τουλάχιστον ίση με 0,1 km2. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής. <i>Πυκνότητα πληθυσμών:</i> Μέση πυκνότητα 1 άτομο/3,5 km2. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της εν λόγω περιοχής:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία τουλάχιστον 20 ατόμων του είδους.
M	1335	<i>Spermophilus citellus</i>				3	3				v	(Δεν έχει επιβεβαιωθεί η παρουσία του είδους. Απαιτείται έρευνα)
M	1354	<i>Ursus arctos</i>	1	1		2	2		3	1	v	(Η περιοχή αποτελεί σημαντικό τμήμα του βιοτόπου της αρκούδας στον ορεινό άξονα Βερμίου - Πιερίων - Ολύμπου ως ζώνη επανεμφάνισης της αρκούδας. Η διατήρηση του δάσους και ανεπηρέαστων ζωνών είναι απαραίτητη σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της οικολογικής συνέχειας στο σύνολο του ορεινού άξονα).
M	1352	<i>Canis lupus</i>	1	1		1	2		2			
M		<i>Capreolus capreolus</i>	1	1		2	3		2			
B	A247	<i>Alauda arvensis</i>				Φ1	Φ1			2		
B	A465	<i>Alectoris graeca</i>			Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1			2		
B	A091	<i>Aquila chrysaetos</i>			T1	T1	T1			1		
B	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	T3	Φ2, T2	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	T2	Φ1, T1	2		
B	A030-B	<i>Ciconia nigra</i>							T1	2		
B	A080	<i>Circaetus gallicus</i>	Φ2	Φ2	T1	T1	T1	T2		3		
B	A236	<i>Dryocopus martius</i>	Φ1	Φ1						2		
B	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Φ2	Φ2						2		
B	A338	<i>Lanius collurio</i>			Φ1 `	Φ1	Φ1		Φ2	1		
B	A246	<i>Lullula arborea</i>			Φ1, T1	Φ1, T1				2		

Ομάδα	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΚΛΔ: Καλλιέργειες, λιβάδια και δάση λιβαδίου	ΚΑΛ: Ορεινές Καλλιέργειες Λιβαδίου	ΛΙΜ: Ταμιευτήρας, λιμνία και λιμνοδεξαμενές	ΡΕΜ: Ρέματα, ποταμοί και παρόχθια βλάστηση	Προτεραιότη τα Διαχείρισης Διαχειριστικ	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότη τα η συλλογή	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
B	A072	<i>Pernis apivorus</i>	Φ1, T1	Φ1, T1	T1	T1	T1	T3	Φ2, T2	2		
B	A210	<i>Streptopelia turtur</i>			T3	Φ1, T1	Φ1, T1		Φ2	2		

Δ) ΠΠΒ Όρος Γράμμος

Πίνακας 5.6. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρος Γράμμος

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΒΡΑ: Κύριες βραχώδεις περιοχές	ΔΜΦ: Μνημείο της φύσης	ΥΛΙ: Υποαλπικά και ψευδοαλπικά λιβάδια	ΟΡΑ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Λίμνες και λιμνία	ΡΕΜ: Ποταμοί, ρέματα και Παραποτάμια Ζώνη	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πέυκης	ΔΟΞ: Δάση Οξυάς	ΔΔΡ: Δρύες σε αναγωγή εκτός διαχείρισης ή σε	ΔΦΥ: Δάση φυλλοβόλων πλατυφυλλων	ΔΡΠ: Δάση δρυός διαχειριζόμενα αποψιλωτικά	ΕΓΚ: Εγκαταλελειμμένοι αγροί	ΚΑΛ: Καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
	3240	Αλπικοί ποταμοί και η παρόχθια ξυλώδης βλάστησή τους με <i>Salix elaeagnos</i>															2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	3260	Ποταμοί από πεδινά σε ορεινά επίπεδα με βλάστηση <i>Ranunculion fluitantis</i> και <i>Callitricho- Batrachion</i>															2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους															2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	6170	Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες															3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	6230	Χλοώδεις διαπλάσεις με <i>Nardus</i> , ποικίλων ειδών, σε πυριπούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)															2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου															1		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση															2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	8220	Πυριτικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση															3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9110	Δάση οξιάς της <i>Luzulo-Fagetum</i>															2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9130	Δάση οξιάς της <i>Asperulo-Fagetum</i>															3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9140	Μεσοευρωπαϊκά υποαλπικά δάση οξυάς με <i>Acer</i> και <i>Rumex arifolius</i>															1		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	9150	Μεσοευρωπαϊκά ασβεστόφιλα δάση οξυάς <i>Cephalanthero-</i>															1		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	91M0	Πανωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ															2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9250	Δάση με <i>Quercus trojana</i>															3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9270	Ελληνικά δάση οξυάς με <i>Abies borisii-regis</i>															3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9530	(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα															3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
P	6996	<i>Dactylorhiza kalopissii</i> subsp. <i>kalopissii</i>					3	1		3	3	3		3			1		Εξάπλωση: η εξάπλωση του είδους να είναι μεγαλύτερη της Επιθυμητής Τιμής Αναφοράς (ΕΤΑ) ή τουλάχιστον ίση με αυτή, ήτοι ≥ 1 κελί 10x10 km. Πληθυσμός: απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων προκειμένου να γίνει αξιόπιστη εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού του είδους (εκτιμάται ότι η ΕΤΑ ανέρχεται στα 150 άτομα αλλά απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση). Ενδιαίτημα: Υγρές θέσεις (Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδιαιτημάτων του είδους. Τα ενδιαιτήματα αυτά τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΒΡΑ: Κύριες βραχώδεις περιοχές	ΔΜΦ: Μνημείο της Φύσης	ΥΛΙ: Υποαλπικά και ψευδοαλπικά λιβάδια	ΟΡΛ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Λίμνες και λιμνία	ΡΕΜ: Ποταμοί, ρέματα και Παραποτάμια ζώνη	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΟΞ: Δάση Οξυός	ΔΔΡ: Δρύες σε αναγωγή εκτός διαχείρισης ή σε	ΔΦΥ: Δάση φυλλοβόλων πλατυφυλλων	ΔΡΠ: Δάση δρυός διαχειριζόμενα αποφιλωτικά	ΕΓΚ: Εγκαταλελειμμένοι αγροί	ΚΑΛ: Καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
P	1386	<i>Buxbaumia viridis</i>		1					1	1							1		Εξάπλωση: η εξάπλωση του είδους να είναι μεγαλύτερη της Επιθυμητής Τιμής Αναφοράς (ΕΤΑ) ή τουλάχιστον ίση με αυτή, ήτοι ≥ 1 κελί 10x10 km. Πληθυσμός: Για τον καθορισμό στόχων διατήρησης για τον πληθυσμό απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων προκειμένου να γίνει αξιόπιστη εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού του είδους (εκτιμάται ότι η ΕΤΑ ανέρχεται στα 150 άτομα αλλά απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση). Ενδιαίτημα: Υγρές θέσεις
P	6927	<i>Himantoglossum jankae</i>									2	1	1	2			1		
I	1083	<i>Lucanus cervus</i>							1	1	1	1						v	
I	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>							1	1	1	1						v	
I	4042	<i>Polyommatus eroides</i>			1	1								2				v	
I	1065	<i>Erythdryas aurinia</i>			1	1	1	1						2				v	
I	1057	<i>Parnassius apollo</i>	1		1	1								2				v	
I		<i>Pseudochazara tisiphone</i>											3	1	1			v	
I		<i>Erebia rhodopensis</i>			1	1												v	
I	4053	<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>			1	3								1					
F	5350	<i>Salmo farioides</i>						1									1		Θετικές καταγραφές σε ποσοστό $\geq 50\%$ των θέσεων που το είδος εξαπλώνονταν. «Αποτελεσματική προστασία από υπεραλίευση». Μετρίεται με την παρουσία μεγαλόσωμων ενήλικων ατόμων και ειδικά με «την παρουσία ατόμων μεγαλύτερων των 20 εκ Ο.Μ. (τουλάχιστον τρία σε μήκος ποταμού 100 μ.) ή/και 25 εκ Ο.Μ. (τουλάχιστον δύο σε μήκος ποταμού 100 μ.)». Ο ειδικός στόχος είναι οι «θετικές καταγραφές ενήλικων ατόμων σε αντιπροσωπευτικά ενδιαιτήματα σε 100 μ. μήκος ποταμού».
F	5095	<i>Barbus prespensis</i>						1									1		Θετικές καταγραφές σε ποσοστό $\geq 50\%$ των θέσεων που το είδος εξαπλώνονταν. Αφορούν στην αναπαραγωγή και μετριοούνται με: 1) αναλογία φύλων 2) κανονική κατανομή στη σύνθεση των μεγεθών 3) ύπαρξη ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής. Ειδικότερα μετριοούνται αντίστοιχα με: 1) η ύπαρξη «θετικών καταγραφών αναγνώρισης θηλυκών ατόμων σε ποσοστό $\geq 60\%$ κατά την αναπαραγωγική περίοδο (Απρίλιος – Ιούλιος) στην περιοχή κατανομής του είδους) 2) οι «θετικές καταγραφές σε όλες τις κλάσεις μεγεθών (γόνος, ΥΟΥ, ενήλικα) σε ποσοστό $\geq 75\%$ της περιοχής θεωρητικής εξάπλωσης του είδους 3) η «μη τροποποίηση των αναπαραγωγικών πεδίων σε ποσοστό $\geq 25\%$ κατά την περίοδο αναπαραγωγής του είδους»
F	5354	<i>Salmo pelagonicus</i>						1									1		Θετικές καταγραφές σε ποσοστό $\geq 50\%$ των θέσεων που το είδος εξαπλώνονταν. Στόχος είναι η διατήρηση των ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης και ειδικότερα οι θετικές καταγραφές του είδους και η παρουσία ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης σε ποσοστό $\geq 75\%$ της θεωρητικής εξάπλωσης του είδους.

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΒΡΑ: Κύριες βραχώδεις περιοχές	ΔΜΦ: Μνημείο της Φύσης	ΥΛΙ: Υποαλπικά και ψευδοαλπικά λιβάδια	ΟΡΛ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Λίμνες και λιμνία	ΡΕΜ: Ποταμοί, ρέματα και Παραποτάμια ζώνη	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΟΞ: Δάση Οξυάς	ΔΔΡ: Δρύες σε αναγωγή εκτός διαχείρισης ή σε	ΔΦΥ: Δάση φυλλοβόλων πλατυφυλλων	ΔΡΠ: Δάση δρυός διαχειριζόμενα αποφιλωτικά	ΕΓΚ: Εγκαταλελειμμένοι αγροί	ΚΑΛ: Καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
A	1193	<i>Bombina variegata</i>	2	2	3	2	1	2	1	2	2	2	1	1	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
A	5364	<i>Triturus macedonicus</i>					1	3									1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση. Για τον πληθυσμό απαιτείται συλλογή περισσότερων στοιχείων μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης.
R	1217	<i>Testudo hermanni</i>	1			1		1	1		2	2	2	1	2	3	1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαιτήματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο
R	1293	<i>Elaphe situla</i>	1					1	1		2	2	3	1	2	3	1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	2473	<i>Vipera berus</i>	1	3	1	2											2		
M	1310	<i>Miniopterus schreibersii</i>		1					1	1	1	1						v	<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10X10 της εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής (>50%). <i>Ποιότητα ενδιαιτήματος:</i> Πρόκειται για ευρύοικο είδος. Κυνηγά σε μεγάλη ποικιλία μεσογειακών οικοτόπων, δείχνοντας μια προτίμηση σε δασώδεις περιοχές, αλλά και υγροτόπους. Σχηματίζει αποικίες σε σπήλαια και ορυχεία, σπανιότερα σε ανθρώπινες κατασκευές. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής. <i>Πυκνότητα πληθυσμών:</i> Μέση πυκνότητα 1 άτομο/4 τετρ.χλμ. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της περιοχής:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 9 κελιά 5x5km εντός της περιοχής.

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΒΡΑ: Κύριες βραχώδεις περιοχές	ΔΜΦ: Μνημείο της φύσης	ΥΛΙ: Υποαλπικά και ψευδοαλπικά λιβάδια	ΟΡΛ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Λίμνες και λιμνία	ΡΕΜ: Ποταμοί, ρέματα και Παραποτάμια ζώνη	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΟΞ: Δάση Οξυάς	ΔΔΡ: Δρύες σε αναγωγή εκτός διαχείρισης ή σε	ΔΦΥ: Δάση φυλλοβόλων πλατανύλλων	ΔΡΠ: Δάση δρυός διαχειριζόμενα αποψιλωτικά	ΕΓΚ: Εγκαταλελειμμένοι αγροί	ΚΑΛ: Καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
M	1307	<i>Myotis blythii</i>		1					1	1	1	1						v	<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10Χ10 της εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής (>50%). Πρόκειται για ευρύοικο είδος. Κυνηγά σε μεγάλη ποικιλία μεσογειακών οικοτόπων, δείχνοντας μια προτίμηση σε δασώδεις περιοχές, αλλά και υγροτόπους. Σχηματίζει αποικίες σε σπήλαια και ορυχεία, σπανιότερα σε ανθρώπινες κατασκευές. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της περιοχής:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 9 κελιά 5x5km εντός της περιοχής.
M	1321	<i>Myotis emarginatus</i>		1					1	1	1	1						v	<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10Χ10 της εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής (>50%). <i>Ποιότητα ενδιαιτήματος:</i> προτιμά περιοχές με ποικιλία ενδιαιτημάτων, όπως πλατύφυλλα δάση, θαμνότοπους, αγροτικές εκτάσεις και βοσκοτόπια. Συνήθως αποφεύγει τα κωνοφόρα. Αποικίες εντοπίζονται κυρίως σε σπήλαια, ορυχεία, άλλες στοές, αλλά και σε κτίσματα και βραχοσκεπές. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της περιοχής:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 7 κελιά 5x5km εντός της περιοχής.
M	1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>		1					1	1	1	1					1		<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10Χ10 της εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής (>50%). <i>Ποιότητα ενδιαιτήματος:</i> Κυνηγά σε ποικιλία οικοτόπων (δάση, θαμνώνες, βοσκοτόπια και καλλιέργειες κ.α.), συχνά και σε υγροτόπους με πλούσια παρόχθια βλάστηση, αλλά και κατοικημένες περιοχές. Σχηματίζει αναπαραγωγικές αποικίες κυρίως σε υπόγεια καταφύγια (σπήλαια, ορυχεία, άλλες στοές), λιγότερο σε κτίσματα, ενώ ξεχειμωνιάζει σε υπόγεια καταφύγια. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της περιοχής:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 6 κελιά 5x5km εντός της περιοχής.

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΒΡΑ: Κύριες βραχώδεις περιοχές	ΔΜΦ: Μνημείο της Φύσης	ΥΛΙ: Υποαλπικά και ψευδοαλπικά λιβάδια	ΟΡΛ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Λίμνες και λιμνία	ΡΕΜ: Ποταμοί, ρέματα και Παραποτάμια ζώνη	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΟΞ: Δάση Οξυός	ΔΔΡ: Δρύες σε αναγωγή εκτός διαχείρισης ή σε	ΔΦΥ: Δάση φυλλοβόλων πλατυφυλλων	ΔΡΠ: Δάση δρυός διαχειριζόμενα αποφιλωτικά	ΕΓΚ: Εγκαταλελειμμένοι αγροί	ΚΑΛ: Καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
M	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>		1					1	1	1	1					1		<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10X10 της εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής (>50%). <i>Ποιότητα ενδιαιτήματος:</i> Κυνηγά σε περιοχές με μωσαϊκά ενδιαιτημάτων (δάση, δενδροκαλλιέργειες, μικρά λιβάδια, επιφάνειες νερού με πλούσια παρόχθια βλάστηση κ.α.). Το φθινόπωρο και το χειμώνα βρίσκει καταφύγιο σε υπόγειους χώρους (σπήλαια, ορυχεία, άλλες στοές), ενώ το καλοκαίρι οι αναπαραγωγικές αποικίες σχηματίζονται μέσα σε εγκαταλελειμμένα ή παλιά κτίσματα, λιγότερο σε υπόγεια καταφύγια. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής Natura 2000. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της περιοχής:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 6 κελιά 5x5km εντός της περιοχής. Στόχος επίσης είναι η διατήρηση της αποικίας στη θέση Λυκοράχη (εγκαταλελειμμένο χωριό) σε καλή κατάσταση.
M	1316	<i>Myotis capaccinii</i>		1					1	1	1	1						v	
M	1323	<i>Myotis bechsteinii</i>		1					1	1	1	1						v	
M	1324	<i>Myotis myotis</i>		1					1	1	1	1						v	
M	1371	<i>Rupicapra. rupicapra balcanica</i>	1	2	1	1	1		2	2	2	2					1		<i>Ενδιαίτημα:</i> απαντάται σε ορεινές περιοχές με τραχύ ανάγλυφο και εκτεταμένες ορθοπλαγιές. Διαχειμάζει σε ορεινές κοιλάδες με μικρή ανθρώπινη παρουσία. Στόχος είναι η εξάλειψη απειλών στα κατάλληλα ενδιαιτήματα εντός της γεωγραφικής εξάπλωσης του είδους στις περιοχές Natura και να διατηρηθεί έκταση ενδιαιτήματος τουλάχιστον ίση με 343,6 km2. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής. <i>Πυκνότητα πληθυσμών:</i> Μέση πυκνότητα 1 άτομο/3,5 km2. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της περιοχής:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία τουλάχιστον 138 ατόμων του είδους στην περιοχή.
M	1355	<i>Lutra lutra</i>					1	1									2		<i>Ενδιαίτημα:</i> το κατάλληλο ενδιαίτημα να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10X10 της εξάπλωσης του είδους (>50%). <i>Ποιότητα ενδιαιτήματος:</i> Το είδος απαντάται σε παρόχθιες ζώνες ποταμών και λιμνών, εφόσον υπάρχει φυσική παρόχθια βλάστηση. <i>Εξάπλωση:</i> η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής. <i>Πυκνότητα πληθυσμών:</i> Μέση πυκνότητα 1 άτομο/35 τετρ.χλμ. <i>Ελάχιστος πληθυσμός στόχος:</i> να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 9 κελιά 5x5km εντός της εν λόγω περιοχής.

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΒΡΑ: Κύριες Βραχώδεις περιοχές	ΔΜΦ: Μνημείο της Φύσης	ΥΛΙ: Υποαλπικά και ψευδοαλπικά λιβάδια	ΟΡΛ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Λίμνες και λιμνία	ΡΕΜ: Ποταμοί, ρέματα και Παραποτάμια ζώνη	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΟΞ: Δάση Οξυάς	ΔΔΡ: Δρύες σε αναγωγή εκτός διαχείρισης ή σε	ΔΦΥ: Δάση φυλλοβόλων πλατυφυλλων	ΔΡΠ: Δάση δρυός διαχειριζόμενα αποφιλωτικά	ΕΓΚ: Εγκαταλελειμμένοι αγροί	ΚΑΛ: Καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
M	1354	<i>Ursus arctos</i>		1				2	1	1	1	1	1	2	2		1		Ενδιαίτημα: απαντάται σε ορεινές περιοχές με δάση, διάκενα και καρποφόρα είδη (Quercus κ.ά.). η διατήρηση κατάλληλου ενδιαιτηματος σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους. Εξάπλωση: η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της περιοχής . Πυκνότητα πληθυσμών: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/31 km2. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος εντός της περιοχής: να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 9 κελιά 5x5 km στην περιοχή.
M	1352	<i>Canis lupus</i>		1	3	2		2	1	1	1	1	1	2	2				
M		<i>Capreolus capreolus</i>		1		1		2	1	1	1	1	2	2	2				
B	A402	<i>Accipiter brevipes</i>						2Φ			1Φ			1Τ	2Τ	3Τ	2		
B	A223	<i>Aegolius funereus</i>		3Φ					2Φ	1Φ						3Τ	2		
B	A247	<i>Alauda arvensis</i>			1Φ 1Τ	2Φ 1Τ								2Τ	2Τ		2		
B	A878	<i>Alectoris graeca</i>	2Φ 1Τ		1Φ 1Τ	2Φ 1Τ								2Φ 2Τ			1		
B	A255	<i>Anthus campestris</i>			1Φ 1Τ	2Φ 1Τ											2		
B	A091	<i>Aquila chrysaetos</i>	1Φ 1Κ		2Τ	1Τ		2Τ						2Τ			1		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 3 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό επίπεδο μείωση και συνάγεται ανάγκη αποκατάστασης, ως ETA ορίστηκε ο μέγιστος καταγεγραμμένος αναπαραγόμενος πληθυσμός.
B	A699	<i>Aquila pennata</i>		2Φ		2Τ		3Τ	2Φ	2Φ	2Φ						1		
B	A104	<i>Bonasa bonasia</i>		2Φ					2Φ	2Φ							2		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 20 ζ. Καθώς το είδος έχει καταγραφεί πάλι στην περιοχή και υπάρχει ανάγκη αποκατάστασης η ETA ορίζεται όσο ένας βιώσιμος αναπαραγόμενος πληθυσμός.
B	A215	<i>Bubo bubo</i>	1Φ	2Φ		2Τ		2Τ	2Τ	2Τ	2Τ	2Τ	3Τ	2Τ	3Τ	3Τ	2		
B	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>				2Φ								1Φ	2Φ		2		
B	A030	<i>Ciconia nigra</i>					3Τ	1Φ 1Τ									1		
B	A080	<i>Circaetus gallicus</i>		Φ2	Τ2	Τ1			Φ2		Φ1	Φ2		Τ1	Τ2		1		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 4 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό επίπεδο σταθερή και συνάγεται ανάγκη διατήρησης, ως ETA ορίστηκε ο ελάχιστος καταγεγραμμένος αναπαραγόμενος πληθυσμός.
B	A207	<i>Columba oenas</i>									Φ1						2		
B	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>		Φ1					Φ2	Φ1	Φ2						1		
B	A236	<i>Dryocopus martius</i>		Φ1					Φ2	Φ1							2		
B	A379	<i>Emberiza hortulana</i>			Φ1	Φ1											2		
B	A100	<i>Falco eleonora</i>	Φ1		Τ1	Τ1								Τ1	Τ2		2		
B	A103	<i>Falco peregrinus</i>									Φ1						2		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 2 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό επίπεδο σταθερή και συνάγεται ανάγκη διατήρησης, ως ETA ορίστηκε ο ελάχιστος καταγεγραμμένος αναπαραγόμενος πληθυσμός.
B	A320	<i>Ficedula parva</i>									Φ2						2		
B	A442	<i>Ficedula semitorquata</i>			Φ2	Φ1								Φ1			2		

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΒΡΑ: Κύριες βραχώδεις περιοχές	ΔΜΦ: Μνημείο της Φύσης	ΥΛΙ: Υποαλπικά και ψευδοαλπικά λιβάδια	ΟΡΛ: Ορεινά λιβάδια	ΛΙΜ: Λίμνες και λιμνία	ΡΕΜ: Ποταμοί, ρέματα και Παραποτάμια ζώνη	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΔΟΞ: Δάση Οξυάς	ΔΔΡ: Δρύες σε αναγωγή εκτός διαχείρισης ή σε	ΔΦΥ: Δάση φυλλοβόλων πλατυφυλλων	ΔΡΠ: Δάση δρυός διαχειριζόμενα αποψιλωτικά	ΕΓΚ: Εγκαταλελειμμένοι αγροί	ΚΑΛ: Καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
B	A338	<i>Lanius collurio</i>									Φ1	Φ2					1		
B	A238	<i>Leiopicus medius</i>			Φ2	Φ1								Φ2			2		
B	A246	<i>Lullula arborea</i>			Φ1												2		
B	A644	<i>Perdix perdix</i>				T1			Φ2 T1	Φ1 T1	Φ2 T1			T1			2		
B	A072	<i>Pernis apivorus</i>									Φ2						2		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 7 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό επίπεδο σταθερή και συνάγεται ανάγκη διατήρησης, ως ΕΤΑ ορίστηκε ο ελάχιστος καταγεγραμμένος αναπαραγόμενος πληθυσμός.
B	A234	<i>Picus canus</i>	Φ1														1		
B	A210	<i>Streptopelia turtur</i>									Φ1	Φ2					2		
B	A307	<i>Sylvia nisoria</i>												Φ1			1		
B	A077	<i>Neophron percnopterus</i>																	Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 7 ζ. Η ΕΤΑ ορίστηκε σε ένα ζευγάρι που υπήρχε στην περιοχή έως το 2005 περίπου. Παλαιότερα ο πληθυσμός ήταν μεγαλύτερος.
B	A346	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>																	Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 30 ζ. Καθώς το είδος έχει καταγραφεί πάλι στην περιοχή και υπάρχει ανάγκη αποκατάστασης η ΕΤΑ ορίστηκε όσο ένα μικρό σμήνος. Η δυνατότητα επαναποικισμού είναι μεγάλη στον Γράμμο εφόσον ο Εθνικός πληθυσμός ανακάμψει.

Πίνακας 5.7. Στόχοι διατήρησης ενδιαιτημάτων ειδών ορνιθοπανίδας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρος Γράμμος

Όνομα ενδιαιτήματος	Έκταση στη ΖΕΠ (ha)	Παράμετρος	Μέτρηση	Τιμή-στόχος (Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς)	Διατήρηση/ Αποκατάσταση	Σχόλια	Ομάδα ειδών ή/ και συγκεκριμένο είδος
Αρόσιμη γη	1621	Έκταση	ha	1621	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση του χαρακτήρα του ενδιαιτήματος ως καλλιέργειες ή λιβάδια με αποτροπή εφαρμογής προγραμμάτων δάσωσης των γεωργικών γαιών που εγκαταλείπονται στην περιοχή. Αντιθέτως θα πρέπει να εφαρμόζονται προγράμματα διατήρησης των αρόσιμων γαιών.	Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή; <i>Alectoris graeca</i>
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	5540	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση του καθεστώτος των συστάδων ή λοχμών που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	5540	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης ώριμα και υπερώριμα δένδρα, άτομα στρεβλά, κακόμορφα, κουφαλερά, διχαλωτά, νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα (σύμφωνα με την ΚΥΑ 8353/276/Ε103-2012). Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	5540	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	7248	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση των συστάδων που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	7248	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	7248	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	7248	Διάκενα στο δάσος	Ποσοστό % διακένων	100	Αποκατάσταση	Προτείνεται η διατήρηση των διακένων ως χώρων αναζήτησης τροφής για τα αρπακτικά πουλιά και είδη των αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων (σύμφωνα με την ΚΥΑ 8353/276/Ε103-2012 ορίζεται για τα δασικά διαχειριστικά σχέδια η διατήρηση όλων των υφιστάμενων διάκενων που δεν έχουν προκύψει από βίαιες αιτίες (π.χ. πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση).	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	6790	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση των συστάδων που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά

Όνομα ενδιαιτήματος	Έκταση στη ΖΕΠ (ha)	Παράμετρος	Μέτρηση	Τιμή-στόχος (Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς)	Διατήρηση/ Αποκατάσταση	Σχόλια	Ομάδα ειδών ή/ και συγκεκριμένο είδος
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	6790	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	6790	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μικτά δάση	1323	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση των συστάδων που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μικτά δάση	1323	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μικτά δάση	1323	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μικτά δάση	1323	Διάκενα στο δάσος	Ποσοστό % διακένων	100	Αποκατάσταση	Προτείνεται η διατήρηση των διακένων ως χώρων αναζήτησης τροφής για τα αρπακτικά πουλιά και είδη των αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων (σύμφωνα με την ΚΥΑ 8353/276/Ε103-2012 ορίζεται για τα δασικά διαχειριστικά σχέδια η διατήρηση όλων των υφιστάμενων διάκενων που δεν έχουν προκύψει από βίαιες αιτίες (π.χ. πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση).	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Λειμώνες	7531	Έκταση	ha	7531	Διατήρηση	Προτείνεται ως κριτήριο η επίτευξη Καλού Βαθμού Διατήρησης του τύπου Οικοτόπου 6230 και η διατήρηση των άλλων των λιβαδικών εκτάσεων χωρίς υπερβόσκηση ή υποβόσκηση με κατάλληλη επιλογή των ζώων κτηνοτροφίας, την ρύθμιση της διασποράς των υποδομών και την κατάλληλη κατά χώρο και χρόνο ένταση βόσκησης.	Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά
Θάμνοι και χερσότοποι	2557	Έκταση	ha	2557	Διατήρηση	Διατήρηση του χαρακτήρα τους με βόσκηση, χωρίς συνθήκες υπερβόσκησης, στο συγκεκριμένο ενδιαίτημα στην περιοχή, που διαμορφώνει κατάλληλες συνθήκες για τα είδη των ανοικτών εκτάσεων, τα γερακοειδή, τα μεγάλα αρπακτικά και τα δύο είδη πέρδικας.	Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή; <i>Alectoris graeca</i>

Ε) ΠΠΒ Όρος Βέρνον

Πίνακας 5.8. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στην ΠΠΒ Όρος Βέρνον

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΤΥΡ: Τυφώνας και τεχνητή λίμνη στην θέση Λάκκος Νυμφαίου	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΠΥΡ: Πυρπικά βραχώδη πρρανή	ΠΤΕ: Περιδώνες μεγάλης έκτασης	ΒΡΟ: Βραχώδεις εκτάσεις και δάση εκτός ΕΖΔ	ΔΟΞ: Δάση Οξυάς	ΔΔΡ: Δάση δρυός υπό Αναγωγή	ΔΡΠ: Δάση δρυός Πρεμνοφυή	ΑΝΚ: Αναδασώσεις με κωνοφόρα και οξυές	ΡΕΜ: Ποταμοί και ρέματα	ΟΙΚ: Οικισμοί	ΚΑΛ: Καλλιεργούμενες εκτάσεις	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
	6230	Χλοώδεις διαπλάσεις με <i>Nardus</i> , ποικίλων ειδών, σε πυριπούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)													2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	7230	Αλκαλικοί χαμηλοί τυρφώνες													1		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
	8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου													2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	8220	Πυρπικά βραχώδη πρρανή με χασμοφυτική βλάστηση													2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9110	Δάση οξιάς της Luzulo-Fagetum													2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α
	9130	Δάση οξιάς της Asperulo-Fagetum													2		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	91Ε0	Αλλουβιακά δάση με <i>Alnus glutinosa</i> και <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)													1		Διατήρηση του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα, ήτοι σε 2 εξαετίες, και επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες
	91Μ0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ													1		Επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα
I	1083	<i>Lucanus cervus</i>						1	1		1					v	
I	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>						1	1		1					v	
I	4053	<i>Paraceloptunus caloptenoides</i>		1										1		v	
I	1065	<i>Eyphydryas aurinia</i>	1	1								1		1	1		Μέγεθος πληθυσμού: Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς (ΕΤΑ) πληθυσμού, τουλάχιστον 35 ενήλικα άτομα. Στόχος επίσης είναι η επίτευξη έντονα αυξητικής πληθυσμιακής τάσης (η ακριβής τάση (%) απαιτεί χρονοσειρές πληθυσμιακών καταγραφών). Εύρος Εξάπλωσης: Διατήρηση της ΕΤΑ εύρους εξάπλωσης στα σημερινά επίπεδα (59,54km2) Ενδιαίτημα και Οικολογικές απαιτήσεις ειδους: αύξηση της έκτασης του κατάλληλου ενδιαιτήματος. Διατήρηση υγρών και μεσοφιλικών λιβαδιών, διατήρηση ανωδασικών λιβαδιών και λιβαδικών ξεφώτων δάσους. Αύξηση της διαθεσιμότητας των φυτών ξενιστών. Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για τη γνώση των φυτών-ξενιστών. Έχει αναφερθεί μόνο το είδος <i>Scabiosa ochroleuca</i> και χρήζει επιβεβαίωσης.
I	1060	<i>Lycaena dispar</i>	1	1								1		2	1		Μέγεθος πληθυσμού: Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς (ΕΤΑ) πληθυσμού, τουλάχιστον τουλάχιστον 28 ενήλικα άτομα και η επίτευξη του τριπλασιασμού του πληθυσμού (έως το 2020). (Η ακριβής τάση (%) απαιτεί χρονοσειρές πληθυσμιακών καταγραφών). Εύρος Εξάπλωσης: Διατήρηση της ΕΤΑ εύρους εξάπλωσης στα σημερινά επίπεδα (81,99km2) Ενδιαίτημα και Οικολογικές απαιτήσεις ειδους: αποκατάσταση και αύξηση της έκτασης του κατάλληλου ενδιαιτήματος κατά 100%, δηλαδή αποκατάσταση και διατήρηση υγρών λιβαδιών σε φυσική κατάσταση, διατήρηση φυσικών όχθων λιμνών, ρεμάτων και ποταμών, παρόχθιας βλάστησης και πλημμυρικών εκτάσεων. Επίσης η αύξηση της διαθεσιμότητας των υγρόφιλων φυτών ξενιστών (Έχει αναφερθεί το είδος <i>Rumex hydrolarathum</i> , αλλά είναι πιθανή η χρήση και άλλων υγρόφιλων ειδών του γένους <i>Rumex</i>).
I	4042	<i>Polyommatus eroides</i>	1	1								1		1		v	Μέγεθος πληθυσμού: Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς (ΕΤΑ) πληθυσμού, τουλάχιστον τουλάχιστον 40 ενήλικα άτομα και αυξητικής πληθυσμιακής τάσης. Εύρος Εξάπλωσης: Διατήρηση της ΕΤΑ εύρους εξάπλωσης στα σημερινά επίπεδα: 81,99km2. Έκταση κατάλληλου ενδιαιτήματος: Αύξηση της έκτασης του κατάλληλου ενδιαιτήματος. Διατήρηση λιβαδιών, φυσικών όχθων ρεμάτων, θαμνώνων και λιβαδικών ξεφώτων δάσους.

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΤΥΡ: Τυφώνας και τεχνητή λίμνη στην θέση Λάκκος Νυμφαίου	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΠΥΡ: Πυρπικά βραχώδη πρανή	ΠΤΕ: Πτεριδώνες μεγάλης έκτασης	ΒΡΟ: Βραχώδεις εκτάσεις και δάση εκτός ΕΖΔ	ΔΟΞ: Δάση Οξυράς	ΔΔΡ: Δάση δρυός υπό Αναγωγή	ΔΡΠ: Δάση δρυός Πρεμνοφυή	ΑΝΚ: Αναδασώσεις με κωνοφόρα και οξυές	ΡΕΜ: Ποταμοί και ρέματα	ΟΙΚ: Οικισμοί	ΚΑΛ: Καλλιεργούμενες εκτάσεις	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
																	Οικολογικές απαιτήσεις ειδους: Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για τη γνώση των φυτών-ξενιστών. Έχει αναφερθεί το είδος <i>Genista depressa</i> (Β. Ελλάδα, Μακεδονία) και χρήζει επιβεβαίωσης.
I	1058	<i>Maculinea arion</i>	1	1								1		1		v	Θετικές καταγραφές σε ποσοστό ≥50% των θέσεων που το είδος εξαπλώνονταν. Διατήρηση ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης. Μετρίεται με την καταγραφή ενδιαιτημάτων διαβίωσης/εμποδίων στην επικοινωνία. Ο ειδικός στόχος είναι οι «θετικές καταγραφές του είδους και παρουσίας ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής και διαβίωσης σε ποσοστό ≥75% της θεωρητικής εξάπλωσης του είδους»
I		<i>Nymphalis xanthomelas</i>	1	1								1				v	
I		<i>Erebia epiphron</i>		1						1						v	
I	1093	<i>Austropotamobius torrentium</i>										1			1	v	
F	5354	<i>Salmo pelagonicus</i>	3									1			1		
A	1193	<i>Bombina variegata</i>	2	2								2			1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε ικανοποιητική κατάσταση.
R	1217	<i>Testudo hermanni</i>		1		2	3		1	2	3	3	2		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαιτήματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο
R	1293	<i>Elaphe situla</i>	2	1		2	2	3	1	2	3	2	2				Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε ικανοποιητική κατάσταση.
R	1279	<i>Elaphe quatuorlineata</i>	1	1		2	2	3	1	2	3	2	2				Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε ικανοποιητική κατάσταση.
M	1355	<i>Lutra lutra</i>								1		1			1		Ενδιαίτημα: το κατάλληλο ενδιαίτημα να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10Χ10 της εξάπλωσης του είδους (>50%). Ποιότητα ενδιαιτήματος: Το είδος απαντάται σε παρόχθιες ζώνες ποταμών και λιμνών, εφόσον υπάρχει φυσική παρόχθια βλάστηση. Εξάπλωση: η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους. Πυκνότητα πληθυσμών: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/35 τετρ.χλμ. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος Natura 2000: μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 3 κελιά 5x5km εντός της εν λόγω περιοχής.
M	1307	<i>Myotis blythii</i>	1	2				1	1	1	1	2				v	Ενδιαίτημα: το κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10Χ10 της εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής (>50%). Ποιότητα ενδιαιτήματος: Πρόκειται για ευρύοικο είδος. Κυνηγά σε μεγάλη ποικιλία μεσογειακών οικοτόπων, δείχνοντας μια προτίμηση σε δασώδεις περιοχές, αλλά και υγροτόπους. Σχηματίζει αποικίες σε σπήλαια και ορυχεία, σπανιότερα σε ανθρώπινες κατασκευές. Εξάπλωση: η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος : να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 3 κελιά 5x5km εντός της εν λόγω περιοχής.
M	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	1	2				1	1	1	1	2				v	Ενδιαίτημα: το κατάλληλο ενδιαίτημα τροφοληψίας να καλύπτει σημαντικό τμήμα της έκτασης των κελιών 10Χ10 της εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής (>50%). Ποιότητα ενδιαιτήματος: Κυνηγά σε περιοχές με μωσαϊκά ενδιαιτημάτων (δάση, δενδροκαλλιέργειες, μικρά λιβάδια, επιφάνειες νερού με πλούσια

Ομάδα ειδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΤΥΡ: Τυφώνας και τεχνητή λίμνη στην Θέση Λάκκος Νυμφαίου	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΠΥΡ: Πυρπικά βραχώδη πρανή	ΠΤΕ: Πτεριδώνες μεγάλης έκτασης	ΒΡΟ: Βραχώδεις εκτάσεις και δάση εκτός ΕΖΔ	ΔΟΞ: Δάση Οξυάς	ΔΔΡ: Δάση δρυός υπό Αναγωγή	ΔΡΠ: Δάση δρυός Πρεμνοφυή	ΑΝΚ: Αναδασώσεις με κωνοφόρα και οξυές	ΡΕΜ: Ποταμοί και ρέματα	ΟΙΚ: Οικισμοί	ΚΑΛ: Καλλιγεγούμενες εκτάσεις	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων	Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης
																	παρόχθια βλάστηση κ.α.). Το φθινόπωρο και το χειμώνα βρίσκει καταφύγιο σε υπόγειους χώρους (σπήλαια, ορυχεία, άλλες στοές), ενώ το καλοκαίρι οι αναπαραγωγικές αποικίες σχηματίζονται μέσα σε εγκαταλελειμμένα ή παλιά κτίσματα, λιγότερο σε υπόγεια καταφύγια. Εξάπλωση: η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής Natura 2000. Ελάχιστος πληθυσμός στόχος: να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 3 κελιά 5x5km εντός της εν λόγω περιοχής.
M	1354	Ursus arctos						1	1	1	1	2			1		Ενδιάιτημα: απαντάται σε ορεινές περιοχές με δάση, διάκενα και καρποφόρα είδη (Quercus κ.ά.). η διατήρηση κατάλληλου ενδιαιτήματος σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους. Εξάπλωση: η παρουσία του είδους σε κάθε κελί 10x10 εξάπλωσης του είδους εντός της εν λόγω περιοχής. Πυκνότητα πληθυσμών: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/31 km². Ελάχιστος πληθυσμός στόχος: να υπάρχει μόνιμη παρουσία του είδους σε τουλάχιστον 3 κελιά 5x5 km στην εν λόγω περιοχή.
M	1352	Canis lupus		1		3	2	1	1	1	1	2		3			
M		Capreolus capreolus		1		3	2	1	1	1	1	2		3			
B	A019	Pelecanus onocrotalus		2	2										3		
B	A020	Pelecanus crispus		2	2										3		
B	A072	Pernis apivorus	T2	T1	T2	T1	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ2, T1	Φ1, T1	Φ2, T2		T2	2		
B	A080	Circaetus gallicus	T1	T1	T1	T1	Φ2, T1	Φ2	Φ2	Φ2	Φ2	Φ2	T3	T2	3		
B	A084	Circus pygargus		T1		T1								T2	1		
B	A089	Aquila pomarina	T1	T1		T2		Φ1	Φ2		Φ1	T2		T2	1		
B	A091	Aquila chrysaetos	T3	T1	T1	T1	Φ1, T1	T2					T2	T2	1		
B	A092	Hieraetus pennatus		T1	T2	T1	Φ2, T2	Φ1, T1	Φ1, T1		Φ2, T2		T2	T2	1		
B	A104	Bonasa bonasia					Φ1, T1	Φ1, T1			Φ1, T1				2		
B	A207	Columba oenas		T2		T2	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ2, T2						2		
B	A210	Streptopelia turtur				T3			Φ1, T1	Φ1, T1		Φ1, T1		Φ2, T2	2		
B	A236	Dryocopus martius				T3	Φ1, T1	Φ1, T1	T2	T3	Φ1, T1	T3			2		
B	A238	Dendrocopos medius				Φ2, T2	Φ2, T2	Φ2, T2	Φ1, T1	T1	Φ2, T2	Φ1, T1	T3	Φ2, T2	2		
B	A239	Dendrocopos leucotos					Φ1, T1	Φ1, T1	Φ2, T2	T2	Φ1, T1				2		
B	A246	Lullula arborea		Φ1, T1	Φ2, T2	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ2, T2			Φ2, T2		T2		2		
B	A247	Alauda arvensis		Φ1, T1	Φ2, T2	Φ2, T2	Φ2, T2				Φ2, T2		T2		2		
B	A255	Anthus campestris		Φ1, T1	Φ1, T1	Φ2, T2	Φ1, T1				Φ1, T1				2		
B	A338	Lanius collurio	Φ1, T1	Φ1, T1		Φ1, T1		Φ1, T1			Φ1, T1			Φ2, T2	1		
B	A339	Lanius minor		Φ2, T2										Φ2, T2	2		
B	A379	Emberiza hortulana		Φ1, T1	Φ2, T2	Φ1, T1	Φ2, T2						T2		2		
B	A465	Alectoris graeca		Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1	Φ1, T1			Φ1, T1		T2		2		
B	A709	Falco peregrinus brookei	T2	T1	T1	T2	Φ1	T3	T3	T3	T3	T3	T2	T2	3		

5.1.2.2 Ξενικά χωροκατακτητικά είδη

Τα ξενικά χωροκατακτητικά είδη συνιστούν σοβαρή και ταχέως επιδεινούμενη απειλή για τη φυσική βιοποικιλότητα στην Ευρώπη. Τα φυτά και τα ζώα που εισέρχονται ή έχουν εισαχθεί από τον άνθρωπο σε νέους, ξένους βιοτόπους, μπορούν να καταπνίξουν την φυσική χλωρίδα ή πανίδα αναγνωρίζονται ως ένας εκ των κύριων παραγόντων εξαφάνισης ειδών και παγκόσμιου απώλειας της βιοποικιλότητας. Οι εν λόγω οργανισμοί είναι γνωστοί ως «χωροκατακτητικά είδη». Έχουν επίσης κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, για παράδειγμα στην υγεία του ανθρώπου και την πρωτογενή παραγωγή (αλιεία, γεωργία, κτηνοτροφία).

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ έχει υιοθετήσει ειδικό κανονισμό για την αντιμετώπιση του προβλήματος σε συντονισμό και με κοινή προσπάθεια με όλα τα κράτη μέλη⁵ και το έχει εντάξει στις πρόνοιες για την Στρατηγική για την Βιοποικιλότητα. Το ίδιο έχει κάνει και η Ελλάδα με την Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα της Ελλάδας⁶. Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός επιβάλλει περιορισμούς στην διατήρηση, εισαγωγή, πώληση, αναπαραγωγή και ανάπτυξη των αναφερόμενων ειδών. Τα κράτη μέλη απαιτείται επίσης να λάβουν μέτρα για την έγκαιρη ανίχνευσή τους και ταχεία εξάλειψη, και για τη διαχείριση των πληθυσμών που είναι ήδη ευρέως διαδεδομένοι στην επικράτειά τους.

Η Διεθνής Ένωση για την Διατήρηση της Φύσης (IUCN) έχει συντάξει καταλόγους που περιλαμβάνουν πολλά είδη. Στην βάση δεδομένων (<http://www.iucngisd.org/gisd/>) περιλαμβάνονται για την Ελλάδα, το Αιγαίο και το Ιόνιο 145 είδη φυτών, ζώων και μυκήτων. Ο κατάλογος όμως δεν είναι πλήρης, αντιθέτως είναι πολύ ελλιπής και μάλιστα δεν υπάρχουν είδη που εμφανίζονται σε άλλες εκδόσεις της IUCN.

Στην Ελλάδα βρίσκεται υπό εκπόνηση η κατάρτιση του καταλόγου των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών τα οποία μπορούν να είναι ενωσιακού χαρακτήρα (να αφορούν δηλαδή το σύνολο της Ε.Ε.) ή εθνικού ενδιαφέροντος (να αφορούν δηλαδή αποκλειστικά την χώρα).

Μια πρόσφατη έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁷ παρουσιάζει 36 είδη φυτών και 30 ζώων ενωσιακού ενδιαφέροντος στο χερσαίο περιβάλλον και σε ενδιαίτηματα γλυκού νερού. Πολλά από αυτά δεν εμφανίζονται στην Ελλάδα, αλλά στην χώρα μας υπάρχουν πολλά άλλα χωροκατακτητικά είδη που μπορεί να προέρχονται από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων και χωρών της βόρειας Ευρώπης, που απειλούν σοβαρά είδη και ενδιαίτηματα.

Τα ξενικά χωροκατακτητικά είδη που δημιουργούν τα περισσότερα προβλήματα στις περιοχές που μελετούνται σε είδη, τ.ο. και στην παραγωγή παραγωγή προϊόντων είναι :

- τα διαφυγόντα και τα «απελευθερωμένα», μετά από παρέμβαση ακραίας παράνομης «φλοζωικής» ομάδας, βιζόν (*Mustela vison*) από εκτροφεία στην Καστοριά και την Σιάτιστα (Περιοχή Βούρινου - Μελλιά) που έχουν εξαπλωθεί σε μεγάλη ακτίνα και επηρεάζουν περιοχές πολύ μακριά από τις θέσεις των εκτροφείων π.χ Χειμαδίτιδα και Γράμμο. Έχουν αναφερθεί

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, σχετικά με την πρόληψη και τη διαχείριση της εισαγωγής και της εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών.

⁶https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Perivallon/Diaxeirisi%20Fysikoy%20Perivallontos/Biopoikilotita/20200323_ethniki_strathgiki_biodiversity.pdf

⁷ E.E. Invasive Alien Species of Union Concern, Version 2020. 41 pp.

παρατηρήσεις του είδους στον Γράμμο στην πλευρά της Καστοριάς. Για την αντιμετώπιση του είδους αυτού βρίσκεται σε εξέλιξη πρόγραμμα LIFE στην περιοχή Καστοριάς.

- η Ψευδακακία (*Robinia pseudoacacia*) που έχει χρησιμοποιηθεί σε προγράμματα δάσωσης γεωργικών γαιών.
- Τα εισαγόμενα είδη ψαριών σε λιμνία στον νότιο Γράμμο με πρωτοβουλία ατόμων ή συλλόγων. Το ίδιο παρατηρήθηκε σε λιμνία στον Τίταρο. Τα είδη αυτά οδηγούν στην εξαφάνιση των τριτώνων.

5.1.3 Αντιμετώπιση πιέσεων και πρόληψη απειλών

Η προστασία των τ.ο. και των ειδών προϋποθέτει την αντιμετώπιση των πιέσεων και την πρόληψη των απειλών που έχουν αναγνωριστεί. Εκτός από τις θεσμικές ρυθμίσεις των χρήσεων γης σε ζώνες είναι δυνατόν σε ορισμένες περιπτώσεις να ληφθούν και ενεργά μέτρα για την διασφάλιση καλής κατάστασης διατήρησης των τ.ο. και για την διατήρηση των ειδών. Η άρση των πιέσεων και η πρόληψη των απειλών είναι αυτά που θα οδηγήσουν στην διατήρηση ή την βελτίωση του βαθμού διατήρησης.

Στους πίνακες υπάρχουν και αντίθετες μεταξύ τους πιέσεις /απειλές καθώς αφορά διαφορετικά είδη με διαφορετική χρήση των ενδιαιτημάτων. Η στάθμιση της συνολικής βαρύτητας της πίεσης στην περίπτωση αυτή συνδέεται με το καθεστώς διατήρησης των ειδών στον τόπο ή σε επίπεδο χώρας, την υποχρέωση δηλαδή διατήρησής τους. Το σύνολο των πιέσεων / απειλών για τα είδη ανά περιοχή παρουσιάζονται στο προηγούμενο τεύχος της μελέτης ΜΑ (στους πίνακες 2.3.1_1α έως δ).

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται συγκεντρωτικά ανά περιοχή οι απειλές και οι πιέσεις για τα είδη τα οποία έχουν ιεραρχηθεί ως είδη με προτεραιότητα για λήψη διαχειριστικών μέτρων.

A) ΠΠΒ Στενά Αλιάκμονα

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
A	Γεωργία	
A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος)	Μείωση της εκτατικής κτηνοτροφίας. Απώλεια ενδιαιτήματος τροφοληψίας για αρπακτικά πουλιά και άλλα είδη θηρευτών λόγω μείωσης της εκτατικής κτηνοτροφίας. Η μείωση των εκτάσεων των ανοικτών λιβαδιών οδηγεί σε απώλεια ενδιαιτήματος για φυτοφάγα είδη των λιβαδιών.
A07	Εγκατάλειψη διαχείρισης / χρήσης άλλων γεωργικών και αγροδασικών συστημάτων (όλα εκτός από βοσκοτόπους)	Εγκατάλειψη ορεινών καλλιεργειών. Αρνητικό για πολλά είδη ορνιθοπανίδας.
B	Δασοκομία	
B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	Εξαφάνιση ενδιαιτήματος δασικών ειδών χλωρίδας και πανίδας στα δρυοδάση όπου εφαρμόζεται.
C	Εξόρυξη πόρων (ορυκτά, τύρφη, μη ανανεώσιμοι ενεργειακοί πόροι)	
C01	Εξόρυξη ορυκτών (π.χ. πετρώματα, μεταλλεύματα, χαλίκια, άμμος)	Όχληση για αρπακτικά πουλιά. Υπάρχει παλιό λατομείο.
D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών	
D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Κίνδυνος θανάτωσης για αρπακτικά πουλιά και χειρόπτερα. Πίεση εκτός (Βέρμιο)
D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	Κίνδυνος θανάτωσης για πουλιά από πρόσκρουση ή ηλεκτροπληξία. Πίεση εκτός της ΕΖΔ (Βέρμιο)
E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών	
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	Θανάτωση αμφιβίων και ερπετών και εμπόδιο για την κίνηση της πανίδας (αν και υπάρχουν σήραγγες που διασφαλίζουν περάσματα στην Εγνατία οδό). Μεγάλες αλλοιώσεις με επιχωματώσεις και διανοίξεις από την Εγνατία.
G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)	

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
G06	Αλιεία ιχθύων γλυκού νερού και οστρακοειδών (ερασιτεχνική)	Τα σημαντικά είδη ψαριών <i>Rhodeus meridionalis</i> , <i>Romanogobio elimeius</i> και <i>Alburnus thessalicus</i> είναι μικρόσωμα κυρίως είδη που δεν αποτελούν στόχο των αλιέων.
G07	Κυνήγι	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας.
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	Αφορά τα είδη αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι.
G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	Άγνωστος ο βαθμός επίπτωσης. Θα πρέπει να διερευνηθεί η αλιευτική δραστηριότητα του είδους <i>Austroptarmion torrentium</i> στην ευρύτερη περιοχή τόσο σε σχέση με τα σημεία αλιείας και παρουσίας του είδους, όσο και σε σχέση με την ένταση του φαινομένου και την πίεση που δέχεται ο τοπικός πληθυσμός.
G12	Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)	Αφορά την βίδα.
G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)	Δηλητηριασμένα δολώματα.
I	Ξενικά και προβληματικά είδη	
I02	Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)	Πίεση που μπορεί να ασκείται στους αυτόχθονες ιχθυοπληθυσμούς εξαιτίας της παρουσίας ειδών εισαγωγής (ξενικών και από μεταφορά) πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω
I04	Προβληματικά ιθαγενή είδη	Η εισαγωγή της καραβίδας <i>Astacus leptodactylus</i> στον ταμιευτήρα Πολυφύτου αυξάνει τις πιθανότητες μεταφοράς του είδους σε όλη την έκταση του Αλιάκμονα και των φραγμάτων κατάντη του Πολύφυτου.
K	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα	
K03	Κατασκευή και λειτουργία φραγμάτων	Η ύπαρξη των ταμιευτήρων αποτελεί εμπόδιο στην οικολογική συνέχεια για την αρκούδα και άλλα χερσαία ζώα. Τα φράγματα αποτελούν εμπόδια για την κίνηση των ψαριών και των καραβίδων γλυκού νερού και ορισμένα είδη δεν εμφανίζονται πλέον. Αρνητικές επιπτώσεις για τα ρεόφιλα είδη ψαριών λόγω γενετικής απομόνωσης.

Β) Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
A	Γεωργία	
A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος χόρτων)	Αφορά πολλά είδη χλωρίδας σε όλα τα υψόμετρα. Η εξέλιξη της βλάστησης θα πρέπει να ανακόπτεται με τη βόσκηση ώστε να διατηρούνται ανοικτές επιφάνειες.
A09	Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα	Ορισμένα είδη χλωρίδας κινδυνεύουν από κατανάλωση και τα ποδοπατήματα των ζώων, ιδίως βοοειδών σε συνθήκες υπερβόσκησης. Υποβαθμίζονται λιβαδικοί τ.ο. κυρίως στα ΝΔ του Εθνικού Πάρκου. Τα μεγάλοςωμα βοοειδή αυξήθηκαν συνολικά με αντικατάσταση της αιγοπροβατοτροφίας. Ένα μεγάλο κοπάδι αλόγων στα δυτικά δημιουργεί παρόμοια προβλήματα.
A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	Αφορά τις χαμηλότερες ζώνες
B	Δασοκομία	
B07	Απομάκρυνση των νεκρών και ασθενών δένδρων, συμπεριλαμβανομένων των υπολειμμάτων αυτών	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες
B08	Απομάκρυνση μεγάλων σε ηλικία δέντρων (εξαιρουμένων των νεκρών δένδρων)	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες
B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	Σε συστάδες με αείφυλλα πλατύφυλλα.
B10	Παράνομη υλοτομία	
B16	Μεταφορά ξύλου	Καταστροφή θέσεων ορισμένων φυτών κατά την διάνοιξη τρακτερόδρομων (στην περιοχή Ελασσόνας)
D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών	
D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Απειλή τα αιολικά σε ακτίνα 5 χλμ από την ΖΕΠ-EZΔ
D02	Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)	Πρόταση για υδροηλεκτρικό έργο στο ρέμα Ζηλιάνας, απειλή για τις καραβίδες του γλυκού νερού
D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	Στα χαμηλότερα υψόμετρα. Πίεση για νυκτόβια αρπακτικά και μαυροπελαργό
E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών	

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	Απειλή για αμφίβια (ειδικά για την σαλαμάνδρα) και ερπετά. Απειλή για είδη που απαντώνται σε υγρολίβαδα, πηγές και κατά μήκος ρεμάτων λόγω αποξηράνσεων / αποστραγγίσεων, τεχνικών έργων
F	Ανάπτυξη, κατασκευή και χρήση οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών υποδομών και υποδομών αναψυχής	
F05	Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)	Απειλή η διάνοιξη μονοπατιών σε σημαντικούς τ.ο.
F07	Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής	Αναρρίχηση, πίεση για αρπακτικά και χασμόφυτα. Η κίνηση εκτός μονοπατιών και η τοποθέτηση σκηνών στην υποαλπική ζώνη δημιουργούν προβλήματα σε τ.ο. και είδη.
F24	Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης	Φωτισμός βράχων (στο φαράγγι του Ενιπέα) δεν επιτρέπει το φώλιασμα πουλιών στις ορθοπλαγιές.
F33	Άντληση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου) για δημόσια ύδρευση και ψυχαγωγική χρήση	Το νερό στον Ενιπέα έχει δεσμευτεί. Ισχύει η προτεραιότητα της ύδρευσης.
G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)	
G07	Κυνήγι	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας αλλά και του λαγού, του αγριοπερίστερου και της φάσσας που αποτελούν θήραμα σημαντικών ειδών
G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	Είδη που κινδυνεύουν από συλλέκτες, λόγω των εντυπωσιακών τους ανθέων, αλλά και των ριζών τους για παραγωγή σαλεπιού.
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	Αφορά τα είδη αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι
G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	Αφορά τον πετρίτη και πεταλούδες. Πιθανό αίτιο εξαφάνισης ορισμένων ειδών όπως ο γυπαετός
G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)	Δηλητηριασμένα δολώματα στο όρια της Προστατευόμενης Περιοχής και εκτός.
I	Ξενικά και προβληματικά είδη	
I02	Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)	Εισαγωγή νησιωτικής πέρδικας

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
Κ	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα	
K01	Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα	Το λιμνίο της Μπάρας, όπου αναπαράγεται ο Μακεδονικός τρίτωνας στερεύει με το πότισμα αγελάδων, οδηγώντας σε αποτυχία αναπαραγωγής.
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	Τα είδος <i>Dactylorhiza iberica</i> και <i>Pinguicula crystallina</i> subsp. <i>hirtiflora</i> που αναπτύσσονται σε οικοτόπους εσωτερικών υδάτων. Το πρώτο θεωρείται είδος που φθίνει, ως αποτέλεσμα της αποστράγγισης και της υπερβόσκησης που παρατηρείται σε πολλές από τις πιο σημαντικές θέσεις του.
K05	Τεχνητή τροποποίηση των υδάτινων σωμάτων	Η αποστράγγιση και η γενικότερη καταστροφή / συρρίκνωση / υποβάθμιση των οικοτόπων (υγρολίβαδα και έλη, ρέματα) ειδών ευαίσθητων σε αλλαγές.
L	Φυσικές διεργασίες (εκτός καταστροφών και διαδικασιών που προκλήθηκαν από ανθρωπογενή δραστηριότητα ή κλιματική αλλαγή	
L02	Φυσική διαδοχή που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της σύνθεσης των ειδών (εκτός από τις άμεσες αλλαγές στις γεωργικές ή δασοκομικές πρακτικές)	Περιορισμός/μείωση ενδιαιτημάτων. Μεταβολή των ιδανικών οικολογικών συνθηκών για την ανάπτυξης ειδών χλωρίδας.

Γ)ΠΠΒ Όρη Πιέρια και Τίταρος

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
A	Γεωργία	
A01	Μετατροπή σε γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)	Μετατροπή λιβαδικών εκτάσεων σε καλλιέργεια πατάτας. Η επέκταση με το σύστημα των μικρών ταμειωτήρων οδήγησε όμως στην ύπαρξη μεγάλων πληθυσμών μακεδονικού τρίτωνα, κάτι που κρίνεται θετικό εν μέρει στον βαθμό που δεν δημιουργηθούν συνθήκες εντατικής μονοκαλλιέργειας και ευρείας χρήσης αγροχημικών. (Αφορά εκτάσεις στον Τίταρο)
A04	Βόσκηση	Αναφέρεται και ως θετική και ως αρνητική επίπτωση. Η υπερβόσκηση όπως και η έλλειψη βόσκησης είναι αρνητικά για λιβαδικούς τ.ο.
A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος χόρτων)	Μείωση της εκτατικής κτηνοτροφίας και υποκατάσταση της προβατοτροφίας από μεγαλόσωμα βοοειδή.
A07	Εγκατάλειψη διαχείρισης / χρήσης άλλων γεωργικών και αγροδασικών συστημάτων (όλα εκτός από βοσκοτόπους)	Εγκατάλειψη ορεινών καλλιεργειών. Αρνητικό για πολλά είδη ορνιθοπανίδας.
A09	Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα	Υπερβόσκηση σημειακά απειλή για είδη χλωρίδας που κινδυνεύουν από κατανάλωση και τα ποδοπατήματα των ζώων
A10	Εκτατική βόσκηση ή υπο-βόσκηση	Μείωση της εκτατικής κτηνοτροφίας
A14	Κτηνοτροφία (χωρίς βόσκηση)	Αφορά ρύπανση των υδάτων από την ενσταυλισμένη κτηνοτροφία. Σοβαρό πρόβλημα η διαχείριση των λυμάτων των μεγάλων χοιροστασιών. (αφορά ρέμα στα Πιέρια)
A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	
A36	Γεωργικές δραστηριότητες που δεν αναφέρονται παραπάνω	Φρεάτια άρδευσης όπου παγιδεύονται / εγκλωβίζονται ερπετά και αμφίβια.
B	Δασοκομία	
B07	Απομάκρυνση των νεκρών και ασθενών δένδρων, συμπεριλαμβανομένων των υπολειμμάτων αυτών	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά και ασπόνδυλα όπως το <i>Cerambyx cerdo</i> , το <i>Lucanus cervus</i> , το <i>Osmoderma eremita</i> και είδη πουλιών όπως οι δρυκολάπτες
B08	Απομάκρυνση μεγάλων σε ηλικία δέντρων (εξαιρουμένων των νεκρών δένδρων)	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά και ασπόνδυλα όπως το <i>Cerambyx cerdo</i> , το <i>Lucanus cervus</i> , το <i>Osmoderma eremita</i> και είδη πουλιών όπως οι δρυκολάπτες
B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά και ασπόνδυλα όπως το <i>Cerambyx cerdo</i> , το <i>Lucanus cervus</i> , το <i>Osmoderma eremita</i> και είδη πουλιών όπως οι δρυκολάπτες. Αφορά δρυοδάση και δάση φυλλοβόλων πλατυφύλλων όπου ασκείται η πρακτική.

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
		Οι τ.ο με δρύες έχουν υποβαθμιστεί σε μεγάλο βαθμό. Αρνητικό είναι η απομάκρυνση της καστανιάς σε θέσεις όπου κυριαρχεί η οξυά, καθώς μειώνεται η ποικιλότητα. (Αφορά τα Πιέρια)
B16	Μεταφορά ξύλου	Καταστροφή θέσεων ορισμένων φυτών όπως το <i>Epiractis pontica</i> .
D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών	
D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Καταστροφή ενδιαιτημάτων και κίνδυνος θανάτωσης για πουλιά, ιδιαίτερα για αρπακτικά και για χειρόπτερα.
D02	Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)	Απειλή για ρεόφιλα είδη ψαριών και την βίδα
D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	Κίνδυνος θανάτωσης για αρπακτικά πουλιά και χειρόπτερα.
E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών	
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	Απειλή για αμφίβια (ειδικά για την σαλαμάνδρα) και ερπετά. Απειλή για την χλωρίδα η διάνοιξη νέων δασικών δρόμων.
G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)	
G07	Κυνήγι	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας αλλά και του λαγού που αποτελεί θήραμα σημαντικών ειδών
G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	Συλλογή ορχιδέων για παρασκευή σαλεπιού ή λόγω των εντυπωσιακών ανθέων
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	Αφορά τα είδη αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι και το τρυγόνι την Άνοιξη
G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	Αφορά κυρίως λεπιδόπτερα
G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)	Δηλητηριασμένα δολώματα.
G14	Χρήση βολίδων ή βαριδίων μολύβδου	Για είδη που τρέφονται με νεκρά και τραυματισμένα ζώα
I	Ξενικά και προβληματικά είδη	

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
I01	Εισβλητικά ξενικά είδη που αφορούν την ΕΕ	Απελευθέρωση ξενικής πέστροφας στα ρέματα. Απελευθέρωση ξενικών ψαριών σε λιμνία όπου αναπαράγεται ο μακεδονικός τρίτωνας <i>Triturus macedonicus</i> με αποτέλεσμα να καταναλώνονται αυγά, προνύμφες και ενήλικα άτομα.
K	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα	
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	Αφορά είδη εξαρτημένα αποκλειστικά από την παρουσία νερού στα ενδιαίτηματά τους, που απαντούν σε υγρά λιβάδια, τυρφώνες και κάθυγρα ερείσματα δρόμων (1100-2000 μ.).
K05	Τεχνητή τροποποίηση των υδάτινων σωμάτων	Το φράγμα της Μόρνας εμποδίζει τις κινήσεις των ιχθύων.
L	Φυσικές διεργασίες (εκτός καταστροφών και διαδικασιών που προκλήθηκαν από ανθρωπογενή δραστηριότητα ή κλιματική αλλαγή)	
L02	Φυσική διαδοχή που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της σύνθεσης των ειδών (εκτός από τις άμεσες αλλαγές στις γεωργικές ή δασοκομικές πρακτικές)	Περιλαμβάνει τη διαδοχή σε λιβαδικές εκτάσεις και την επέκταση του δάσους με κάλυψη παλαιότερων ανοιχτών θέσεων (ξέφωτα). Ανάπτυξη βλάστησης σε ταμιευτήρες όπου αναπαράγεται ο μακεδονικός τρίτωνας <i>Triturus macedonicus</i> , λόγω έλλειψης συντήρησης.

Δ) ΠΠΒ Όρος Γράμμος

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
A	Γεωργία	
A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος χόρτων)	Μείωση της εκτατικής αιγοπροβατοτροφίας οδηγεί σε πύκνωση των δασών. Πρόβλημα για είδη χλωρίδας, ερπετά και πουλιά.
A07	Εγκατάλειψη διαχείρισης / χρήσης άλλων γεωργικών και αγροδασικών συστημάτων (όλα εκτός από βοσκοτόπους)	Εγκατάλειψη ορεινών καλλιεργειών. Αρνητικό για πολλά είδη ορνιθοπανίδας.
A09	Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα	Σε μελέτη στην υπααλπική ζώνη, στο βόρειο τμήμα, είχε εμφανιστεί πρόβλημα υπερβόσκησης σε κάποιες λιβαδοπονικές μονάδες και υποβόσκηση σε άλλες. Η υπερβόσκηση κατά θέσεις από μεγαλόσωμα βοοειδή, που έχουν αντικαταστήσει τα πρόβατα, μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα σε είδη χλωρίδα από το ποδοπάτημα και την κατανάλωση σε νεαρά στάδια.
A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	
B	Δασοκομία	
B01	Μετατροπή σε δάση από άλλες χρήσεις γης ή αναδάσωση (εξαιρουμένης της αποστράγγισης)	Δάσωση λιβαδικών εκτάσεων.
B07	Απομάκρυνση των νεκρών και ασθενών δένδρων, συμπεριλαμβανομένων των υπολειμμάτων αυτών	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών όπως οι δρυοκολάπτες.
B08	Απομάκρυνση μεγάλων σε ηλικία δέντρων (εξαιρουμένων των νεκρών δένδρων)	Το είδος <i>Buxbaumia viridis</i> κινδυνεύει από την απομάκρυνση των νεκρών, πεσμένων κορμών που ανήκουν σε γηραιά άτομα και υπόκεινται σε αποσύνθεση. Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών όπως οι δρυοκολάπτες και αρπακτικά πουλιά που φωλιάζουν.
B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών όπως οι δρυοκολάπτες.
B15	Διαχείριση δασών μειώνοντας τα παρθένα δάση	Υπάρχει ένα τμήμα που δεν έχει υλοτομηθεί και προστατεύεται ως μνημείο φύσης αλλά υπάρχουν και συστάδες με σημαντικά είδη που χαρακτηρίζουν ώριμα δάση που διαχειρίζονται χωρίς πρόνοια για την διατήρηση φυσικής δομής. Στην πράξη διατηρούνται από το δυσπρόσιτο λόγω αναγλύφου ή υδάτων.
B16	Μεταφορά ξύλου	Καταστροφή θέσεων ορισμένων φυτών.

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών	
D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Κίνδυνος θανάτωσης για πουλιά, ιδιαίτερα για αρπακτικά και για χειρόπτερα. Αιολικό στο Βόϊο απειλεί τον χρυσαετό και άλλα είδη που τρέφονται και στον Γράμμο. Απώλεια και κατακερματισμός βιοτόπου για μικρά θηλαστικά και λεπιδόπτερα.
D02	Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)	Κατασκευάζεται ένα φράγμα κατάντη που δημιουργεί πρόβλημα στις μετακινήσεις των ιχθύων όπως η πέστροφα και σε άλλα ρεόφιλα είδη, αλλά και στην βίδρα. Οι ζώνες χωρίς επαρκή ροή (μεταξύ φράγματος και Υ/Η σταθμού) επηρεάζουν και άλλα είδη που τρέφονται όπως ο μαυροπελαργός. Πολλά μικρά σχεδιαζόμενα Υ/Η έργα επί του Αλιάκμονα και Σαραντάπορου. Σε αντιδιαστολή βρίσκεται σε εξέλιξη διεθνές έργο για την διατήρηση της λεκάνης απορροής του Αώου (Περιλαμβάνεται ο Σαραντάπορος) ως "ελεύθερου ποταμού".
D03	Ηλιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Απειλή για ορισμένα είδη χλωρίδας σε εγκαταλελειμμένους αγρούς και λιβαδικές εκτάσεις.
D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	Κίνδυνος θανάτωσης για αρπακτικά πουλιά και χειρόπτερα.
E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών	
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	Απειλή για αμφίβια, ερπετά, αρκούδα αρκούδα και είδη χλωρίδας ευαίσθητων ενδιαιτημάτων. Διαπλατύνσεις και οχετοί αποτελούν κίνδυνο για είδη φυτών που φύονται στις άκρες δρόμων.
F	Ανάπτυξη, κατασκευή και χρήση οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών υποδομών και υποδομών αναψυχής	
F07	Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής	Αναρρίχηση, πρόβλημα για αρπακτικά πουλιά και το αγριόγιδο
F33	Άντληση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου) για δημόσια ύδρευση και ψυχαγωγική χρήση	Το έργο στα Μουτσάλια για την δέσμευση υδάτων κατέστρεψε θέσεις αναπαραγωγής 3 ειδών τριτώνων μεταξύ των οποίων και ο μακεδονικός τρίτωνας. Έγινε αποκατάσταση αλλά έγινε καταστροφική επέμβαση στην θέση του λιμνίου, από αγνώστους.
G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)	
G06	Αλιεία ιχθύων γλυκού νερού και οστρακοειδών (ερασιτεχνική)	Άγνωστη η ένταση της πίεσης σήμερα.

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
G07	Κυνήγι	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας αλλά και του λαγού που αποτελεί θήραμα σημαντικών ειδών
G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	Συλλογή ειδών χλωρίδας για παρασκευή φαρμακευτικών (γίνεται συστηματικά και παράνομα από Αλβανούς που περνούν τα σύνορα, παρά τις επαναλαμβανόμενες συλλήψεις) σαλεπιού ή λόγω των εντυπωσιακών ανθέων.
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	Αφορά τα είδη αγριόγίδα (διασυνωριακά), αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι, δασόκοτα και τις πέρδικες.
G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	Αφορά σημαντικά είδη πεταλούδων.
G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)	Δηλητηριασμένα δολώματα.
I	Ξενικά και προβληματικά είδη	
I02	Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)	Απελευθέρωση ψαριών σε λιμνία με τρίτωνες. Έχει κάνει ζημιά στην περιοχή του νοτίου Γράμμου. Εισαγωγή νησιωτικής πέρδικας.
I05	Ασθένειες φυτών και ζώων, παθογόνα και παράσιτα	Προσβολή του είδους από το <i>Cameraria ohridella</i> , η εξάπλωση του οποίου στη χώρα μας ακολουθεί βραδύτερους ρυθμούς
K	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα	
K03	Κατασκευή και λειτουργία φραγμάτων	Το φράγμα στον Αλιάκμονα κατάντη της ΕΖΔ-ΖΕΠ για άρδευση και παραγωγή ενέργειας εμποδίζει τις κινήσεις ιχθύων. Πιθανά φράγματα στον Σαραντάπορο θα δημιουργήσουν προβλήματα σε ιχθύες.
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	Είδη χλωρίδας εξαρτημένα από την παρουσία νερού στα ενδαιπήματα τους, απειλούνται από τη συλλογή νερού για γεωργική χρήση, άντληση και πιθανή αλλαγή ροής
L	Φυσικές διεργασίες (εκτός καταστροφών και διαδικασιών που προκλήθηκαν από ανθρωπογενή δραστηριότητα ή κλιματική αλλαγή)	
L02	Φυσική διαδοχή που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της σύνθεσης των ειδών (εκτός από τις άμεσες αλλαγές στις γεωργικές ή δασοκομικές πρακτικές)	Είδη χλωρίδας κινδυνεύουν από την εξέλιξη της βλάστησης και τη φυσική διαδοχή, η οποία θα οδηγήσει στη δάσωση των διακένων ή λιβαδιών και στην καταστροφή των ιδανικών οικολογικών συνθηκών για την ανάπτυξή τους.

Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)

Τεύχος ΜΒ Παραδοτέα **TB1** & **TB2** Τόποι GR1210002, GR1250001, GR1250002, GR1250003, GR1320002, GR1340006

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
		Σε ορισμένα λιμνία υπάρχει ανάπτυξη βλάστησης που μειώνει τις δυνατότητες για τους τρίτωνες. Ή λόγω έλλειψης συντήρησης μπαζώνονται.

Ε) ΠΠΒ Όρος Βέρνον

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
A	Γεωργία	
A03	Μετατροπή από μικτές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και αγροδασοκομικά συστήματα σε εξειδικευμένη παραγωγή (π.χ. μονοκαλλιέργειες)	Περιορισμός του πλάτους του παρόχθιου δάσους για την επέκταση καλλιεργειών. Επίσης ως απειλή κατά την μετατροπή λιβαδιών σε καλλιέργειες (πιθανότητα όμως πρόκειται για εκτάσεις με καλλιέργειες που είχαν εγκαταλειφθεί και με τα νέα μέσα επαναχρησιμοποιούνται όπως π.χ. κοντά στην Περικοπή για την καλλιέργεια πατάτας)
A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος χόρτων)	Μείωση της εκτατικής αιγοπροβατοτροφίας οδηγεί σε πύκνωση των δασών. Πρόβλημα για είδη χλωρίδας, ερπετά και πουλιά.
A07	Εγκατάλειψη διαχείρισης / χρήσης άλλων γεωργικών και αγροδασικών συστημάτων (όλα εκτός από βοσκοτόπους)	Εγκατάλειψη ορεινών καλλιεργειών. Ανάπτυξη πτεριάδων στις εκτάσεις αυτές με μειωμένη βιοποικιλότητα, ειδικά όσον αφορά την ορνιθοπανίδα.
A09	Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα	Η υπερβόσκηση αφορά τα μεγαλόσωμα βοοειδή που ποδοπατούν τοπικά είδη χλωρίδας και θέσεις σημαντικές για ασπόνδυλα. Εμφανίζεται όπως και σε όλες τις ορεινές περιοχές η τάση υποκατάσταση της αιγοπροβατοτροφίας και της εποχιακής βόσκησης μικρόσωμων τοπικών φυλών βοοειδών με μεγαλόσωμα βοοειδή).
A10	Εκτατική βόσκηση ή υπο-βόσκηση	
A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	Η χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία οδηγεί σε μείωση των εντόμων και των μικρών θηλαστικών τα οποία είναι βασική διατροφή για πολλά θηρευτών.
B	Δασοκομία	
B01	Μετατροπή σε δάση από άλλες χρήσεις γης ή αναδάσωση (εξαιρουμένης της αποστράγγισης)	Η μετατροπή λιβαδιών σε δάση κωνοφόρων (μαύρης και δασικής πεύκης κυρίως) σε μεγάλες εκτάσεις έχει αποτύχει λόγω ασθενειών και χιονορριψιών. Προκάλεσε όμως μεγάλες απώλειες σε ενδιαιτήματα ειδών χλωρίδας, ασπονδύλων, ερπετών και πουλιών των ανοικτών εκτάσεων.
B07	Απομάκρυνση των νεκρών και ασθενών δένδρων, συμπεριλαμβανομένων των υπολειμμάτων αυτών	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών όπως οι δρυκολάπτες. Παράνομη υλοτομία του παρόχθιου δάσους για καυσόξυλα.
B08	Απομάκρυνση μεγάλων σε ηλικία δέντρων (εξαιρουμένων των νεκρών δένδρων)	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών όπως οι δρυκολάπτες και αρπακτικά πουλιά.

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών όπως οι δρυοκολάπτες. Αφορά κυρίως τα δρυοδάση όπου εφαρμόζεται η πρακτική σε μεγάλες εκτάσεις.
B29	Άλλες δασοκομικές δραστηριότητες, εξαιρουμένων εκείνων που αφορούν την αγροδασοπονία.	Υλοτομία του παρόχθιου δάσους
D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών	
D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Κίνδυνος θανάτωσης για πουλιά, ιδιαίτερα για αρπακτικά και για χειρόπτερα, αλλά και για πελεκάνους που διέρχονται τακτικά κατά τις μετακινήσεις τους μεταξύ των λιμνών.
D02	Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)	Σχεδιαζόμενα Η/Υ στο ρέμα της Δροσποτηγής απειλούν τις καραβίδες του γλυκού νερού <i>Austroptarmobius torrentium</i> και τα ρεόφιλα είδη ψαριών. Υπάρχει ήδη πίεση από τα μεγάλα αρδευτικά φράγματα κατάντη στα όρια της ΕΖΔ.
D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	Κίνδυνος θανάτωσης για αρπακτικά πουλιά, μαυροπελαργούς και χειρόπτερα.
E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών	
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	Απειλή για αμφίβια, ερπετά λόγω άμεσης θανάτωσης και όχλησης σε κρίσιμα ενδιαιτήματα για θηλαστικά και πουλιά.
F	Ανάπτυξη, κατασκευή και χρήση οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών υποδομών και υποδομών αναψυχής	
F07	Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής	Αναρρίχηση σε βράχια που φωλιάζουν αρπακτικά κατά την εποχή αναπαραγωγής.
G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)	
G06	Αλιεία ιχθύων γλυκού νερού και οστρακοειδών (ερασιτεχνική)	Τάση αύξησης λόγω της προσέλκυσης ερασιτεχνών για άσκησης αλιείας στους ταμιευτήρες. Η επέκταση στα ρέοντα ύδατα απειλεί την πέστροφα.
G07	Κυνήγι	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας αλλά και του λαγού που αποτελεί θήραμα σημαντικών ειδών.
G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	Συλλογή ειδών χλωρίδας για παρασκευή φαρμακευτικών (γίνεται συστηματικά και παράνομα από Αλβανούς που περνούν τα σύνορα, παρά τις επαναλαμβανόμενες συλλήψεις) σαλεπιού ή λόγω των εντυπωσιακών ανθέων.

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	Αφορά τα είδη αγριόγιδιο (διασυννοριακά), αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι, δασόκοτα, πέρδικα, τρυγόνι.
G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	Αφορά την πετροκαραβίδα <i>Austrorotamobius torrentium</i> και συλλογή πεταλούδων.
G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)	Δηλητηριασμένα δολώματα.
I	Ξενικά και προβληματικά είδη	
I02	Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)	Εισαγωγή ειδών συγγενικών της πέστροφας <i>Salmo pelagonicus</i> .
K	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα	
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	Απειλή για είδη χλωρίδας άμεσα εξαρτημένων από ενδιαιτήματα που τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό. Για το λόγο αυτό φύτευται σε υγρά λιβάδια. Πρέπει να θεωρείται είδος που φθίνει, ως αποτέλεσμα της αποστράγγισης που παρατηρείται σε πολλές από τις πιο σημαντικές θέσεις του.
K05	Τροποποίηση των φυσικών χαρακτηριστικών υδάτινων σωμάτων.	Οι αλλαγές στην θέση Λάκκος του Νυμφαίου με την μετατροπή υγρών λιβαδιών σε μικρό ταμειευτήρα για λόγους «τουριστικής προβολής» μπορεί να οδηγήσει σε μείωση σημαντικών ειδών χλωρίδας που εμφανίζονται αποκλειστικά σε υγρά λιβάδια και έλη.
L	Φυσικές διεργασίες (εκτός καταστροφών και διαδικασιών που προκλήθηκαν από ανθρωπογενή δραστηριότητα ή κλιματική αλλαγή)	
L02	Φυσική διαδοχή που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της σύνθεσης των ειδών (εκτός από τις άμεσες αλλαγές στις γεωργικές ή δασοκομικές πρακτικές)	Είδη χλωρίδας κινδυνεύουν από την εξέλιξη της βλάστησης και τη φυσική διαδοχή, η οποία θα οδηγήσει στη δάσωση των διακένων και στην καταστροφή των ιδανικών οικολογικών συνθηκών για την ανάπτυξη του είδους.

5.1.4 Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και αντιμετώπισης κινδύνων και βιώσιμης ανάπτυξης

Οι Τόποι του δικτύου Natura και οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν ειδικές γεωγραφικές ενότητες στις οποίες ο σχεδιασμός των παραγωγικών διαδικασιών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και της υγείας των οικοσυστημάτων. Η θέσπιση ειδικής προσέγγισης κατά την διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό και το ελληνικό δίκαιο, δείχνει την διαφοροποίηση αυτών των περιοχών. Ταυτοχρόνως όμως υπάρχουν δυνατότητες για την παραγωγή καλύτερων προϊόντων με ονομασία προέλευσης και για την εφαρμογή των πλέον προωθημένων πρακτικών που συνδυάζουν την προστασία της βιοποικιλότητας με την παραγωγή.

Τα σχετικά με τις παραγωγικές δραστηριότητες κάθε περιοχής έχουν παρουσιαστεί στο κεφάλαιο 2.3.1 και στο κεφάλαιο 3.4 του τεύχους ΜΒ. Δεν αποτελεί αντικείμενο αυτής της μελέτης η ανάπτυξη της οικονομίας. Η διατήρηση όμως του φυσικού περιβάλλοντός αποτελεί την βάση για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων και μάλιστα μπορεί να δώσει ώθηση στην οικονομική ευρωστία των περιοχών. Για την διατύπωση των μέτρων λήφθηκαν υπόψη οι πίνακες που παρατίθενται στο κεφάλαιο 3.4 του τεύχους ΜΒ.

5.2 Πρόταση Μέτρων Διαχείρισης

Τα Μέτρα Διαχείρισης (ΜΔ) αποτελούν το εργαλείο (το μέσο) για την επίτευξη των στόχων διαχείρισης (γενικών και ειδικών) και για την άρση των πιέσεων/απειλών στα προστατευτέα αντικείμενα. Είναι, δηλαδή, οι απαραίτητοι μηχανισμοί και δράσεις που πρέπει να εφαρμοσθούν/υλοποιηθούν για την επίτευξη των στόχων διαχείρισης που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του κεφαλαίου 5. Τα μέτρα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

A) Διαχειριστικές δράσεις και μέτρα μη κανονιστικού χαρακτήρα

Αναφέρονται στην συνέχεια προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων, οι οποίες δεν συνδέονται απαραίτητα με ανθρωπογενείς δραστηριότητες και οι οποίες στοχεύουν στη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου και που μπορεί να σχετίζονται π.χ. με διοίκηση και λειτουργία, με φύλαξη και έρευνα, με την υλοποίηση και λειτουργία έργων που στοχεύουν στην προστασία και βελτίωση της διατήρησης σημαντικών τύπων οικοτόπων και ειδών πανίδας και χλωρίδας, καθώς και με διαχείριση επισκεπτών και ανάδειξη του προστατευτέου αντικειμένου.

Οι κατηγορίες των Μέτρων Διαχείρισης μη κανονιστικού χαρακτήρα είναι οι εξής:

- Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων: Περιλαμβάνουν μέτρα για τη διατήρηση, ανόρθωση και αποκατάσταση τύπων οικοτόπων.
- Μέτρα διατήρησης ειδών: Πρόκειται για μέτρα που αφορούν πρωτίστως στα ενδιαίτηματα των ειδών. Για ορισμένα είδη υπάρχουν ευρωπαϊκά ή εθνικά Σχέδια Δράσης τα οποία λαμβάνονται υπόψη.
- Μέτρα διαχείρισης δασών για την ανόρθωση της φυσικότητας τύπων οικοτόπων ή ως ενδιαίτημα ειδών.
- Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών για την ανόρθωση της φυσικότητας τύπων οικοτόπων ή ως ενδιαίτημα ειδών.
- Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων. Τα μέτρα αυτά κατά κανόνα αφορούν ιδιωτικές εκτάσεις και η υλοποίησή τους εξαρτάται είτε από συμφωνίες που γίνονται με τους ιδιοκτήτες σε εθελοντική βάση είτε από την ένταξη των εκτάσεων αυτών σε συγκεκριμένα αγροπεριβαλλοντικά προγράμματα.
- Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων. Αυτά πρέπει να συνάδουν με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και τα υφιστάμενα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών.
- Μέτρα προστασίας των εδαφικών πόρων. Τέτοια μέτρα προτείνονται εφόσον στην περιοχή υπάρχουν έντονα προβλήματα υποβάθμισης των εδαφικών πόρων. Τα μέτρα αυτά πρέπει να ακολουθούν τις κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Δράσης κατά της Απερήμωσης και της Θεματικής Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διατήρηση των εδαφικών πόρων.
- Μέτρα επόπτευσης ή και φύλαξης. Στις προστατευόμενες περιοχές υπάρχει ανάγκη α) επόπτευσης ή και φύλαξης της περιοχής, β) εφαρμογής των όρων που προβλέπονται από την πράξη κήρυξης της περιοχής και γ) επόπτευσης ή και φύλαξης τυχών υποδομών της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Πρέπει να ληφθούν υπόψη οι σχεδιασμοί του ΥΠΕΝ και του ΟΦΥΚΕΠΑ.
- Επικοινωνία, Ενημέρωση, και Εκπαίδευση του Κοινού. Το σχέδιο επικοινωνίας, ενημέρωσης και εκπαίδευσης του κοινού για την προστατευόμενη περιοχή είναι σκόπιμο να εντάσσεται στο σχέδιο διαχείρισης της περιοχής, καθώς έτσι εξασφαλίζεται η συμβατότητα του σκοπού ενημέρωσης με

τους ειδικούς στόχους διαχείρισης και οι αντίστοιχες δράσεις μπορεί να είναι πιο εστιασμένες στα προστατευόμενα αντικείμενα.

- Διαχείριση επισκεπτών και ανάπτυξη ή διαχείριση υποδομών ερμηνείας περιβάλλοντος. Αφορά στη ρύθμιση της πρόσβασης και της χρησιμοποίησης τμημάτων ή του συνόλου της περιοχής για αναψυχή και τουρισμό. Ο σχεδιασμός της διαχείρισης των επισκεπτών είναι χρήσιμο να εντάσσεται στις προβλέψεις του ΣΔ.
- Σχεδιασμός, ανάπτυξη, προσαρμογή ή διαχείριση υποδομών ερμηνείας περιβάλλοντος. Αφορά Εκθέσεις, ενημερωτικές πινακίδες, παρατηρητήρια πουλιών σε υγροτόπους, μονοπάτια, φυλλάδια κλπ. αποτελούν βάση για τη μύηση των επισκεπτών στις αξίες της περιοχής και βοήθεια για την προσαρμογή της συμπεριφοράς τους στις απαιτήσεις διατήρησης της περιοχής.
- Διαμόρφωση προγραμμάτων κατάρτισης. Αυτά θα πρέπει να στοχεύουν στο προσωπικό της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών ή άλλων υπηρεσιών που απασχολείται στις προστατευόμενες περιοχές, καθώς και στους ξεναγούς και τους τουριστικούς πράκτορες που δραστηριοποιούνται στις περιοχές

B) Διαχειριστικές δράσεις και μέτρα με κανονιστικό περιεχόμενο που αποτελούν συνέχεια – εξειδίκευση προτάσεων θεσμικού ή γενικού ρυθμιστικού χαρακτήρα

Πρόκειται για προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων που αποτελούν συνέχεια – εξειδίκευση προτάσεων θεσμικού ή γενικού ρυθμιστικού χαρακτήρα που έχουν διατυπωθεί στο κεφάλαιο 4 της ΕΠΜ και σχετίζονται με την άσκηση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και εκτέλεση έργων, έτσι ώστε να είναι συμβατά με τη διατήρηση του προστατευτέου αντικείμενου.

Γ) Προτάσεις περαιτέρω διερεύνησης θεμάτων που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων διατήρησης

Πρόκειται για προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων που προϋποθέτουν διερεύνηση και αυτό γίνεται είτε μέσω ειδικών θεματικών μελετών, είτε μέσω ειδικών προγραμμάτων διερευνητικής παρακολούθησης και συλλογής στοιχείων, τα οποία αναλύονται ως προς τα βασικά τους χαρακτηριστικά.

Σημειώνεται ότι στην προηγούμενη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη που αφορούσε οκτώ τόπους Natura στην Δυτ. Μακεδονία⁸ αναφέρεται η ανάγκη για «Μελέτη για τις ζώνες σύνδεσης - διαδρόμους μεταξύ των τόπων NATURA για σημαντικά είδη πανίδας» η οποία αφορά σύνολο των τόπων NATURA Δυτικής Μακεδονίας και Ολύμπου – Πιερίας. Η πρόταση αυτή επαναλαμβάνεται στην παρούσα ΕΠΜ. Η μελέτη αυτή είναι μια ξεχωριστή μελέτη από την ΕΠΜ διότι πρέπει να αποτυπωθούν στοιχεία βλάστησης και να γίνει αξιολόγηση των ενδιαιτημάτων σε πολύ ευρύτερη ζώνη. Μια πιλοτική μελέτη έχει εκπονηθεί για την σύνδεση των δασών - ορεινών όγκων Πίνδου με Όλυμπο - Πιέρια για την αρκούδα με την χρήση ειδικού

⁸ Μπούσμπουρας Δ., Μ. Βραχνάκης, Α. Γεωργιάδης, Ι. Καζόγλου, Α. Σιδηρόπουλος, Ε. Navarrete, Η. Στραχίνης, Α. Κώτσιος, Α. Σπυρίδης, Β. Κουτάλου, Γ. Ρακκάς 2019. "Μελέτη 3 Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)" για τις περιοχές GR1240004 (ΛΙΜΝΗ ΑΓΡΑ), GR1240006 (ΛΙΜΝΗ ΚΑΙ ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΡΑ), GR1330001 (ΟΡΟΣ ΒΟΥΡΙΝΟΣ - ΚΟΡΥΦΗ ΑΣΠΡΟΒΟΥΝΙ), GR1330002 (ΟΡΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΒΟΥΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΛΙΑ), GR1340004 (ΛΙΜΝΗΣ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑΣ - ΠΕΤΡΩΝ), GR1340005 (ΛΙΜΝΗΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ - ΖΑΖΑΡΗ), GR1340007 (ΛΙΜΝΗ ΠΕΤΡΩΝ) & GR1340008 (ΛΙΜΝΗΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ - ΖΑΖΑΡΗ). Ανάδοχος: Πλας Α.Ε. - ΥΕΤΟΣ Α.Ε., Φορέας Ανάθεσης: ΥΠΕΝ/ Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής/ Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας/ Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών,

λογισμικού . Η αναδιάρθρωση των ΚΑΖ στην ζώνη αυτή μπορεί να συνδυαστεί με την μελέτη αυτή ώστε αυτά να λειτουργούν και ως ζώνες σύνδεσης μεταξύ των τόπων Natura.

Τα φύλλα περιγραφής των μέτρων που προτείνονται παρατίθενται σε συνοδευτικό αρχείο (ΕΡΜ 3_ΜΒ_Β_μέρος_Μέτρα).

Για τα είδη για τα οποία υπάρχει έλλειψη δεδομένων ή έλλειψη γνώσης, οι προτάσεις για την δημιουργία δεδομένων βάσης αναφέρονται στο κεφάλαιο 5.3, όπου προτείνονται ειδικές καταγραφές ως συμπλήρωμα του εθνικού προγράμματος εποπτείας τ.ο. και ειδών.

5.3 Πρόταση κατάλληλου προγράμματος παρακολούθησης ειδών και τ.ο.

Το πρόγραμμα παρακολούθησης είναι σκόπιμο να περιλαμβάνει παραμέτρους που συνδέονται άμεσα (ως πρωτογενείς δείκτες) ή έμμεσα (για τον δευτερογενή προσδιορισμό δεικτών) με την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προς εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων και δράσεων.

Σε εθνικό επίπεδο βρίσκεται σε εξέλιξη το δεύτερο εθνικό έργο εποπτείας (παρακολούθησης) για τους τ.ο. και τα είδη στο σύνολο των τόπων του δικτύου NATURA και εκτός αυτών. Αυτό είναι ένα γενικό πρόγραμμα καταγραφών που θα γίνεται πάντα και αφορά όλα τα είδη που περιλαμβάνονται στις δύο οδηγίες. Θα πρέπει βέβαια να περιληφθούν σε αυτό και τα είδη που δεν καλύπτονται από τις οδηγίες αλλά βρίσκονται σε δυσμενές καθεστώς παρουσίας στην Ελλάδα σύμφωνα με τα κόκκινα βιβλία των απειλούμενων ειδών.

Υπάρχει επίσης πρόγραμμα παρακολούθησης της ποσότητας και ποιότητας των υδάτων στις λίμνες το οποίο πρέπει να συνεχίσει κανονικά. Η παρακολούθηση των λιμνών εντάσσεται στο Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων που συγκροτήθηκε με Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ 140384/2011) στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας για τα Ύδατα. Η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας συντονίζει και εποπτεύει το εθνικό δίκτυο παρακολούθησης των υδάτων, το οποίο λειτουργούν οι εξής φορείς: Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (ΕΚΒΥ), Γενικό Χημείο του Κράτους, Ινστιτούτο Εδαφοϋδατικών Πόρων (ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ), ΙΓΜΕ, ΔΕΥΑ Λάρισας. Προβλέπεται η συνέχιση της χρηματοδότησης όλων των φορέων λειτουργίας του εθνικού δικτύου έως το 2023. Η παρακολούθηση αυτή εστιάζει στα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά και από βιωτικά δεδομένα περιλαμβάνει το φυτοπλαγκτόν, τα μακρόφυτα, το φυτοβένθος, την πανίδα των βενθικών ασπονδύλων. Δεν περιλαμβάνεται η ιχθυοπανίδα.

Υπάρχει όμως ανάγκη για ορισμένες πρόσθετες καταγραφές για ορισμένες ομάδες ειδών για τις οποίες δεν υπάρχουν πολλά δεδομένα βάσης, υπάρχουν σοβαρά ερωτήματα που σχετίζονται με την διαχείριση και απαιτούνται εξειδικευμένες τεχνικές καταγραφών. Στην πραγματικότητα δηλαδή υπάρχει ανάγκη για δημιουργία δεδομένων βάσης για τα είδη αυτά για να εφαρμοστεί στην συνέχεια παρακολούθηση.

Αναφορικά με την ιχθυοπανίδα θα ήταν χρήσιμη κατά περίπτωση η διεξαγωγή ιχθυολογικών μελετών για τη διερεύνηση της ποιότητας των ενδιαπημάτων (αναπαραγωγής και διαβίωσης) αλλά και της σχετικής αφθονίας των ειδών, της αλιευτικής πίεσης που ασκείται στους αυτόχθονες πληθυσμούς των ψαριών που αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος της παρούσας μελέτης αλλά και των κινδύνων που διατρέχουν αυτοί από την εισβολή ξενικών ειδών. Στο πλαίσιο παρακολούθησης των ειδών της ιχθυοπανίδας προτείνεται κάθε 3 έτη να γίνεται παρακολούθηση της σύνθεσης (καταγραφή ειδών) και δομής των ιχθυοκοινοτήτων των υδάτινων συστημάτων. Ειδικότερα στο πλαίσιο αυτό θα ήταν σκόπιμο να γίνεται εκτίμηση της αφθονίας των ειδών ενδιαφέροντος, των συνθηκών αναπαραγωγής τους, της ηλικιακής τους σύνθεσης, της κατάστασης των πεδίων αναπαραγωγής και διαβίωσής τους. Η παρακολούθηση προτείνεται (εφόσον είναι δυνατό) να γίνεται με βάση τα όσα προτείνονται από τα σχετικά εγχειρίδια προδιαγραφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και τα εθνικά συστήματα αξιολόγησης της οικολογικής ποιότητας των υδάτινων συστημάτων με βάση τα ψάρια. Οι αναγκαίες αυτές καταγραφές αυτές περιλαμβάνονται στα μέτρα διαχείρισης καθώς αποτελούν προϋπόθεση για την διατύπωση προτάσεων ορθολογικής αλιευτικής διαχείρισης, τόσο των ψαριών

όσο και των καραβίδων των εσωτερικών υδάτων. Για τις καραβίδες οι γνώσεις για τις ζώνες παρουσίας τους είναι ελάχιστες και ειδικά της Πετροκαραβίδας (*Austroptamobius torrentium*) εκτός των τόπων Natura. Για αυτό και απαιτείται ειδική παρακολούθηση για το είδος σε οριζόντια βάση και όχι με γνώμονα μόνο τους τόπους Natura.

Παρόμοια υπάρχουν ανάγκες για καταγραφές για τα ασπόνδυλα και τα χειρόπτερα. Για τα τελευταία χρειάζεται να εντοπιστούν τα βασικότερα καταφύγια χειμερινά και θερινά όλων των ειδών. Από τα ασπόνδυλα σημειώνεται ότι δεν έχουν γίνει καταγραφές για όλες τις ομάδες και ειδικά για τα υδρόβια είδη. Ορισμένες από τις αναγκαίες καταγραφές που έχουν άμεση σχέση με την λήψη διαχειριστικών μέτρων αναφέρονται στα μέτρα. Τα υπόλοιπα αναφέρονται στο παρόν κεφάλαιο ως συμπλήρωση των αναγκαίων ειδών στόχων της παρακολούθησης και των κατάλληλων μεθόδων που δεν περιλαμβάνονται στο Εθνικό έργο της παρακολούθησης. Ειδικά για τα λεπιδόπτερα η ειδική παρακολούθηση με αναλυτική καταγραφή της κατανομής τους και της κατάστασης των πληθυσμών τους σε επίπεδο λειτουργίας των μετα-πληθυσμών επιβάλλεται κάτω από την πίεση για αύξηση των περιοχών με αναδασώσεις και την κατάληψη των ανοιχτών ενδιαιτημάτων τους από αιολικά και φωτοβολταϊκά.

Για την ορνιθοπανίδα υπάρχουν ελλείψεις. Για ορισμένα είδη και για την διαχείριση είναι απαραίτητη η παρακολούθηση συγκεκριμένων στοιχείων όπως οι θέσεις φωλιάσματος, η αναπαραγωγική επιτυχία και οι βασικοί χώροι τροφοληψίας ή διασποράς των νεαρών ατόμων. Η πιο εξειδικευμένη και αναγκαία αυτή παρακολούθηση δεν προβλέπεται στο ενιαίο πρόγραμμα εποπτείας. Συνεπώς θα πρέπει να σχεδιαστεί σε τοπικό επίπεδο από την ΜΔΠΠ που είναι και η υπεύθυνη για την αναθεώρηση της διαχείρισης. Αντίστοιχα ειδική παρακολούθηση της ορνιθοπανίδας και ειδικά των αρπακτικών πουλιών απαιτείται με λεπτομερή καταγραφή των χώρων φωλεοποίησης, τροφοληψίας και μαζικής μετανάστευσης ειδικότερα κάτω από την πίεση για ανάπτυξη ΑΠΕ, τόσο αιολικών όσο και εκτεταμένων φωτοβολταϊκών μονάδων.

Επιπλέον, για είδη των περιοχών μελέτης για τα οποία έχει εκπονηθεί Εθνικό Σχέδιο Δράσης (Αρκούδα, Αγριόγιδος, Νυχτερίδες, Πέστροφες, *Parnassius apollo*, Ασπροπάρης) προβλέπονται ειδικές δράσεις παρακολούθησης σε εθνικό επίπεδο, αλλά σε πολλές περιπτώσεις απαιτείται λεπτομερής αξιολόγηση της κατάστασης των τοπικών πληθυσμών ειδικά κάτω από μεγάλες πιέσεις και απειλές όπως η ανάπτυξη εγκαταστάσεων ΑΠΕ σε σημαντικές φυσικές περιοχές (υδροηλεκτρικά σε ρέματα, φωτοβολταϊκά σε λιβαδικές εκτάσεις, ανεμογεννήτριες σε βραχώδεις περιοχές και κορυφογραμμές. Ειδικά για τα λεπιδόπτερα προτείνεται η παρακολούθηση των ενδιαιτημάτων τους με παραγωγή χαρτών καταλληλότητας ενδιαιτημάτων σε τοπική κλίμακα και με μοντελοποίηση οικολογικών παραμέτρων για την καθοδήγηση της λήψης αποφάσεων όπως προτείνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το είδος *Parnassius apollo*.

Για την συμπλήρωση της γνώσης της κατάστασης ειδών περιλαμβάνονται ορισμένα έργα που προτείνονται και είναι στην πράξη συγκέντρωση δεδομένων βάσης και μελέτες αξιολόγησης και πρότασης μέτρων προστασίας και αποκατάστασης. Τα μέτρα αυτά είναι συμπληρωματικά στο εθνικό πρόγραμμα εποπτείας της κατάστασης τ.ο. και ειδών που είναι σε εξέλιξη. Παρατίθενται στα φύλλα περιγραφής μέτρων.

Σχέδιο Δράσης των μέτρων διαχείρισης

Σχέδιο δράσης παράμετροι και οργάνωση

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται τα απαραίτητα στοιχεία για την εφαρμογή των μέτρων διαχείρισης και η οργάνωσή τους σε Σχέδιο Δράσης με ορίζοντα 5ετίας. Στην συνέχεια θα πρέπει να αναθεωρηθεί το Σχέδιο Δράσης από τον ΟΦΥΚΕΠΑ.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει τα εξής:

- Οι εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των προτεινόμενων διαχειριστικών μέτρων. Στην ενότητα αυτή πρέπει να προτείνονται ρεαλιστικές εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης των διαχειριστικών μέτρων δεδομένου ότι τα σχέδια διαχείρισης έχουν ορίζοντα 5ετίας.
- Εκτίμηση ωριμότητας κάθε μέτρου και ανάλυση προπαρασκευαστικών δράσεων για την υλοποίησή του. Για την ωριμότητα των ενεργειών του έργου τόσο ως προς τις απαιτούμενες προπαρασκευαστικές όσο και ως προς τις απαιτούμενες διοικητικές ενέργειες θα πρέπει να γίνεται περιγραφή των υφιστάμενων συνθηκών, τα στάδια που απαιτούνται και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης. Εξετάζεται ειδικότερα:
 1. Το καθεστώς ιδιοκτησίας. Αν πρόκειται να αναπτυχθούν υποδομές θα πρέπει να περιγράφεται το υφιστάμενο καθεστώς ιδιοκτησίας του χώρου. Αν ο χώρος δεν έχει παραχωρηθεί -ενοικιαστεί στον φορέα που εκτελεί τις εν λόγω ενέργειες θα πρέπει να περιγράφονται τα στάδια που απαιτούνται για την απόκτηση - ενοικίαση - παραχώρηση και το χρονοδιάγραμμα αυτών
 2. Οι ενέργειες προς ωρίμανση. Αν οι ενέργειες αφορούν δράσεις υποδομής θα πρέπει να αναφέρονται αναλυτικά οι απαιτούμενες μελέτες και αδειοδοτήσεις καθώς και το στάδιο υλοποίησης αυτών όπως και το χρονοδιάγραμμα. Για τις διάφορες ενέργειες προς ωρίμανση θα πρέπει να περιγράφεται ποιος είναι αρμόδιος για τη σύνταξη τους (επίπεδο υπηρεσίας) και ποιος είναι ο τελικός εκδότης.
 3. Οι διοικητικές ενέργειες. Θα πρέπει να περιγράφονται τα διοικητικά στάδια που απαιτούνται έως την υπογραφή σύμβασης με ανάδοχο.
- Εξέταση εναλλακτικών φορέων υλοποίησης του μέτρου λαμβάνοντας υπόψη αρμοδιότητες και τεχνογνωσία. Θα πρέπει να εξετάζεται η δυνατότητα υλοποίησης των μέτρων από τον αρμόδιο φορέα ως προς την τεχνική επάρκεια και την αρμοδιότητα. Σε περίπτωση που ο φορέας δεν έχει την τεχνική επάρκεια ή αρμοδιότητα τότε για την υλοποίηση του θα πρέπει να πραγματοποιηθεί προγραμματική σύμβαση με υπηρεσίες ή φορέα που καλύπτουν τις προϋποθέσεις αυτές. Θα πρέπει να καταγραφούν οι υπηρεσίες και οι φορείς που πρέπει να συνεργαστούν για την υλοποίηση του μέτρου.
- Ιεράρχηση προτεραιοτήτων ως προς την υλοποίηση των μέτρων διαχείρισης λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα συσχετιζόμενα με τη σημασία τους για το προστατευτέο αντικείμενο. Θα πρέπει να ιεραρχηθούν τα μέτρα και να παρουσιαστούν με σειρά προτεραιότητας υλοποίησης. Η ιεράρχηση των μέτρων διαχείρισης θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με γνώμονα την αναγκαιότητα άμεσης υλοποίησης τους, για την προστασία και διαχείριση των προστατευτέων αντικειμένων ώστε να αποτραπεί ή περιοριστεί ο παράγοντας υποβάθμισής τους, και τα παραπάνω αναφερόμενα.

Τα φύλλα περιγραφής που παρατίθενται στο τέλος της μελέτης περιλαμβάνουν στοιχεία βοηθητικά στον επιχειρησιακό σχεδιασμό όπως η ωριμότητα, το κόστος, οι πηγές χρηματοδότησης και οι φορείς υλοποίησης. Αυτά τα στοιχεία είναι βοηθητικά στον ΟΦΥΠΕΚΑ για τον τελικό σχεδιασμό. Άλλωστε η ανάπτυξη προγράμματος είναι ζήτημα που αφορά πάντα τους διαχειριστές και τις εμπλεκόμενες συναφείς υπηρεσίες. Το σύνολο των έργων που έχουν προταθεί είναι απαραίτητα. Επιλέχθηκε η παρουσίαση με ενιαίο τρόπο στην μορφή φύλλων περιγραφής έργου για να είναι πιο εποπτική και συνολική.

Πρόγραμμα παρακολούθησης του προστατευμένου αντικειμένου και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης

Το πρόγραμμα παρακολούθησης αφορά :

- α) την παρακολούθηση του προστατευμένου αντικειμένου ώστε να είναι γνωστή η κατάσταση διατήρησης
- β) την παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης. Τροφοδοτεί με δεδομένα τον αρμόδιο για τη διαχείριση της περιοχής φορέα, την ΜΔΠΠ του ΟΦΥΠΕΚΑ, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ώστε αυτός να αξιολογεί αν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι διαχείρισης ή όχι, και να αποκρίνεται εγκαίρως και καταλλήλως σε περιπτώσεις όπου διαπιστωθεί ότι απαιτείται είτε βελτίωση της εφαρμογής ή τροποποίηση των μέτρων διαχείρισης (διόρθωση, λήψη πρόσθετων ή ακύρωση εφαρμογής μέτρων) ή και αναθεώρηση /επικαιροποίηση των στόχων διαχείρισης.

Η παρακολούθηση θα πρέπει να συνδέεται με συγκεκριμένους στόχους διαχείρισης. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος οργανώνει την παρακολούθηση για τ.ο. και είδη σε επίπεδο χώρας. Οι εργασίες πεδίου όμως είναι περιορισμένες χρονικά σε κάθε περιοχή. Απαιτείται μεγαλύτερη προσοχή σε ορισμένα είδη για τα οποία υπάρχουν πολύ λίγες ή ανεπαρκείς πληροφορίες ή για είδη για τα οποία απαιτούνται εξειδικευμένες μέθοδοι καταγραφών και για είδη για τα οποία προτείνονται μέτρα διαχείρισης.

Στο κεφ. 5.3 έχει προταθεί πρόγραμμα παρακολούθησης συμπληρωματικό του εθνικού προγράμματος εποπτείας τ.ο. και ειδών ώστε να συμπληρωθούν τα δεδομένα βάσης για είδη σε κάθε προστατευόμενη περιοχή.

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης είναι επίσης σημαντικό να αναπτυχθεί κατά την εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης. Αυτή συνδέεται με τις δράσεις και προγράμματα που θα αναπτυχθούν στην πράξη. Με τα συγκεκριμένα, δηλαδή, οικονομικά δεδομένα και την υιοθέτηση στην πράξη των μέτρων που προτείνονται. Ο καλύτερος προσδιορισμός των Στόχων Διατήρησης και των Επιθυμητών Τιμών Αναφοράς για τ.ο. και είδη στο επόμενο έργο εποπτείας που θα ξεκινήσει σύντομα θα δώσει ακριβέστερες τιμές οι οποίες θα είναι και το μέτρο της αποτελεσματικότητας του κάθε έργου σε επίπεδο τόπων Natura.

Φύλλα Περιγραφής μέτρων διαχείρισης

Παρατίθενται στην συνέχεια οι γενικοί κωδικοί των μέτρων διαχείρισης σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή κατηγοριοποίηση.

Πίνακας 5.9. Κωδικοί μέτρων διατήρησης σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή κωδικοποίηση

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CA	Measures related to agriculture and agriculture-related habitats	Μέτρα που σχετίζονται με τη γεωργία και αγροτικά ενδιαίτηματα
CA01	Prevent conversion of natural and semi-natural habitats, and habitats of species into agricultural land	Αποτροπή μετατροπής φυσικών και ημι-φυσικών οικοτόπων και ενδιαιτημάτων των ειδών σε γεωργικές εκτάσεις
CA02	Restore small landscape features on agricultural land	Αποκατάσταση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις
CA03	Maintain existing extensive agricultural practices and agricultural landscape features	Διατήρηση εκτεταμένων γεωργικών πρακτικών και χαρακτηριστικών του τοπίου
CA04	Reinstate appropriate agricultural practices to address abandonment, including mowing, grazing, burning or equivalent measures	Επανένταξη κατάλληλων γεωργικών πρακτικών για αντιμετώπιση της εγκατάλειψης της γεωργικής γης, συμπεριλαμβανομένων της χορτοκοπής, της βόσκησης, της καύσης ή αντίστοιχων μέτρων
CA05	Adapt mowing, grazing and other equivalent agricultural activities	Προσαρμογή της χορτοκοπής, της βόσκησης και άλλων αντίστοιχων γεωργικών δραστηριοτήτων
CA06	Stop mowing, grazing and other equivalent agricultural activities	Παύση της χορτοκοπής, της βόσκησης και άλλων αντίστοιχων γεωργικών δραστηριοτήτων
CA07	Recreate Annex I agricultural habitats	Αποκατάσταση αγροτικών ενδιαιτημάτων του Παραρτήματος Ι
CA08	Adapt soil management practices in agriculture	Υιοθέτηση πρακτικών διαχείρισης του εδάφους στην γεωργία
CA09	Manage the use of natural fertilisers and chemicals in agricultural (plant and animal) production	Διαχείριση της χρήσης φυσικών λιπασμάτων και χημικών στην αγροτική παραγωγή (φυτική και ζωική)
CA10	Reduce/eliminate point pollution to surface or ground waters from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη σημειακής ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από γεωργικές δραστηριότητες
CA11	Reduce diffuse pollution to surface or ground waters from agricultural activities	Μείωση διάχυτης ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από γεωργικές δραστηριότητες
CA12	Reduce/eliminate air pollution from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη ατμοσφαιρικής ρύπανσης από γεωργικές δραστηριότητες
CA13	Reduce/eliminate marine pollution from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη θαλάσσιας ρύπανσης από γεωργικές δραστηριότητες
CA14	Reduce/eliminate soil pollution from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη εδαφικής ρύπανσης από γεωργικές δραστηριότητες
CA15	Manage drainage and irrigation operations and infrastructures in agriculture	Διαχείριση λειτουργιών άρδευσης και αποστράγγισης και των αντίστοιχων υποδομών σε γεωργικές δραστηριότητες
CA16	Other measures related to agricultural practices	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με γεωργικές πρακτικές
CB	Measures related to forestry and forest-related habitats	Μέτρα που σχετίζονται με τη δασοκομία και συνδεδεμένα με τα δασικά ενδιαίτηματα
CB01	Prevent conversion of (semi-) natural habitats into forests and of (semi-)natural forests into intensive forest plantation	Αποτροπή μετατροπής (ημι-) φυσικών ενδιαιτημάτων σε δάση και (ημι-) φυσικών δασών σε εντατικές δασικές καλλιέργειες
CB02	Maintain existing traditional forest management and exploitation practices	Διατήρηση παραδοσιακών πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης των δασών
CB03	Reinstate forest management and exploitation practices	Επαναφορά πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης των δασών

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CB04	Adapt/manage reforestation and forest regeneration	Προσαρμογή/διαχείριση αναδάσωσης και δασικής αναγέννησης
CB05	Adapt/change forest management and exploitation practices	Προσαρμογή/αλλαγή πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης δασών
CB06	Stop forest management and exploitation practices	Παύση πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης δασών
CB07	Combat illegal logging	Αντιμετώπιση παράνομης υλοτομίας
CB08	Restoration of Annex I forest habitats	Αποκατάσταση δασικών ενδιαιτημάτων του Παρτηρίου I
CB09	Manage the use of chemicals for fertilisation, liming and pest control in forestry	Διαχείριση της χρήσης χημικών για λίπανση, ασβέστωση και καταπολέμηση παρασίτων στη δασοκομία
CB10	Reduce diffuse pollution to surface or ground waters from forestry activities	Μείωση της διάχυτης ρύπανσης σε επιφανειακά και υπόγεια νερά από δασοκομικές δραστηριότητες
CB11	Reduce air pollution from forestry activities	Μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από δασοκομικές δραστηριότητες
CB12	Reduce marine pollution from forestry activities	Μείωση της θαλάσσιας ρύπανσης από δασοκομικές δραστηριότητες
CB13	Reduce soil pollution from forestry activities	Μείωση της εδαφικής ρύπανσης από δασοκομικές δραστηριότητες
CB14	Manage drainage and irrigation operations and infrastructures	Διαχείριση δραστηριοτήτων αποστράγγισης και άρδευσης και των αντίστοιχων υποδομών
CB15	Other measures related to forestry practices	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με δασοκομικές πρακτικές
CC	Measures related to resources extraction and energy production	Μέτρα σχετικά με την εξόρυξη πόρων και την παραγωγή ενέργειας
CC01	Adapt/manage extraction of non-energy resources	Προσαρμογή/διαχείριση εξόρυξης μη ενεργειακών πόρων
CC02	Adapt/manage exploitation of energy resources	Προσαρμογή/διαχείριση εκμετάλλευσης ενεργειακών πόρων
CC03	Adapt/manage renewable energy installation, facilities and operation	Προσαρμογή/διαχείριση εγκατάστασης, υποδομών και λειτουργίας εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
CC04	Reduce impact of hydropower operation and infrastructure	Μείωση επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις υποδομές σταθμών υδροηλεκτρικής ενέργειας
CC05	Adapt/manage fossil energy installation, facilities and operation	Προσαρμογή/διαχείριση εγκατάστασης υποδομών και λειτουργίας εγκαταστάσεων ορυκτών πηγών ενέργειας
CC06	Reduce impact of service corridors and networks	Μείωση των επιπτώσεων από δίκτυα υποδομής και εξυπηρέτησης
CC07	Habitat restoration/creation from resources, exploitation areas or areas damaged due to installation of renewable energy infrastructure	Δημιουργία/αποκατάσταση οικοτόπων και ενδιαιτημάτων σε περιοχές που έχουν υποστεί βλάβη λόγω εγκατάστασης υποδομών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
CC08	Manage/reduce/eliminate point pollution to surface or ground waters from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη σημειακής ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC09	Manage/reduce/eliminate diffuse pollution to surface or ground waters from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη διάχυτης ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC10	Manage/reduce/eliminate air pollution from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη ατμοσφαιρικής ρύπανσης από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC11	Manage/reduce/eliminate marine pollution from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη θαλάσσιας ρύπανσης από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CC12	Reduce/eliminate noise, light, thermal and other forms of pollution related to resource exploitation and energy production	Μείωση/εξάλειψη θορύβου, φωτορύπανσης, θερμότητας και άλλων πηγών ρύπανσης που σχετίζονται με εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC13	Manage water abstraction for resource extraction and energy production	Διαχείριση της άντλησης ύδατος για σκοπούς εξόρυξης πόρων και παραγωγής ενέργειας
CC14	Other measures related to extraction and energy exploitation activities	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με δραστηριότητες εξόρυξης και παραγωγής ενέργειας
CE	Measures related to development and operation of transport systems	Μέτρα σχετικά με την ανάπτυξη και τη λειτουργία συστημάτων μεταφορών
CE01	Reduce impact of transport operation and infrastructure	Μείωση των επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις υποδομές για τις μεταφορές
CE02	Manage/reduce/eliminate pollution to surface or ground water from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης στα επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από τις μεταφορές
CE03	Manage/reduce/eliminate air pollution from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τις μεταφορές
CE04	Manage/reduce/eliminate marine pollution from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από τις συγκοινωνίες
CE05	Manage/reduce/eliminate noise, light and other forms of pollution from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη του θορύβου, της φωτορύπανσης και άλλων πηγών ρύπανσης από τις μεταφορές
CE06	Habitat restoration of areas impacted by transport	Αποκατάσταση οικοτόπων σε περιοχές που επηρεάστηκαν από τα δίκτυα μεταφορών
CE07	Other measures related to transport	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με τις μεταφορές
CF	Measures related to residential, commercial, industrial and recreational infrastructures, operations and activities	Μέτρα που σχετίζονται με οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές, τη λειτουργία τους και τις σχετικές δραστηριότητες
CF01	Manage conversion of land for construction and development of infrastructure	Διαχείριση αλλαγής χρήσης γης για οικοδόμηση και ανάπτυξη υποδομών
CF02	Habitat restoration of areas impacted by residential, commercial, industrial and recreational infrastructure, operations and activities	Αποκατάσταση οικοτόπων σε περιοχές που επηρεάστηκαν από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές, τη λειτουργία τους και σχετικές δραστηριότητες
CF03	Reduce impact of outdoor sports, leisure and recreational activities	Μείωση των επιπτώσεων των υπαίθριων δραστηριοτήτων αθλητισμού, αναψυχής και ψυχαγωγίας
CF04	Reduce/eliminate point source pollution to surface or ground waters from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης από σημειακή πηγή στα επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες
CF05	Reduce/eliminate diffuse pollution to surface or ground waters from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της διάχυτης ρύπανσης στα επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες
CF06	Reduce/eliminate air pollution from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες
CF07	Reduce/eliminate marine pollution from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες
CF08	Reduce/eliminate marine contamination with litter	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από απορρίμματα
CF09	Reduce/eliminate noise, light, heat or other forms pollution from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη του θορύβου, της φωτορύπανσης, της θερμότητας και άλλων μορφών ρύπανσης από βιομηχανικές, εμπορικές, οικιστικές περιοχές και περιοχές αναψυχής και τις σχετικές δραστηριότητες

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CF10	Manage changes in hydrological and coastal systems and regimes for construction and development	Διαχείριση των αλλαγών στα υδρολογικά και παράκτια συστήματα και τα υφιστάμενα τους καθεστώτα για σκοπούς κατασκευών και ανάπτυξης
CF11	Manage water abstraction for public supply and for industrial and commercial use	Διαχείριση της άντλησης νερού για δημόσια παροχή και για βιομηχανική και εμπορική χρήση
CF12	Other measures related to residential, commercial, industrial and recreational infrastructures, operations and activities	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές, τη λειτουργία τους και σχετικές δραστηριότητες
CG	Measures related to the effects of extraction and cultivation of biological living resources	Μέτρα σχετικά με τις επιπτώσεις της αφαίρεσης και της καλλιέργειας έμβιων βιολογικών πόρων
CG01	Management of professional/commercial fishing (including shellfish and seaweed harvesting)	Διαχείριση της επαγγελματικής / εμπορικής αλιείας (συμπεριλαμβανομένης της συλλογής οστρακοειδών και φυκιών)
CG02	Management of hunting, recreational fishing and recreational or commercial harvesting or collection of plants	Διαχείριση της θήρας, της ψυχαγωγικής αλιείας και της ψυχαγωγικής ή εμπορικής συγκομιδής φυτών
CG03	Reducing the impact of (re-) stocking for fishing and hunting, of artificial feeding and predator control	Μείωση των επιπτώσεων του εμπλουτισμού θηραμάτων και αλιευμάτων, για το κυνήγι και την αλιεία, την τεχνητή σίτιση και τον έλεγχο των θηρευτών
CG04	Control/eradication of illegal killing, fishing and harvesting	Έλεγχος / εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, της αλιείας και της συγκομιδής
CG05	Reduce bycatch and incidental killing of non-target species	Μείωση της παρεμπόπτουσας αλιείας και της τυχαίας θανάτωσης ειδών που δεν αποτελούν στόχο
CG06	Reduce impact of lead poisoning	Μείωση των επιπτώσεων από τη δηλητηρίαση από μόλυβδο
CG07	Manage changes in coastal conditions for marine aquaculture	Διαχείριση των αλλαγών στις παράκτιες συνθήκες για τη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια
CG08	Reduce/eliminate marine pollution from marine aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από τις θαλάσσιες υδατοκαλλιέργειες
CG09	Other measures to reduce impacts from marine aquaculture infrastructures and operation	Άλλα μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τις εγκαταστάσεις και τη λειτουργία των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών
CG10	Manage water abstraction and modifications of hydrological conditions for freshwater aquaculture	Διαχείριση της άντλησης υδάτων και αλλαγές στις υδρολογικές συνθήκες για υδατοκαλλιέργειες των γλυκών νερών
CG11	Reduce/eliminate point source pollution to surface waters from freshwater aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης από σημειακή πηγή σε επιφανειακά ύδατα από υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων
CG12	Reduce/eliminate diffuse pollution to surface waters from freshwater aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης από διάχυτη πηγή σε επιφανειακά ύδατα από υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων
CG13	Reduce/eliminate marine pollution from freshwater aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων
CG14	Other measures to reduce impacts of freshwater aquaculture infrastructures and operation	Άλλα μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τις εγκαταστάσεις και τη λειτουργία των υδατοκαλλιεργειών γλυκών υδάτων
CG15	Other measures related to exploitation of species	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με εκμετάλλευση ειδών
CH	Measures related to military installations and activities and other specific human activities	Μέτρα σχετικά με στρατιωτικές εγκαταστάσεις και δραστηριότητες και άλλες συγκεκριμένες ανθρώπινες δραστηριότητες
CH01	Reduce impact of military installations and activities	Μείωση των επιπτώσεων από στρατιωτικές εγκαταστάσεις και δραστηριότητες
CH02	Adapt/maintain military activities	Προσαρμογή/διατήρηση στρατιωτικών δραστηριοτήτων

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CH03	Reduce impact of other specific human actions	Μείωση των επιπτώσεων από άλλες συγκεκριμένες ανθρώπινες δραστηριότητες
CI	Measures related to alien and problematic native species	Μέτρα που σχετίζονται με ξενικά και προβληματικά ιθαγενή είδη
CI01	Early detection and rapid eradication of invasive alien species of Union concern	Έγκαιρος εντοπισμός και ταχεία εξάλειψη ξενικών ειδών Κοινοτικής ανησυχίας
CI02	Management, control or eradication of established invasive alien species of Union concern	Διαχείριση, έλεγχος ή εξάλειψη των εγκατεστημένων ξενικών ειδών που αφορούν την ΕΕ
CI03	Management, control or eradication of other invasive alien species	Διαχείριση, έλεγχος ή εξάλειψη άλλων χωροκατακτητικών ξενικών ειδών
CI04	DO NOT USE Management, control or eradication of other alien species	ΜΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Διαχείριση, έλεγχος ή εξάλειψη άλλων ξενικών ειδών
CI05	Management of problematic native species	Διαχείριση προβληματικών ιθαγενών ειδών
CI06	Other measures related to problematic species	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με προβληματικά είδη
CI07	Controlling and eradicating plant and animal diseases, pathogens and pests	Έλεγχος και εξάλειψη ασθενειών φυτών και ζώων, παθογόνων και παρασίτων
CJ	Measures related to mixed source pollution and human-induced changes in hydraulic conditions for several uses	Μέτρα που σχετίζονται με ρύπανση μεικτής προέλευσης και ανθρωπογενείς αλλαγές σε υδραυλικές συνθήκες για διάφορες χρήσεις
CJ01	Reduce impact of mixed source pollution	Μείωση της ρύπανσης από μεικτές πηγές
CJ02	Reduce impact of multi-purpose hydrological changes	Μείωση των επιπτώσεων από υδρολογικές αλλαγές πολλαπλών χρήσεων
CJ03	Restore habitats impacted by multi-purpose hydrological changes	Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων που σχετίζονται με υδρολογικές αλλαγές λόγω έργων πολλαπλών χρήσεων
CJ04	Other measures related to mixed source pollution and multi-purpose human-induced changes in hydraulic conditions	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με ρύπανση από μεικτές πηγές και ανθρωπογενείς αλλαγές στις υδρολογικές συνθήκες λόγω πολλαπλών χρήσεων
CL	Measures related to natural processes, geological events and natural catastrophes	Μέτρα που σχετίζονται με φυσικές διεργασίες, γεωλογικά γεγονότα και φυσικές καταστροφές
CL01	Management of habitats (others than agriculture and forest) to slow, stop or reverse natural processes	Διαχείριση οικοτόπων (εκτός από γεωργικές εκτάσεις και δάση) για επιβράδυνση, παύση ή αναστροφή των φυσικών διαδικασιών
CL02	Minimise/prevent impacts of geological and natural catastrophes	Ελαχιστοποίηση / πρόληψη επιπτώσεων γεωλογικών και φυσικών καταστροφών
CL03	Restore habitats following geological and natural catastrophes	Αποκατάσταση οικοτόπων μετά από γεωλογικές και φυσικές καταστροφές
CL04	Other measures related to natural processes	Άλλα μέτρα σχετικά με φυσικές διεργασίες
CN	Measures related to climate change	Μέτρα σχετικά με την κλιματική αλλαγή
CN01	Adopt climate change mitigation measures	Υιοθέτηση μέτρων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής
CN02	Implement climate change adaptation measures	Εφαρμογή μέτρων προσαρμογής της κλιματικής αλλαγής
CX	Measures outside the Member State	Μέτρα εκτός του κράτους μέλους
CX01	Support conservation measures in another EU Member State	Υποστήριξη μέτρων διατήρησης σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ
CX02	Support conservation measures in countries outside the EU	Υποστήριξη μέτρων διατήρησης σε χώρες εκτός της ΕΕ
CS	Measures related to management of species from the nature directives and other native species	Μέτρα σχετικά με τη διαχείριση των ειδών των Οδηγιών για τη φύση και άλλα ιθαγενή είδη
CS01	Reinforce populations of species from the directives	Ενίσχυση των πληθυσμών ειδών των Οδηγιών
CS02	Reintroduce species from the directives	Επανεισαγωγή ειδών των Οδηγιών

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CS03	Improvement of habitat of species from the directives	Βελτίωση των ενδιαιτημάτων των ειδών των Οδηγιών
CS04	Manage other native species	Διαχείριση άλλων ιθαγενών ειδών

Στις επόμενες σελίδες παρουσιάζονται τα μέτρα διαχείρισης συνολικά για το Εθνικό Πάρκο Ολύμπου και τις τέσσερις Περιοχές Προστασίας Βιοποικιλότητας.

Για κάθε μέτρο διατίθενται τρεις σελίδες για την περιγραφή του. Συνολικά προτείνονται 39 μέτρα διαχείρισης. Ορισμένα από αυτά αφορούν μία Προστατευόμενη Περιοχή και άλλα περισσότερες από μία Προστατευόμενες Περιοχές της ΜΔΠΠ Εθνικού πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτ. Μακεδονίας, της ΜΔΠΠ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου και της ΜΔΠΠ Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου. Τα μέτρα που αφορούν συνολικότερα μια ΜΔΠΠ αναφέρονται ενιαία, όπως ενιαία πρέπει να υλοποιηθούν για οικονομία κλίμακας.

Σε γεωγραφικό αρχείο (shpfile) που κατατίθεται παράλληλα έχει αποτυπωθεί η περιοχή εφαρμογής του κάθε μέτρου.

Τα πεδία που παρατίθενται σε κάθε φύλλο περιγραφής μέτρου είναι τα εξής:

Κωδικός μέτρου διατήρησης: Της μορφής CODE_XXXX_AA όπου CODE ο κωδικός της μελέτης ή Προστατευόμενης Περιοχής ή της υποπεριοχής, XXXX ο κωδικός κατηγορίας μέτρου και AA: Αύξουσα αρίθμηση μέτρου σε κάθε κατηγορία

Κατηγορία μέτρου διατήρησης: Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή κωδικοποίηση (στο TTA_B μέρος παρατίθεται πίνακας με τους κωδικούς των μέτρων διατήρησης)

Ονομασία Μέτρου διατήρησης

Περιγραφή μέτρου διατήρησης: Συνοπτικό κείμενο

Πίεση που αντιμετωπίζεται: Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή κωδικοποίηση

Περιοχές εφαρμογής Natura 2000: Ο κωδικός της περιοχής του δικτύου NATURA όπου εφαρμόζεται το μέτρο

Περιοχές εφαρμογής Π.Π.: Η ονομασία της Προστατευόμενης Περιοχής όπου εφαρμόζεται το μέτρο

Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα: Η περιοχή όπου εφαρμόζεται το μέτρο

Τύπος οικοτόπου: Ο τ.ο. που εννοείται από το μέτρο

Είδος: Τα είδη που ευνοούνται από τα μέτρα

Διάρκεια υλοποίησης

Χρονικό βάθος απόδοσης: 3: Μακροπρόθεσμα (7 έως 12 έτη), 2: Μεσοπρόθεσμα (4 έως 6 έτη), 1: Βραχυπρόθεσμα (έως 3 έτη) κατά την κρίση του μελετητή

Συνέργεια με άλλα μέτρα: Δίνεται ο κωδικός του μέτρου διατήρησης με το οποίο υπάρχει συνέργεια

Βαθμός συνέργειας:(3: υψηλός, 2: μέτριος, 1: χαμηλός)

Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)
Τεύχος ΜΒ Παραδοτέα ΤΒ1 & ΤΒ2 Τόποι GR1210002, GR1250001, GR1250002, GR1250003, GR1320002, GR1340006

Προτεραιότητα μέτρου: (3: υψηλή, 2: μέτρια, 1: χαμηλή)

Τύπος του μέτρου: Τα μέτρα διακρίνονται σε: διοικητικά, νομικά, κανονιστικά, οικονομικά, ενημερωτικά, παρεμβάσεις με τη μορφή έργων, μελέτη, άλλα.

Φορέας υλοποίησης

Κόστος σε € (χωρίς ΦΠΑ)

Πηγή χρηματοδότησης: Αναφέρεται η πιθανή πηγή χρηματοδότησης. Για ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι γνωστό το χρηματοδοτικό μέσο ή ο φορέας αφού πρέπει να ληφθεί απόφαση για την υλοποίηση.

Εκτίμηση ωριμότητας μέτρου / Καθεστώς ιδιοκτησίας / Αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες για την ωρίμανση

Παρατηρήσεις